

TÜRK-İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

EYLÜL: 1982

SAYI: 162

nice
30
yıllara

ANAYASA'YA
İLİŞKİN
AYRINTILI
GÖRÜŞLERİMİZ
KAMUOYUNDA
BÜYÜK
İLGİYLE
KARŞILANDI

TÜRK-İŞ'İN
30. YILI
BURSA'DA
TÖRENLE
KUTLANDI

AYLIK
EĞİTİM
VE
MESLEK
DERGİSİ

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
YAYIN
ORGANIDIR

EYLÜL

1982

SAYI: 162

FIATI :
YURT İÇİ 50 TL.
YURT DIŞI 3 DM.

●
SAHİBİ :
TÜRKİYE
İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
ADINA
GENEL BAŞKAN
**ŞEVKET
YILMAZ**

●
MÜESSESE
MÜDÜRÜ :
GENEL
TEŞKİLATLANDIRMA
SEKRETERİ
YUSUF ZİYA KARA
●
SORUMLU
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
**HÜSEYİN
EKMEKÇİOĞLU**

●
**İDARE VE YAZIŞMA
ADRESİ :**
TÜRK-İŞ
GENEL MERKEZİ
BAŞIN VE HALKLA
İLİŞKİLER BÜROSU
BAYINDIR SOKAK No. 10
17.91 34 - 18 10 09

●
DİZGİ VE BASKI :
DEMİRCİOĞLU
MATBAACILIK
17 30 51 - ANKARA

●
KAPAK VE MİZANPAJ
TÜRK-İŞ BAŞIN MERKEZİ
ANKARA - 18 10 09

DERGİMİZ,
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR

İçindekiler

1	SUNUŞ
2	30 YIL
5	KÖŞEMDEN
Kaya Özdemir
6	HUKUK
7	TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU
12	SEMPOZYUM
16	SAĞLIKLI DEMOKRASİ
26	ANAYASA ve TÜRK-İŞ'in
GÖRÜŞÜ
44	SAKATLAR VAKFI

İŞTE!

Anayasa Tasarısının: İşveren raporları
doğrultusunda hazırlayan ve savunan üçlü.

Soldan Sağa doğru :

1. Şener Akyol: Anayasa Komisyonu Sözcüsü ve İşverenlerin Müşaviri.
2. Orhan Aldıkaçtı: Anayasa Komisyonu Başkanı
3. Rafet İbrahimioğlu: Anayasa Komisyonu Üyesi ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri.

Kalan Tek Umudumuz

Değerli Okurlarımız,

TÜRK-İŞ, kuruluşunun 30. yıldönümünü büyük bir heyecan ve gururla kutlamıştır.

TEMEL hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi, çağdaş anlamda bir demokratik parlamenter sistemin oluşturulması, çalışma barışı ve huzuru içinde ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi, nihayet Atatürk'ün gösterdiği uygarlık yolunda hedefe varılması için tüm gücünü seferber eden TÜRK-İŞ, ne acıdır ki, aynı ideali paylaştığını iddia eden çevrelerin açık saldırısı ve kazanılmış sendik hakların kısıtlanması istekleriyle karşı karşıya kalmıştır.

30 Yıllık onurlu çalışma döneminde, Türk Ulusunun huzur ve mutluluğunu kendi varlığının temel kaynağı sayan TÜRK-İŞ; temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi mücadelesini sürdürürken, şimdi bu hakların korunabilmesi yolunda girişimlerde bulunma durumuyla karşı karşıya gelmiştir.

DANIŞMA Meclisi'nde Anayasa Tasarısı'nın tümü üzerindeki görüşmeler, daha sonra maddeler üzerindeki tartışmalar; belirlenen müzakere usulleri, Anayasa Tasarısı'nın yeterince tartışılmasına imkân vermemiştir. Kaldı ki; tasarının lehinde ve aleyhinde oluşan gruplaşma, maalesef değişiklik önergelerinin çoğunlukla reddedilmesine yol açmıştır.

«KEMİKLEŞME» olarak basınımızda yer alan Danışma Meclisi'nin bu katı tutumu, TÜRK-İŞ'in Danışma Meclisi'nden fazlaca bir şey bekleyemeyeceği tablosunu ortaya koymuştur.

TÜRK-İŞ'in, Anayasa Tasarısı üzerindeki endişelerinin giderilmesi yolunda tek umut, bu tasarıya son şeklini verecek olan Milli Güvenlik Konseyi'ndedir.

BÜTÜN bu gelişmeler, TÜRK-İŞ'in 30. kuruluş yıldönümünde; tüm işçilerin bir kez daha yürekten kenetlenmesini, uzun mücadeleler sonucu kazanılmış haklarını koruma şuuru içinde birlikte hareket edilmesi gerçeğini yaratmıştır.

NİCE 30 yıllar dileğiyle...

Saygılarımızla.

1952'de BURSA'da KURULAN TÜRK - İŞ 30 YAŞINDA

TÜRK-İŞ'in 30. kuruluş yıldönümü Bursa'da törenle kutlandı.

31 Temmuz günü saat 9'da Cumhuriyet Alanındaki Atatürk Anıtına çelenk konulması ve saygı duruşu ile başlayan kutlama töreni, Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosunda devam etti.

Kutlama törenine Çalışma Bakanı **Turhan Esener**, Bursa Üniversitesi rektör ve öğretim üyeleri, ile TÜRK-İŞ'in kurucuları ve eski genel başkanları katıldı.

Törende Ankara Üniversitesi eski rektörü **Türkân Akyol** ile Kıbrıs'lı sendika liderleri de hazır bulundular.

YILMAZ'IN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ'in 30. yıldönümü kutlama törenini açarken konuşan Genel Başkan **Şevket Yılmaz** «Bizden toplumsal görev bekleyenler, öncelikle hak ve özgürlüklerimize saygı göstermelidirler» dedi.

GENEL BAŞKAN
ŞEVKET YILMAZ
AÇIŞ KONUŞMASINI
YAPARKEN

Yılmaz özetle şunları söyledi:

«30 yıl önce Bursa'da kurulmasına karar verilen TÜRK-İŞ'in temelleri çok sağlamdır. Bu sağlam temeller üzerinde TÜRK-İŞ abidesi yükselmiş ve daha da yükselecektir. Bu abide çok güçlüdür. TÜRK-İŞ, insanların insan gibi yaşamaları ve yoksulluğun ortadan kalkması için kurulmuştur. TÜRK-İŞ Atatürk ilkeleri ışığında hak ve özgürlüklerin korunması için devamlılığını sürdürmek zorundadır. Bizden toplumsal görev bekleyenler öncelikle hak ve özgürlüklerimize saygı göstermelidirler.

«Haklarımızı, özgürlüklerimizi, bayrağımızı korumakta kesin kararlıyız. TÜRK-İŞ'in önünde hiçbir engel duramaz. Güçlü Türkiye omuzlarımızda yükselsektir. Yükseltmek istemeyenlerle mücadelemiz doğuşumuzda başlamıştır, ölümümüze kadar sürecektir.

TÜRK-İŞ YÖNETİCİLERİ ATA'NIN HUZURUNDA

TÜRK-İŞ'in 30. kuruluş yıldönümü törenleri başlarken, TÜRK-İŞ 8. Bölge Temsilcisi Kadir Topuz da bir konuşma yaptı ve törene katılanlara «Hoş geldiniz» diyerek, konukları Bursa'da ağırlamanın mutluluğu içinde olduklarını söyledi.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir'in oturum başkanlığında süren çalışmalar sırasında TÜRK-İŞ'in eski Genel Başkanları ile kurucularına söz verildi.

İsmail İnan, Nuri Beşer, Ömer Karahasan, İbrahim Denizcier, Burhanettin Asutay ve Recep Kırım birer konuşma yaptılar.

TÜRK-İŞ'in eski genel başkanı İbrahim Denizcier, «Danışma Meclisi'nin 120 üyesinden 100'ü işverenlere hizmet ediyor» dedi ve şöyle devam etti:

«İşverenler bilsinler ki; TÜRK-İŞ çok güçlüdür. Gerekirse en büyük mücadeleyi, savaşı verir. Bugün 120 Danışma Meclisi üyesinden en az 100'ü işverenlere hizmet ediyor. Danışma Meclisinde nazar boncuğu gibi üç üyemiz bulunmaktadır. Diğerleri ticari kesimde görev alanlardır. Bundan endişe etmemek mümkün değil.

«Yeni Anayasa Tasarısı'na göre sendikacılık ölüyor. Bizi 30 yıl öncesiyle bir görmesinler, bunu hazmedemeyiz. Akıllı işverenler, huzur isteyen işverenler bizim sesimize kulak vermelidir. Biz, tavuk gibi yaşamaktansa insan gibi ölmeye razıyız. Biz sermaye düşmanı değiliz. Kazancının çoğunu dış bankalara taşıyan kişiler de değiliz. Günlük kazancı ile yaşayan kişileriz.

«30 Yıllık haklar ortadan kaldırılmak isteniyor. TÜRK-İŞ bu

İBRAHİM DENİZCİER

İSMAİL İNAN

ÖMER KARAHASAN

na izin vermeyecektir. TÜRK-İŞ güçlüdür ve savaşını sürdürecektir.»

TÜRK-İŞ kurucularından Burhanettin Asutay da «Bizi fareye benzetiyorlar» diyerek şöyle konuştu :

«Bizleri fareye benzetip yemek isteyenler» var. Tabii yiye-

NURİ BEŞER

bilirlerse. Ulucami kapısında üç tane «V» var. Bunun ne olduğunu sorduğumda «Allah üç kişiyi affetmez» dediler. Bunlar Veli, Vasi, Vekil. Bunlar görevlerine ihanet ederse Allah Affetmez. Şimdiki Danışma Meclisi üyeleri de bizim velimiz, vasi-miz, vekilimizdir»

TÜRK-İŞ'in eski Genel Başkanlarından ve kurucularından İsmail İnan da, Konfederasyonun hangi şartlar altında kurulduğunu, karşılaştığı engelleri nasıl aştığını anlattı ve «Bugün bu güçlü ve sorumluluk duygusuyla mücehhez kuruluş, 30 yıl öncesinin şartlarına geri döndürülmek istenmektedir» dedi.

TÜRK-İŞ'in kurucularından Ömer Karahasan da, TÜRK-İŞ'in kurulmasıyla sorumlu ve milliyetçi sendikacılık anlayışının yerleştiğini, bu kuruluşun Türk Devleti ve ulusu için güvence kaynağı hale geldiğini söyledi.

TÜRK-İŞ'in kurucularından Recep Kırım da; TÜRK-İŞ'in kuruluşundaki çalışmaları anlattı.

Bursa Valisi Zekâi Gümüşdiş, evsahibi olarak hazır bulunanlara hitaben bir konuşma yaptı. GÜMÜŞDİŞ, «Bundan 30 yıl önce kurulan, toplum hayatında çok önemli bir yeri olan, iş hayatımızda gerçekçi bir tutum ve yaklaşım

içinde, memleket ve millet yararına çalışan, Atatürk ilkeleri doğrultusunda, birlik ve bera-

RECEP KIRIM

berlik içinde azimle yoluna devam eden, büyük kitleleri sine-sinde barındıran TÜRK-İŞ'in kuruluş yıldönümünü kutluyoruz» dedi.

Gümüşdiş, TÜRK-İŞ'in sorumluluk içinde sendikal politika izlemesinin tüm kesimlerce takdir edildiğini de sözlerine ekledi.

Bursa Belediye Başkanı E k r e m BARIŞIK da törende yaptığı konuşmada, TÜRK-İŞ'in 30. kuruluş yıldönümünün Bursa'da yapılmasından duyduğu memnuniyeti belirtti.

ESENER'İN KONUŞMASI

Çalışma Bakanı Turhan Esener de bir konuşma yapmış ve şunları söylemiştir:

Sendikalar geliştikçe buna paralel olarak devletler de yük-selmekte ve huzur gelmektedir. Sendikalar demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır. İlkemiz önce vatan ve sonra alın teri hakkının korunmasıdır. İşte bu nedenle hakkaniyetle hareket

etmek zorundayız. Bugün dünyada olup bitenlere gözetmek gerekir. Japonya dışında bütün ülkeler ya savaşta, ya da işsizlik nedeniyle bunalım içindedirler. Bugün Batı Almanya ve Amerika işsizlik sorunu ile karşı karşıyadır. Biz de bu bunalımdan etkilenmekteyiz. İşçi çıkar-ma konusunda daha hassas olmak zorundayız. Önemli olan emeğin korunmasıdır. İşçi işve-ren ilişkilerinin düzgün olduğu ülkelerde gelişme daha çok olmakta ve huzur sağlamaktadır. Bunu hatırimızdan çıkarmayalım.»

BURHANETTİN ASUTAY

TURHAN ESENER

Konuşmaların tamamlanmasından sonra, TÜRK-İŞ kurucuları ve eski genel başkanlarıyla Yönetim Kurulu üyelerine «30. Yıl Şildi» verildi.

Bazı üniversite öğretim görevlileri ile TÜRK-İŞ'in çalışmalarına katkıda bulunan kişi ve kuruluşlara da hatıra şildi verildikten sonra; Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan (Dergimizin arka kapağında tam metin verilen) 30. Yıl Beyannamesi: TÜRK-İŞ İcra ve Yönetim Kurulu üyelerinin imzasına açıldı.

Tören, Bursa Kılıç Kalkan ekibinin gösterisiyle sona erdi.

TÖRENE İZLEYENLER SAYGI DURUŞUNDA

ANAYASA ŞEKİLLENİRKEN

Türkiye'yi 12 Eylül'e getiren sebepleri uzun uzun tahlil etmeye, tartışmaya fazlaca gerek kalmadığını sanmıyorum. Bu gerçeği aklı başında her yurttaş içine sindirmek yönetimin eldeğiştirmesindeki zaruretlere kabul etmek durumundadır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yönetime el koyması, can ve mal güvenliğini sağlamak, terörün kökünü kazımak yeni, sağlıklı bir demokrasiye kavuşmak için yapılmıştır. Devlet hayatımızda görülen otorite bühranını gidermek, devleti güçlü kılmak yürütme gücünü daha etkin hale getirmek, yönetim tarafından amaçlanmış ve bu konuda oldukça önemli mesafeler kaydedilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetleri ve özellikle yönetime el koyan Milli Güvenlik Konseyi üyeleri, askerce verdikleri sözleri tutmuşlar demokrasiye geçiş için hazırladıkları takvimi bir bir uygulama alanına koymaya başlamışlardır. Demokrasiye geçiş için en önemli merhale, Danışma Meclisinin teşkili ve Anayasa Taslağının müzakerelerine başlanmış olması bu taslak üzerinde tartışmaların belli şartlar içinde Danışma Meclisi dışında da yapılabilmesine imkân tanımış olmasıdır. Nitekim Milli Güvenlik Konseyi yetmiş sayılı kararla tartışmaların daha geniş bir biçimde yapılabilmesine fırsat tanımış, ku-

rum ve kuruluşların bilimsel nitelikteki seminer ve sempozyumları için sıkı yönetim makamlarından izin alma zorunluluğunu kaldırmıştır.

Anayasa taslağı açıklandığı günden bu yana,, bu taslağa tepki gösteren kuruluşların başında TÜRK-İŞ gelmektedir. TÜRK-İŞ İcra ve Yönetim Kurulları taslakla ilgili düşüncelerini kamuoyuna ve ilgililere özellikle Danışma Meclisi üyelerine hazırladıkları bildiri, broşür ve kitapçıklarla açıklamaya ve Türk işçilerinin haklı tepkilerini gözler önüne sermaye özen göstermişlerdir. Ne gariptir ki, TÜRK-İŞ'in Anayasanın 45 maddesi üzerinde yoğunlaştırdığı haklı itirazları Danışma Meclisinde klikleşmiş ve Anayasa Komisyonu etrafında toplanmış önemli bir grup tarafından dikkate alınmamakta, hatta itirazlara kulak bile asılmamaktadır. TÜRK-İŞ'in sürdürdüğü yoğun çabalar sona ermiş değildir. Bu çabalar devam edecektir. Haklı, tutarlı, ciddi ve kararlı çalışmaların sonucu alınmaya kadar sürdürülecek, bildiri, broşür ve kitapçıklarda belirtildiği gibi, Milli Güvenlik Konseyi nezdinde de gerekli girişimlerde bulunulacaktır.

TÜRK-İŞ'in Anayasa şekillenirken anayasadaki işçi ve sendikalarla ilgili hükümlerle yetinmeyip sorunu temel hak ve özgürlüklerden başlayarak ele alması ve milletimizin geleceğini ilgilendiren Anayasanın bütünüyle ilgili itirazlarını ortaya koyması müspet karşılanacak bir tutumdur. Danışma Meclisinde Anayasanın tümü üzerindeki müzakereler tamamlandıktan, sonra, komisyon adına eleştirilere verilen cevaplar, komisyonun görüşünde ısrar edeceği sonucunu doğurmaktadır. Ekonomik ve sosyal haklarla ilgili komisyon görüşlerini açıklayan sayın sözcünün tutum ve davranışları ibretle izlenmiş, savunmalarındaki ciddiyetten uzak bölümler kaygıları arttırıcı nitelikte bulunmuştur.

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu sözcüsü, TRT ekranlarında yayınlanan açıklamasında işçilerin hamisi pozuna bürünmüş,

hür sendikacılığı güçsüz bırakacak maddeleri savunurken, gerçekleri saptırmayı âdeta hünere saymıştır. Anayasa ile getirilmek istenen yeni düzenlemede, taslaktaki hükümler gerçekleşirse işçiler sendikaları aracılığıyla etkin toplu sözleşme yapma imkanlarından yoksun kalacaklardır. Grev hakkı sözde var olacak, fakat kullanılması mümkün bulunmayacaktır. İşçiler ücretli hafta tatili, yıllık ücretli izin haklarından mahrum edilecekler, beş kişiden daha az işçi çalıştırılan iş yerlerinde toplu sözleşme ve grev yapma imkanı ortadan kaldırılmış olacaktır. CHEK - OFF adıyla bilinen sendika aidatlarının işyeri bordrlarından kestirme usulü sona erdirilecek ve sendikalar güçsüz, üyelerine hizmet veremiyen kuruluşlar haline getirileceklerdir. TÜRK-İŞ'in yayınladığı kitapçıklarda da belirtildiği gibi, sağlıklı bir demokrasi kurulamayacak işçiler ve sendikalar işverenlerin isteklerine uygun bir yasamaya zorlanacaklardır. Sosyal hukuk devleti kâğıt üzerinde kalacak ve devletin sosyal devlet niteliği âdeta ortadan kaldırılmış olacaktır.

Anayasa taslağı Danışma Meclisinde ele alındığı günden bu tarafa sendika kökenli üç arkadaşımız olan Sayın Öğünç, Sayın Güvenç ve Sayın Alpdündar'la Sayın İsmail Arar başta olmak üzere, bazı sayın üyelerin TÜRK-İŞ'in sesine kulak verilmesi yolundaki uyarıları, üzüntü ile kaydedelim ki kulak ardı edilmektedir. Danışma Meclisi Anayasa taslağını şekillendirirken, Anayasa Komisyonunun hazırladığı metne büyük ölçüde uyum göstermektedir. Bu kaygı verici bir durumdur! Bu itibarla Türk Milletinin olduğu kadar, Türk işçilerinin en büyük kuruluşu TÜRK-İŞ'in de umudu Milli Güvenlik Konseyindedir. Milletimizin ve TÜRK-İŞ'in beklediği, Devleti güçlü kılan fakat yurttaşın hak ve çıkarlarını ön planda tutan bir Anayasadır. Bu Anayasanın, yönetimi elinde daha müspet bir hal alacağını ve kaygıları ortadan kaldıracığını ümit ediyor bu sonucu sabır ve inançla bekliyoruz.

**İŞİ İLE BAĞDAŞMAYAN BİR HASTALIK
NEDENİYLE İŞÇİ HİZMET AKDİNİ
BİLDİRİMSİZ FESHEDEBİLİR VE
TAZMİNAT ALMAYA HAK KAZANIR**

YARGITAY DOKUZUNCU HUKUK DAİRESİ

E. 1981/13838

K. 1982/370

T. 20.1.1982

**ÖZET : YAPTIĞI İŞ İLE BAĞDAŞMAYAN BİR
HASTALIK NEDENİYLE, İŞÇİ HİZMET AKDİNİ
BİLDİRİMSİZ FESHETME VE KIDEM TAZMİNATINI
ALMA HAKKINA SAHİPTİR.**

DAVA : Davacı, ihbar ve kıdem tazminatı ile boшта geçen süreler karşılığının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteği reddetmiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü :

KARAR : 1475 sayılı İş Kanunu'nun 16. maddesinin sağlık sebebiyle ilgili 1. bendinin (b) fıkrasına göre, işçi işi ile bağdaşmayan bir hastalığa tutulduğu takdirde bildirimsiz olarak iş akdini feshedebilir ve bu takdirde kıdem tazminatına hak kazanır. Dosya içeriği belge ve raporlardan davacının 1967 yı-

lından beri işyerinde çalışmakta iken işi ile bağdaşmayacak türde bir hastalığa yakalanması sonucu iş akdini feshettiği sonuç ve kanaatine varılmaktadır. Olayın oluş tarzına göre istifa dilekçesine bu anlamı vermek gerekir.

O halde, olayda yukarıda sözü edilen kanun hükmüne uyan durum söz konusu olup, kıdem tazminatına karar vermek gerekirken, bu yön gözetilmeksizin, kıdem tazminatı isteğinin reddi doğru değildir .

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten davacı yararına **BOZULMASINA**, 20.1.1982 gününde oybirliğiyle karar verildi.

**SSK YASASI'NDAKİ
DEĞİŞİKLİKLERDEN
SONRA PRİMLERİN
ALT ve ÜST
SINIRI DEĞİŞTİ**

**SOSYAL SİGORTALAR
KURUMU
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

Genelge No. : 2929

Tarih : 4.1.1982

Şube : VIII - 031

«İlgi : 17.3.1981 tarihli, 2769 sayılı genelge.

Bilindiği üzere, 2564 sayılı, «506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna İki Ek ve Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun», 15.12.1981 tarihli 17545 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış ve bu Kanunun 1.2.1982 tarihinde yürürlüğe girecek olan 3 üncü maddesi ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 2422 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile eklenen Ek Madde 1'de belirtilen gösterge tablosu değiştirilmiş bulunmaktadır.

506 sayılı Kanunun 78 inci maddesinin 2422 sayılı Kanunla değiştirilen birinci fıkrasında, bu Kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabında esas tutulan günlük kazancın üst sınırının gösterge tablosundaki en yüksek göstergenin, alt sınırının da en düşük göstergenin katsayı ile çarpımının 30'da biri olduğu öngörülmüştür.

Bu itibarla, 2564 sayılı Kanuna ekli gösterge tablosunda en düşük gösterge (420), en yüksek gösterge ise (840) ve 1981 yılı Bütçe Kanunun ile tesbit edilen katsayı da 25 olduğundan, 1.2.1982 tarihinden geçerli olmak üzere, alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırı

$420 \times 25 = 10.500 = (350) \text{ lira ve}$
30 30

üst sınırı

$840 \times 25 = 21.000 = (700) \text{ lira ola-}$
30 30

rak tesbit edildiğinden, prime esas tutulan aylık kazancın asgari tutarının $(350 \times 30 = 10.500)$ lira, azami tutarının da $(700 \times 30 = 21.000)$ lira olması lâzım gelmektedir.

Bilgi edinilmesini, gereğince işlem yapılmasını rica ederiz.»

Yönetim Kurulu Bursa'da toplandı

GENEL BAŞKAN ŞEVKET YILMAZ YÖNETİM KURULU TOPLANTISININ AÇIŞ KONUŞMASINI YAPARKEN

TÜRK - İŞ GENEL BAŞKANI ŞEVKET YILMAZ:
« Türk Ulusu'nun siyasal tercihi özgürlükçü demokrasidir »

EMİN KUL

KUL ve ÖZER
GENEL
BAŞKANVEKİLLİĞİNE
SEÇİLDİLER

KEMAL ÖZER

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 12. Genel Kurul sonrası ilk toplantısını 29 Temmuz Perşembe günü Bursa'da yaptı.

Toplantıyı açarken konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**; Bursa'nın Türk sendikacılık hareketi içinde özel bir yeri ve önemi olduğunu belirte-

rek, **TÜRK-İŞ'i kurmaya Bursa'da karar verdik, 31 Temmuz gününü kuruluşumuzun 30. yıldönümünü yine burada kutlayacağız** dedi ve konuşmasını şöyle sürdürdü:

«Türk ulusu bugünlerde önündeki en hayati konuyu, yarınlara yön verecek Anayasasını değerlendirmektedir. Kuruluşumuzun 30 ncü yıldönümünde,

gene Bursa'da, tarihi önem taşıyan bu değerlendirmeleri ele alacağız.

«Yönetim Kurulumuzun bu toplantısında, her zamanki dikkati ve 45 milyonun aynı gemide olduğunun bilinci içinde, demokrasiyi sağlıklı, geleceği güvenli yapacak görüş ve önlemleri tesbit edeceğine, kararlarıyla çalışmalara ışık tutacağına yürekten inanıyorum.

«Bu konudaki görüşlerime geçmeden önce, TÜRK-İŞ Genel Başkanı olarak katıldığım bu ilk Yönetim Kurulu toplantısında, Türk sendikacılığına hizmet vermiş bütün işçi ve sendikacı kardeşlerimi, Türk işçilerine hizmet idealinin en yüce mevkii olan TÜRK-İŞ Genel Başkanlığında benden önce sorumluluklar üstlenmiş olanlar, Ömer Akçakanat ve Seyfi Demirsoy'u rahmetle, İsmail İnan Naci Kurt, Nuri Beşer, Halil Tunç ve İbrahim Denizci'leri saygıyla anıyor, şükranlarımı sunuyorum.

«Değerli üyeler,

«Anayasa tasarısının açıklanmasıyla, Türkiye, demokrasiyi sağlıklı, geleceği güvenli yapabilmenin şartlarını tartışmaya başlamıştır.

«Türk ulusunun siyasal tercihi bellidir. Bu özgürlüğü çözümlü demokrasidir...» teşhisindeki isabet, bu tartışma ortamında, bir defa daha anlaşılmıştır.

«Bu ilgi, bu duyarlılık sağlık işaretidir.

«Türk ulusunun demokrasideki kararlılığı ile iftihar etmek lazımdır.

«Bu tartışma, en iyiyi, en uygunu, en sağlıklıyı bulana kadar devam etmelidir.

«Bu vesileyle, başta Sayın Devlet Başkanımız olmak üzere Türkiye'yi daha emniyetli, daha güvenli, daha sağlıklı, daha güçlü bir yapıya kavuşturmak için tarih önünde olağanüstü sorumluluklar üstlenmiş bulunan tüm yetkililere hoşgörüleri için en içten teşekkürlerimi, huzurunuzda belirtmeyi bir vazife kabul ediyorum.

«Hoşgörü, demokrasinin en yapıcı, en hayati unsurudur; diyaloglar rejimi olan demokrasi ancak böyle kurulabilir, bu yoldan gelişebilir.

«Devletin temel yapısı ile toplum gerçeklerinin çelişmemesi, toplumun sosyal güçleri arasında, kamu özgürlükleri alanında dengesizlik olmaması ancak özgür tartışma ile sağlanabilir.

«Bu, kurucu iktidara yardımcı olmaktır...

«Son tahlilde, bu ulusun tüm fertlerinin amacı tektir; Demokrasi ve sos-

yol adalet içinde kalmak, güçlenmek; Büyük Atatürk'ün direktiflerine uygarlık seviyesine çıkarabilmek... Hedef budur.

«TÜRK-İŞ olarak bu hedefe ulaşabilmenin yolunu, şimdi değil, 30 yıldır söylemekteyiz.

«Dün başka konularda; bugün demokrasiyle, demokrasiyi demokrasi yapacak şartlarla; yarın ulusumuzun ortaya çıkarabilecek bir başka sorunuyla ilgili olarak toplumsal sorumluluğumuzu ve görevimizi yerine getirmeye devam edeceğiz.

«Bu herkesin yanısıra, işçinin temel ödevidir. İşçi olmazsa, hiç bir şey olmaz.

«Türk toplumunun ihtiyaçlarında birleşmek lazımdır.

«Türk toplumu huzur istemektedir.

«Türk toplumu barış istemektedir.

«Huzur ve barış ve bunları gerçekleştirecek dengeli düzenlemeler sadece kalıcı demokrasinin değil, aynı zamanda üretimi artırabilmenin yegâne yoludur. Bu yolu amaçlamalıyız.

«Sağlıklı bir demokrasi» derken önce Türk toplumunun bu ihtiyacının yerine getirilebilmesine yarayacak temel şartı ortaya koymaktayız.

«Bu çabamız önümüzdeki günlerde de aralıksız sürecektir.

«Türk sendikacılık hareketi, 12 nci Genel Kurul kararının da ışığında, kaygılarını bir bir açıklamıştır.

«TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun, Türk işçisinin kaygılarına tercüman olacağına inandığımız görüşünün her kademedede, en ciddi biçimde değerlendirilmesini beklemekteyiz.

«Bu yoldan, Türk ulusu için en çağdaş, en doğru olanın bulunabileceğine yürekten inanıyorum.

«Hiç bir şeyin tadı-tuzu kaçmaz...

«Her şey tartışılmaya değer.

«Tartışa tartışa en iyisi ve en doğrusu bulunur inancındayız.

«Türk ulusu demokrasiye layıktır.

«Bu unutulmamalıdır.

«Yönetim Kurulunun değerli üyeleri,

«Türk ulusu için hayati önem taşıyan Anayasa çalışmaları yanında güncel sorunlar da ağırlığını korumaktadır.

«Ekonomik durgunluk adaletli, akılcı önlemlerle aşılabilmektedir.

«İşsizlik kararlı ve etkin mücadele gerektirmektedir.

«Enflasyonla sürdürülen savaşta fedakârlığın adaletli bir şekilde paylaşıldığını, üstlenildiğini söyleyebilmek mümkün değildir.

«Asgari ücret sorunu hâlâ çözüm beklemektedir.

«Temelde, tüm bu sorunların çözümü sosyal devlettedir. Anayasa bu açıdan da önem taşımaktadır.

«Yönetim Kurulumuz, öyle inanıyorum ki, Türk Ulusunun sorunlarını en akılcı şekilde değerlendirecek ve engin tecrübesiyle gerekli çözüm yollarını bulacak ve önerecektir.

«Çalışmalarımızın başarılı olmasını diliyor, saygılarımı sunuyorum.»

Çok sayıda basın mensubunun izlediği Yönetim Kurulu

BURSA'DAKİ YÖNETİM KURULU TOPLANTISINDAN BİR GÖRÜNÜŞ

toplantısının açılışında; gün dem gereğince iki Başkan Vekili, Asgari Ücret Tesbit Komisyonu üyeleri ile TÜRK-İŞ Daimi Mevzuat Komisyonu üyelerinin seçileceği belirtildi.

Basına kapalı olarak devam eden Yönetim Kurulu toplantısında gündem üzerinden çalışmalar sürdürüldü. Daha sonra Basına yapılan açıklamada; TÜRK-İŞ Başkan Vekilliklerine Türk Deniz Ulaştırma İş Federasyonu Genel Başkanı **Emin Kul** ve Maden Federasyonu Genel Başkanı **Kemal Özer**'in seçildikleri bildirildi.

Aynı açıklamada; Yüksek Hakem Kurulu üyelikleri için bu aşamada seçim yapılmasına gerek olmadığı belirtilirken, Asgari Ücret Tesbit Komisyonuna TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Kaya Özdemir**, TES-İŞ Federasyonu Genel Başkanı **Orhan Erçelik**, Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı **Yaşar Doğanalp**, Likat-İş Sendikası Genel Başkanı **Ahmet Kurt**, Tarım-İş Sendikası Genel Başkanı **Zeynel Irmak**, DYF-İŞ Federasyonu Genel Başkanı **Mehmet Acıdereli**, TEZBÜRO-İŞ Sendikası Genel Başkanı **Uğur Batmaz**, Maden Federasyonu Uzmanları **Bahattin Gezer**, **İsmail Park**, TÜRK-İŞ Araştırma Uzmanı **Namık Tan**'ın seçildikleri bildirildi.

TÜRK-İŞ'in mevzuatla ilgili çalışmalarını sürekli şekilde yapacak olan «Daimi Mevzuat Komisyonu»na da TES-İŞ Federasyonu Genel Başkanı **Orhan Erçelik**, Türk Harb-İş Sendikası Başkanı **Kenan Durukan**, Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı **Mustafa Başoğlu**, Yol-İş Federasyonu Genel Başkanı **Muzaffer Saraç**, DYF-İŞ Federasyonu Genel Başkanı **Mehmet Acıdereli** ve Ağaç-İş Sendikası Genel

Başkanı **Kemal Sarısoy** getirildiler.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Konfederasyonun kuruluşunun 30. yıldönümü nedeniyle yayınlanacak beyannamenin hazırlığı için de bir komisyon oluşturdu ve bu komisyona Kurul üyeleri arasından **Emin Kul**, **Kaya Özdemir**, **Orhan Erçelik**, **Mustafa Başoğlu**, **Muzaffer Saraç**, **Veî Eker** getirildiler..

(TÜRK-İŞ'in 30. Yıl Beyannamesi Dergezimin arka kapağının içinde tam metin verilmiştir.)

TOPLANTI ANKARA'DA DEVAM ETTİ

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu toplantısına 2 Ağustos Pazartesi gününden itibaren Ankara'da devam edildi.

Ankaradaki toplantı, Anayasa Tasarısı'nın Danışma Meclisi Genel Kurulunda görüşülmeye başlanması nedeniyle sürekliliğini korurken; Yönetim Kurulu bir bildiri yayınladı.

HAKLARDAN FEDAKARLIK EDİLEMEZ

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun 7 Ağustos Cumartesi günü yayınlanan bildirisinde, «...Türk işçilerinin mutluluğunu Türk ulusunun tümünün mutluluğu ile eşdeğerde gören TÜRK-İŞ, Türk işçilerinden ve Türk ulusundan aldığı güçle temel hak ve özgürlüklerden, işçi haklarından, özgür sendikacılıktan asla fedakarlık etmeyecektir.. TÜRK-İŞ, tüzüğünde yer alan 24 ilkesinin doğrultusunda sahip çıkacağı Anayasal düzenin, sosyal hukuk devleti ile ilkelerinin, temel hak ve özgürlüklerin tüm gerekleri

ve kuralları ile yaşatılmasının takipçisi olacaktır» denildi.

Anayasa Tasarısı'nda Türk ulusuna güvenilmediği belirtilen bildiri de şu görüşlere yer verildi.

«Kaygıya yol açan birinci sebep, Anayasa Tasarısı'nın Türk toplumunun tercihini tam olarak yansıtamamasıdır. Özgürlükçü ve çoğulcu demokrasinin temelinde vatandaşa güven esası vardır. Anayasa Tasarısında ise Türk Ulusuna güvenilmediği bellidir. Bu güvensizlikle demokrasiyi özgürlükçü ve çoğulcu yapacak ilkeler dışlanmış, toplumdaki sosyal güçler dengesi dikkate alınmamış, çalışanlar son derece ağır bir haksızlıkla karşı karşıya bırakılmış, Devletin niteliği değiştirilmiş, siyasal katılma yolları tıkanmış, toplumun siyasal rejim tercihine de, gerçeklerine de uymayan bir metin ortaya çıkmıştır.

— Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde çoğulcu demokrasi kurulamayacaktır.

— Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, demokrasinin temel ilkesi olan özgür düşünce açıklanamayacaktır.

— Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde halkın siyasal yaşama etkin bir biçiminde katılma hakkı kısıtlı olacak, demokrasi salt seçimden seçime oy verme kalıbında, biçimsel bir formül olup çıkacaktır.

— Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde iktisadi demokrasi siyasal demokrasiye feda edilmiş olacak ve demokrasiyi yaşatacak en önemli unsur ortadan kaldırılacaktır.

— Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde sosyal devlet kâğıt üzerinde kalacaktır.

— Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, özgürlükler istisna, sınırlamalar ise kural haline getirilmiş, hak ve özgürlüklerine getirilmiş, hak ve özgürlükleri geniş ölçüde ortadan kaldırılmış olacaktır.

— Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde kişinin devletçe aşılamayacak, dokunulmayacak özel alanını sınırlarını çizen

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ BURSA'DAKİ ÇALIŞMALAR SIRASINDA GÖRÜLÜYOR

haklar ve özgürlükler tehdit altına girecektir.

- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, başta basın ve söz ve düşünce yayma özgürlüğü, dernek kurma hakkı, toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkı, çağdaş demokrasi anlayışıyla taban tabana zıt bir yaklaşımla kısıtlanmış olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde denge uğruna eşitlik ilkesi zedelenmiş olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, kalkınmanın ağır yükünü omuzlarında taşıyan çalışanlara büyük bir haksızlık yapılmış olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, memurlarda olduğu gibi, işçiler içinde önemli bir kesimin de sendika kurma, toplu sözleşme yapma ve bunu sağlayabilmek için, koşullar gerektiriyorsa, greve başvurma olanakları ellerinden alınmış olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, çalışma barışını ve işçi/işveren çıkar ilişkilerini akılcı dengelere kavuşturabilmenin başlıca aracı olan toplu pazarlık sistemi çökecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, sendikalar

her eylemlerinde siyaset yapıyor olmakla suçlanacakları bir çembere sokulmuş olacaktır.

- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, sendikalar mâlî kaynakları kurutulmuş, etkisiz örgütler haline sokulmuş olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde işçiler, Batı demokrasilerinde «insanlık suçu» olarak kabul edilen lokavt aracılığıyla, sürekli olarak kapı dışarı edilme tehdidi altında bulundurulacak, işverenler ise, Anayasa'da kurumlaştırılan bir saldırı silahı ile teçhiz edilmiş olacaklardır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde sendikalar idari kararlar bile kapatılabilecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde idari denetim adı altında ve uluslararası ilkelere aykırı bir tutumla, sendikaların tüm faaliyetleri sürekli olarak kontrol altında bulundurulabilecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, yasama ve yürütme ilişkilerinde «istikrarlı hükümet» ve «etkili denetim» ilkesi geniş ölçüde terk edilmiş olacak, yasama karşısında yürütmeye tanınan olağanüstü yetkilerle iktida-

rın kişileştirilmesi tehlikesine yol açılabilecektir.

- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, Yargı gücünün kendisini Yasama ve Yürütme gücü yerine koymasının yarattığı olumsuzlukları önleme adına Mahkemelere ve hakimlere güven-sizliğe yol açılmış olacak, Yargı gücünün önemi sarsılacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, çoğulcu ve özgürlükçü demokratik düzen içinde sağlanabilecek olan Kalkınmanın gerçekleştirilmesi güçleşecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, sosyal barışa değil, sosyal bunalımlara yol açılmış olacaktır.

— Bu, Türk Ulusuna haksızlıktır.

— Türk Ulusu güvene layıktır.

Türk Ulusu siyasal rejim tercihini tam olarak yansıtan çağdaş bir düzenleme beklemektedir.

Türk Ulusunun isteğine uyulmalıdır.

Çalışanların sesine kulak verilme-lidir.

Danışma Meclisi karşı karşıya bulunduğu tarihi sorumluluğu görmezlikten gelmemelidir. Tasarı bu şekilde kabul edilirse toplu sözleşme yapabilme ve yapılmış koruyabilme olanağı kalkacak, zorunlu hakem istisnai olmaktan çıkıp uyuşmazlıkta son sözü söyleyecek asli unsur haline gelecektir.»

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu açıklamasında, daha sonra temel hak ve özgürlüklerin korunması ve nitelikçe, «sosyal devlet»i ortadan kaldıran düzenlemelerin değiştirilmesi istendi.

Anayasa Tasarısının «çalışma yaşamına ilişkin düzenlemelerinin Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) nun raporlarından alındığı» anlatılan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu açıklamasında, işveren isteklerinin Tasarının 52, 54, 56, 57, 58, 62, 148 ve 149'ncü maddelerinde aynen yer aldığı bildirildi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu açıklamasında daha sonra şöyle denildi :

«TÜRK-İŞ Cumhuriyetin ve Demokrasinin savunucusudur.

TÜRK-İŞ, özgürlükçü, çoğucu demokrasiye ve sosyal hukuk devleti ilkelerine dayalı bir Anayasa'dan yanadır.

Türk Ulusuna yaşarır böyle bir Anayasa'nın gerçekleştirilmesinin binlinçli, kararlı ve vakur beklentisi içindir.

TÜRK-İŞ, Türk Ulusuna yaşarır, çağdaş, demokratik bir Anayasal düzenin kurulması ve korunmasında hazır ve karardır.

Türk Ulusu, Türk çalışanı güvene layıktır.

Türk İşçilerinin mutluluğunu, Türk Ulusunun tümünün mutluluğu ile eşdeğerde gören TÜRK-İŞ, Türk işçilerinden ve Ulustan aldığı güçle temel hak ve özgürlüklerden, işçi haklarından, özgür sendikacılıktan asla fedakârlık etmeyecektir.

TÜRK-İŞ, Tüzüğünde yer alan «24

ilke»sinin doğrultusunda sahip çıkacağı Anayasal düzenin, sosyal hukuk devleti ilkelerinin, temel hak ve özgürlüklerin tüm gerekleri ve kuralları ile yaşatılmasının takipçisi ve koruyucusu olacaktır.

TÜRK-İŞ'in bu tarihsel işlevini sürdürme çabasında başlıca desteği Türk Ulusudur. Türk çalışanlarıdır, Türk İşçileridir.

Egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletinde olduğunu ve öyle de kalacağını bilen TÜRK-İŞ, bu güce güvenmektedir.»

Yazık oluyor

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan buyana; daima gelişme çizgisi gösteren temel hak ve özgürlükler, 20. yüzyılın sonlarına gelirken, çağdaş düşüncenin hayaline bile sığmayan bir mantıkla ve «fırsat bu fırsattır» anlayışı ile hemen hemen tamamen ortadan kaldırılmıştır.

Sağlam zeminler üzerinde parlamenter demokratik düzene geçişin çabasını gösterenler; bu geçişte yasama görevini yüklenen Danışma Meclisi'nin temel hak ve özgürlükler karşısındaki anlaşılmaz tutumunu hayret, ibret ve dehşetle gözlemişlerdir.

Görevlerini sadece ve «Anayasa Tasarısı» adı altında bir metin hazırlamak biçiminde yorumlayan, Anayasa'dan çok bir yönetmelik hüviyetinde eser (!) ortaya çıkaran bir komisyonun; başta işverenler olmak üzere belirli kesimlerin hayallerini gerçekleştirme pahasına, 1924 Anayasa'sının da gerisine gidişini görmek, bu tasarının ise adeta oldu-bitti müzakere usulü ile Danışma Meclisinde benimsenmiş olmasını anlamak, Türk Aydını, Türk İşçisi, Türk Basını ve tüm kesimleriyle Türk toplumu için zordur.

Anayasa Tasarısı üzerinde tüm kesimlerin tepkisi ortadayken, sadece işveren kesiminin tek kelime dahi söylememesi, bu Anayasa'nın belirli bir çevrenin mutluluğu doğrultusunda gereken her önlemi aldığını kanıtlamaya yeterlidir.

Bir komisyon sözcüsünün, Danışma Meclisi üyelerinin gözüne baka baka ger-

çekleri tahrif etmesi, bunun da TRT ekranında Türk kamuoyuna yansıtılması, hele hele «Anayasa Oluşma Yolunda» diye Anayasa'nın kabul edilen maddelerinin savunmasının yapıldığı bir yorumun her gece Radyo ve Televizyon'da okunması, anayasa metninin tutarsızlığı yolundaki genel kanıyı değiştiremez,

Ancak; şu unutulmamalıdır ki; sendikal hak ve özgürlüklerin sona erdirildiğini zannedenler, toplumsal huzur ve barışın temelini sarsar nitelikte hükümler getirdiklerini gördüklerinde sorumluluktan kaçamayacaklardır. Zira; TÜRK-İŞ'in Atatürkçü ve milliyetçi tutumu, bu hakların yok edilmesi faturasını yüklenmesine sebep olamayacaktır. Cezalandırılmak istenen Türk işçi hareketi değil, çağdaş özgürlük kavramının ülkemizde nasıl yorumlandığının dünya kamu oyuna gösterilmesiyle tüm bir ulustur.

Anayasa Tasarısı'nın son şekli Milli Güvenlik Konseyi'nin incelemesiyle ortaya çıkacaktır. İnancımız odur ki; Sayın Devlet Başkanı ve Sayın Konsey üyeleri, Türkiye'yi bir daha kaos içine sürüklememek için akıl ve mantığın gerektirdiği tüm önlemleri alma yolunda karardırlar. Bu Anayasa, Danışma Meclisinin benimsediği şekliyle kesinleşmeyecektir. Bu Anayasa özgürlüklerin ve sahip olduğu hakların ne pahasına olursa olsun korunması için kararlı olan Türk halkının özelemlerine uygun biçimde halkoyuna sunulacaktır.

Başka türlüşünü düşünmek mümkün değildir.

Ulus : « işçimiz daha iyi hayat şartlarına kavuşturulmalıdır. »

«TÜRK-İŞ'in 30. Yılında Çalışma Hayatımız» konulu Sempozyumda konuşan Genel Başkan

Şevket Yılmaz :

« İşçi sorunlarının çözümünde tek muhatap Türk - İş'tir » dedi

YILMAZ
SEMPOZYUMUN
AÇIŞ KONUŞMASINI
YAPARKEN

SEMPOZYUMDAN
BİR GÖRÜNÜŞ

«TÜRK-İŞ'in 30. Yılında Çalışma Hayatımız» konulu sempozyum, 30 Temmuz Cuma günü Bursa'da Ahmet Vefik Paşa tiyatrosunda yapıldı.

ULUSU'NUN MESAJI

TÜRK-İŞ ve Bursa Uludağ Üniversitesi'nin işbirliği ile düzenlenen sempozyuma Başba-

kan Bülend Ulus bir mesaj göndererek «Türk işçisinin daha iyi hayat şartlarına kavuşması gerektiğini» belirtti.

Başbakan Bülend Ulus, mesajında şu görüşlere yer verdi:

«TÜRK-İŞ'in bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da çalışma barışı ve toplumsal hu-

zuru ön plânda tutarak millet yararına çalışmalar yapacağına inancım tamdır.

12 Eylül 1980 tarihinden bu yana milletçe karşılaşılan ekonomik sorunların çözülmesine yardımcı olmak üzere Türk işçisinin yönetime gösterdiği destek ve anlayış her türlü övgünün üstündedir.

İşçilerin hak ve çıkarlarının korunması, onların huzur ve güven içinde daha iyi hayat şartlarına kavuşturulmaları yönetimin temel hedefidir.»

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir'in yönettiği oturuma, tebliğ sahipleri olarak Prof. Dr. Nihat Balkır (Bursa Üniversitesi Rektörü), Prof. Dr. Nurhan Akçaylı (Bursa Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı), Prof. Dr. Esat Çam, Prof. Dr. Metin Kutai, Prof. Dr. Nusret Ekin, Doç. Dr. İsmet Sadık Barutçugil, Doç. Dr. Murat Demircioğlu katıldılar.

SEMPOZYUMA
KATILAN
KONUKLARDAN BİR GRUP

SEMPOZYUMU
İZLEYEN
KONUK VE
SENDİKACILAR

SEMPOZYUMA KATILAN
ÖĞRETİM GÖREVLİLERİ
ŞEVKET YILMAZ'IN
AÇIŞ KONUŞMASINI
İZLİYORLAR

YILMAZ'IN KONUŞMASI :

Sempozyumu açarken konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, Türk Ulusunun geçici dönemin geçici sıkıntıları ile bugünlere geldiğini belirtti, işçi sorunlarının çözümünde tek muhatabın TÜRK-İŞ olduğunu hatırlatarak şunları söyledi.

«Bu 30 yıl önce de böyleydi, bugün de böyledir. TÜRK-İŞ 12 Eylül öncesi de toplantılar yapmıştır, bugün de yapmaktadır. Ama bu toplantılarımızda daha ayyıldızlı bayrağımız dalgalanmıştır. TÜRK-İŞ, Atatürk ilkeleri doğrultusunda Türk toplumunun çağdaş düzeye ulaşması için çalışmıştır ve çalışmasına devam edecektir. Hiçbir güç, TÜRK-İŞ'i bu yoldan döndüremeyecektir.»

Şevket Yılmaz, TÜRK-İŞ'in 30 yıllık çalışma döneminde zaman zaman büyük engellerle karşılaştığını, bunların hepsinin üstesinden geldiğini hatırlattı ve «Engebeli yollardan geçmeyenler, asfalt yolun kıymetini bilemezler» dedi.

Çok sayıda sendikacı, işçi ve basın mensubunun izlediği sempozyumda ilk tebliği Bursa Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Nihat Balkır** sundu. **Balkır**, Üniversitelerin, diğer görevleri yanı sıra, memleket düzeyindeki sorunların çözülmesinde ve izlenecek olan yola rehber olarak bilimsel görüş ve deneyimlerini ortaya koymakla görevli olduğunu belirtti: «Önemi herkesce iyi bilinen işçi sorunlarının çözümünde işçi ve işveren sorumlularının daha hassas

davranacakları ve milletin huzur ve saadeti sağlayacaklarına eminim. Bu aynı zamanda çalışma barışının temelidir» dedi.

Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı **Prof. Nurhan Akçaylı**, yaptığı konuşmada «Türk sendikacılığı büyük bir aşama kaydetmiştir. İşçi çıkarları tüm Türk toplumunun çıkarlarıyla eşittir. Konuya bu yönden bakmak ve gerekeni yapmak lâzımdır» dedi.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyelerinden **Prof. Metin Kutal** da yaptığı konuşmada şu görüşlere yer verdi:

«Türk sendikacılığı 17 yıldır büyük tecrübe geçirmiştir. Bu tecrübeden ve deneyimlerden yararlanmak zorundayız. Tekrar geriye dönmek istemiyorsak sendikacılığa gereken yön verilmelidir. Türk toplumu sosyal barış istemektedir. Bu sosyal barış da işçi ve işveren sendikalarının dialoğu ile mümkündür.»

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dekanı **Prof. Nusret Ekin** de şunları söyledi:

«Ülkemizde gerek bireysel, gerekse toplu iş hukuku açısından en tartışmalı sorunların istihdam güvenliği etrafında cereyan ettiğine hiç kuşku yoktur. Özellikle işsizlik baskısının hızla arttığı bir ekonomik ve sosyal yapı içinde çalışanların istihdam güvencesine kavuşması sorunu, güncel bir nitelik taşımaktadır.

Halen yürürlükte bulunan 1971 tarihli İş Kanununun 13. maddesine göre, «süresi belirli olmayan sürekli hizmet akitlerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir.» Böylece süreleri yasadı

gösterilmiş feshi ihbar önelleri- ne uyulmak şartıyla, hizmet ak- di taraflardan herhangi birinin arzusuyla feshedilmiş olur. Di- ğer bir deyişle, süresi belirli ol- mayan sürekli hizmet akitleri gerek işveren, gerekse işçi ta- rafından yasada gösterilen sü- relere uyulmak şartıyla her za- man sona erdirilebilir. Aktin bu şekilde sona erdirilmesinde ya- sa, tarafların fesih için bir se- bep göstermesini aramamakta, sadece sona erdirmeye talebinin karşı tarafa bildirilmesini iste- mektedir. Kuşkusuz İş Kanunu'n- un 16 ve 17. maddelerinde dü- zenlenen durumlar konumuz dı- şında bulunmakta, yasada gös- terilen şartların vukuunda adı geçen bu maddelere göre ta- raflar aktin belirli veya belirsiz süreli oluşuna bakılmaksızın ve feshi ihbar önellerine uymadan akdi derhal feshedebilme ola- naklarına sahip bulunmaktadır.

Aslında Türk iş mevzuatının işverene sebep göstermeden veya gösterdiği sebebin doğru- luğunu ispatlamadan hizmet aktini serbestçe feshetmek yetkisini tanıması, liberal bir düzenleme olarak gözükmekte- dir. Çalışanlar ücretlerinin yük- sekliği ve miktarı kadar gelirle- rinin devamlılığını da, hatta bi- rincisinden daha önemli olarak dikkate almaktadırlar. Herne- kadar hizmet aktini kendi fes- heden işçi, kıdem tazminatın- dan mahrum kalmak, tersine hizmet aktini fesheden işveren ihbar önellerine uymak veya feshi ihbar tazminatı vermek, kıdem tazminatı ödemek gibi baskılarla bu yolu sık sık ku- lanmaktan caydırılmak isten- mişse de, her iki taraf üzerine yaptığı etkiler yönünden bu dü- zenlemenin dengeli olduğunu söylemek zordur.

Kuşkusuz bu konunun çözü- mü, bir yandan temelde bazı

yasal düzenlemeleri gerektirir- ken, diğer yandan toplu söz- leşme sistemi içinde bazı çözüm yolları aranmalıdır. Ayrıca Dev- let takip edeceği ekonomik ve sosyal politikalarla makro se- viyede emek arz ve talebini dengeye getirirken, emek piya- salarının iyi bir şekilde örgüt- lenmesi ve işsizlik sigortasının çıkarılması yoluyla da sosyal güvenliği tam bir şekilde uygu- lamaya koymalıdır.

Böylece istihdam güvenliği, kıdem tazminatı ve işsizlik si- gortası üçlü müessesesinin ya- rattığı «gelir güvenliği» yerli yerine oturmuş ve bu müesse- seler bir diğerinin görevini üstlenmemiş olacaktır.

Daha önceki uygulamalar bü- tün sistemin kıdem tazminatı müessesesi üzerine yüklenme- sine yol açarken, yasal düzen- lemelerle istihdam güvenliğinin sağlanması ve işsizlik sigorta- sıyla tamamlanmış bir gelir gü- vencesi kıdem tazminatının da çalışma hayatında gerçek fonk- siyonlarına kavuşmasına yol açabilecektir.»

Sempozyum çalışmaları, teb- liğ sahiplerine yöneltilen soru- ların cevaplandırılmasıyla ta- mamlandı.

Konuşmacılar, sorulara ver- dikleri cevaplar sırasında, lo- kavt hakkı üzerinde de durdu- lar. Ekonomik bakımdan güç- süz olan kesimlerle, güçlü olan kesimler arasında denge kuru- luyor diye bir tarafa grev hak- kının verilmesi ve güçlü kesime de lokavt hakkının verilmesinin «Denge kurma» anlayışıyla bağdaşmayacağını, aksine güç- süz kesim aleyhine uçurumun büyütüleceğini söyleyen konu- şmacılar, lokavt hakkının hiçbir anayasada yer almadığını söz- lerine eklediler.

Prof. Dr. Nurihan Akçaylı

Prof. Dr. Metin Kutal

Prof. Dr. Nusret Ekin

Belediye Başkanı Ekrem BARIŞIK

Doç. Dr. Murat Demircioğlu

Namık TAN
TÜRK-İŞ Araştırma Uzmanı

ÇALIŞMA HAYATINDA DENGE KORUNMALIDIR

Ülkemizin de üyesi bulunduğu Uluslararası Çalışma Örgütü'nün anlamlı bir ilkesi «barış istiyorsanız adalet ekiniz» sözünü her ülke kendisine rehber saymıştır.

Bu ilke, tüm kesimler arasında denge ve işbirliğinin sağlıklı işlemini ve toplum refahının artmasını amaçlamaktadır.

Sağlıklı bir toplumun, kalkınmanın ve demokrasinin temel ilkesi, kesimler arasında işleyen mekanizmanın adil, uzlaştırıcı ve kalıcı olmasıyla sıkı sıkıya ilişkilidir.

Anayasa'ya son şeklinin verilme-ye çalışıldığı bugünlerde eğer, kesimlerden birini «etkisiz» duruma getirip, diğer kesimleri «memnun» etmeye çalışmak sağlıklı bir politika değildir. Bu uygulamanın sonuçları gelecekte endüstriyel ilişkilerin sağlıklı işlememesine sebep olacağı gibi, kalkınma sürecinde bulunan ülkemizde planlanan ve uygulamaya konulan hedeflerin tam gelişmesini önleyebilir.

Türkiye'de kalkınma sürecinde bulunulduğu ve sağlıklı bir demokrasi'ye geçmek için yoğun çalışmaların yapıldığı bir dönemde, kesimler görüşlerini ortaya koyarken «denge» unsurunu zaman zaman unutmamıştır.

Meseleyi daha da açarsak, hangi ilkeler üzerinde ısrar ettiğimizi belirtmiş olacağız.

— İşçi kesimi olarak sorunlara çözüm ararken barışçı yolu temel ilke edinmişizdir.

— Toplu iş sözleşmeleri ile çalışanlara yeni haklar getirilirken, temel ilke ücret-fiyat dengesini sağlamaktır. Dar ve sabit gelir-lilerin satın alma gücünü iyileştiren toplu pazarlık sistemi, çalışanların refahını ve işyerinin verimini sağlayan bir mekanizma ile işletilmelidir. Unutulmamalı ki, toplu sözleşmeler hiçbir ekonomik kritere dayanmayan «seyyane zam» gibi basit ve kolay bir sistemle çözüme bağlanamaz ve verim de tam beklenemez.

— İşçi-işveren ilişkilerinde karşılıklı güven ve uzlaşma temel ilke olmalıdır.

— İşveren kesimi de aynı espri ile masaya oturmalı. Demeli ki, üretimin artmasına paralel olarak çalışanların da refahını koruyacağım, hatta arttıracacağım.

Saydığımız bu ilkeler tüm kesimlerce benimsendiği takdirde, ekonomik bunalımlardan çıkılacağı gibi, toplu pazarlık sistemi sağlıklı işler ve hatta kalkınma sürecimiz de tamamlanır inancındayız.

NASIL BİR DÜZENLEME?

Anayasa müzakerelerinin yapıldığı bu dönemde üzerinde en fazla durulan husus, Anayasa'da hükümünü bulacak «endüstriyel ilişkiler»dir. Bunun nasıl bir şekle alacağı merak konusudur.

Eşitliği ve adaleti sağlamak istiyorsak toplu pazarlık sistemini sağ-

lıklı işletmeliyiz ve iyi niyet de temel kural olmalıdır.

Unutmamalı ki, ekonomi insan unsuru içindir. Kalkınmaya paralel olarak toplumun refahını da arttırmıyorsak en doğru politikayı takip ediyoruz demektir.

Kısacası, çalışanlar hem üretecek, yani kalkınmanın yükünü taşıyacak, hem de emeğinin karşılığını tartışmaya yer vermeden almış olacaktır.

İşçi-işveren ilişkileri bu temel noktadan hareket ederse, toplumun refahı artacak, demokrasinin sağlıklı işlemesi sağlanacak ve kalkınma sürecinde bulunan ülkemiz büyüme politikasını gerçekleştirmiş olacaktır.

İşyerinde verici arttıran, huzuru getiren ve çalışanların refahını sağlayan bir uygulamanın dışında başka bir alternatif düşünmemeliyiz.

Böylece üretimin artırılması yoluyla Milli Gelir'in adaletli bir şekilde dağılımı ve sosyal barışın teminindeki en önemli engelleri aşmak mümkün olacaktır.

TÜRK-İŞ, 30 yıl boyunca Atatürk idealine ve 24 ilkesine bağlı olarak çalışanların mutluluğunu Türk Milletinin mutluluğu ile eşdeğerde görmüş ve toplu pazarlık mekanizmasını rasyonel, verimi artırıcı ve refah seviyesini yükseltecek bir şekilde işletmeye çalışmıştır.

"Sağlıklı bir Demokrasi için,,

* TÜRK - İŞ'İN GÖRÜŞÜ:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Tasarısı Danışma Meclisi'nde görüşülmeye başlanmıştır.

Danışma Meclisi Türk Ulusunun siyasal rejim tercihinin tam olarak yansıtan bir Anayasa hazırlamakla ödevlidir.

Türk Ulusunun siyasal rejim tercihi bellidir. Türk toplumu için bu tercih çağdaş özgürlükçü ve çoğulcu demokrasidir.

Tercih böylesine belirli olduğunda, kurucu iktidara da düşen çağdaş özgürlükçü ve çoğulcu demokrasinin tüm koşullarına uymak, bu koşulları toplumun temel düzeninde yerli yerine oturtmaktır.

Kurucu iktidar bu düzenlemeyi yaparken, toplumda hakim olan değer yargılarına saygı göstermek zorundadır. Kalıcı bir demokrasinin ön şartı, toplum gerçeklerine ters düşmemesidir.

Konfederasyonumuz daha önce de açıkladığı gibi, Anayasa Tasarısı karşısında derin bir kaygı içindedir.

TÜRK-İŞ'e göre, bu Anayasa Tasarısı benimsendiği takdirde sağlıklı bir demokrasi kurulamaz ve geleceğe de güvenle bakılamaz.

Kaygıya yol açan birinci sebep, Anayasa Tasarısının Türk toplumunun tercihinin tam olarak yansıtamamasıdır. Özgürlükçü ve çoğulcu demokrasinin temelinde vatandaşa güven esası vardır. Anayasa Tasarısında ise Türk Ulusuna güvenilmediği bellidir. Bu güvensizlikle demokrasiyi özgürlükçü ve çoğulcu yapacak ilkeler dışlanmış, çalışanlar son derece ağır bir haksızlıkla karşı karşıya bırakılmış, Devletin niteliği değiştirilmiş, siyasal katılma yolları

tıkanmış, toplumun siyasal rejim tercihinin de toplum gerçeklerine de uymayan bir metin ortaya çıkmıştır.

- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde çoğulcu demokrasi kurulamayacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, demokrasinin temel ilkesi olan özgür düşünce açıklanamayacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, halkın siyasal yaşama etkin bir biçimde katılma hakkı kısıtlı olacak, demokrasi salt seçimden seçim oy verme kalıbında, biçimsel bir formül olup çıkacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde kişinin devletçe aşılamayacak, dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen haklar ve özgürlükler tehdit altına girecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde sosyal devlet kâğıt üzerinde kalacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, özgürlükler istisna, sınırlamalar ise kural haline getirilmiş, hak ve özgürlüklerinin özünün korunabilmesi yolları geniş ölçüde ortadan kaldırılmış olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde başta basın ve söz ve düşünce yayma özgürlüğü, dernek kurma hakkı, toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkı çağdaş demokrasi anlayışıyla taban tabana zıt bir yaklaşımla kısıtlanmış olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde denge uğruna eşitlik ilkesi zedelenmiş olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, kalkınmanın ağır yükünü omuzlarında taşıyan çalışanlara büyük bir haksızlık yapılmış, temel hak ve özgürlükleri elinden alınmış, kendilerini ko-

ruyabilme olanakları ortadan kaldırılmış olacaktır.

- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde memurlarda olduğu gibi, işçiler içinde önemli bir kesimin de sendika kurma, toplu sözleşme yapma ve bunu sağlayabilmek için, koşullar gerektiriyorsa, greve başvurma olanakları ellerinden alınmış olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, çalışma barışını ve işçi/işveren çıkar ilişkilerini akılcı dengele- re kavuşturabilmenin başlıca aracı olan toplu pazarlık sistemi çökecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, grev hakkındaki kısıtlamalarla toplu iş sözleşmelerini yapabilme ve yapılmış koruyabilme olanağı kalmayacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, serbest toplu pazarlık hakkı etkinliğini yitirecek, zorunlu hakem istisnaî olmaktan çıkarılmakla, işçi/işveren uyuşmazlıklarında son sözü söyleyecek aslî unsur haline gelecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, sendikalar her eylemlerinde siyaset yapıyor olmakla suçlanacakları bir çembere sokulmuş olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, sendikalar malî kaynakları kurutulmuş, etkisiz örgütler haline getirilmiş olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, işçiler, Batı demokrasilerinde «insanlık suçu» olarak kabul edilen lokavt aracılığıyla, sürekli olarak kapı dışarı edilme tehdidi altında bulundurulacak, işverenler ise, Anayasa'da kurumlaştırılan bir saldırı silâhı ile teçhiz edilmiş olacaklardır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde sendikalar idarî kararla bile kapatılabilecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde idarî denetim adı altında ve uluslararası ilkelere aykırı bir tutumla, sendikaların tüm faaliyetleri süre-

li olarak kontrol altında bulundurulabilecektir.

- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, yasama ve yürütme ilişkilerinde «istikrarlı hükümet» ve «etkili denetim» ilkesi geniş ölçüde terkedilmiş olacak, yasama karşısında yürütmeye tanınan olağanüstü yetkilerle iktidarın kişileştirilmesi tehlikesine yol açılabilecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, yargı gücünün kendisini yasama ve yürütme gücü yerine koymasının yarattığı olumsuzlukları önleme adına mahkemeler ve hakimlere güvensizliğe yol açılmış olacaktır.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, çoğulcu ve özgürlükçü demokratik düzen içinde sağlanabilecek olan kalkınmanın da gerçekleştirilmesi güçleşecektir.
- Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, sosyal barışa değil, sosyal bunalımlara yol açılmış olacaktır. Bu, Türk Ulusuna haksızlıktır. Türk Ulusu güvene lâyıktır. Türk Ulusu siyasal rejim tercihini tam olarak yansıtan çağdaş bir düzenleme beklemektedir. Türk Ulusu, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi tüm koşullarıyla istemektedir. Türk Ulusunun isteğine uyulmalıdır. Çalışanların sesine kulak verilmelidir. Danışma Meclisi karşı karşıya bulunduğu sorumluluğu görmezlikten gelemmez.

Temel
Hak
ve
Özgürlükler
Korunmalıdır

Türk Ulusuna duyulan güvensizliğin belirgin örnekleri, «kamu özgürlükleri»ne ilişkin düzenlemelerdedir. Haklı olarak belirtil- diği gibi, Danışma Meclisi Anayasa Komisyo- nu'nun başlıca kaygısı, «vatandaş devleti karşı değil, devleti vatandaşa karşı koru- mak» olmuştur.

Çağdaş özgürlük anlayışı, kişileri, bir yandan, klâsik özgürlüklerle beraber sosyal ve ekonomik haklarla donatırken, öte yandan, devleti, yoksulluğu ortadan kaldıracak önlemleri almak ve herkese insanca yaşama koşulları sağlamakla görevli sayar. Koruyucu haklar ve özgürlükler, isteme hakları, katılma hakları ve özgürlükleri olarak sınıflandırılabilir olan bu kamu özgürlüklerinde, özgürlüğün kural, sınırlandırmanın ise istisna olması gereklidir. Özgürlük ancak, toplum yaşamının bozulmamasını sağlamak ve kendisinden herkesin yararlanabilmesini mümkün kılmak amacıyla sınırlandırılabilir. Bu yapılırken, hak ya da özgürlüğün özüne dokunulmayacaktır. Bir hak ve özgürlüğün amacına uygun kullanılmasını son derece zorlaştıran ya da onu kullanılmaz duruma düşüren kayıtlara bağlanması halinde; o hak ya da özgürlüğün özüne dokunulmuş olur.

Çağdaş Batı demokrasilerine özgü bu anlayış, Anayasa Tasarısında tersine çevrilmiş, sınırlama kural, özgürlük istisna yapılmıştır. Hemen her alanda hakkın özü çiğnenmektedir. Örneğin «basın hürdür, sansür edilemez» diyen Tasarı, basılmamış, yayınlanmamış eserlerin dahi suç oluşturacağını, yayın organlarının temelli kapatılabileceğini, «zamanında» haber verme gibi bir kurala uyulacağını ve bunun basın dışı organlarca saptanacağını, kitle ve iletişim araçlarından yararlanmanın izine bağlanabileceğini belirtip, genel zapt ve müsadere olanağını kabul ederek, yargı kararı olmaksızın basılmış eserlerin toplatılması usulünü öngörerek, sansürü aşan bir düzenlemeyi gerçekleştirmiştir. Aynı yaklaşım tüm kamu özgürlüklerinde egemendir. Çoğulcu demokrasinin temellerinden olan dernek kurma özgürlüğünde yapılan sınırlamalar aynı izleri taşımaktadır. Çalışma hayatını düzenleyen hükümlerde sendikacılığın yapılmasını olanaksız kılan, toplu sözleşme hakkını da, grev hakkını da zedeleyen bir yol seçilmiştir.

Sınırlamayı kural, özgürlüğü istisna yapan bir anlayışın Türk Toplumunun siyasal rejim tercihi temsil ettiği savunulamaz.

1961 Anayasasının «demokrasi ve özgürlük anlayışı», kurmaya çalıştığı devlet biçimi ve ekonomik ve sosyal alanda bu devletten bekledikleri Türk Ulusu ve özellikle Türk işçileri için büyük bir önem taşımıştır.

1961 Anayasasının Batı demokrasisinden ne anladığı ve bu çerçevede Devlet'e ne görevler verdiği genel gerekçesinde açıktır. Buna göre, «...Batı demokrasisi, hürriyetçi yollardan daha fazla hürriyet elde etme rejimidir. Çağımızın karmaşık sosyal ve iktisadi dünyası içinde daha fazla hürriyet ise, iktisadi ve sosyal bakımdan zayıf olan kişileri, grupları korumak, bunların maddi ve manevi varlıklarını geliştirmek şartlarını hazırlamak ve bunlara klâsik hak ve hürriyetleri yanında iktisadi ve sosyal haklar tanımakla kabildir. Zamanımızın demokratik devleti bu ödevle sahiptir. Devlet hayatı içinde bu himayenin ve hizmetlerin sağlanmasını istemek de sosyal bir haktır. Türkiye de çağdaş bir demokrasinin gereklerini yerine getirmek için bu yolda yürümek zorundadır...»

Anayasa Tasarısının kaygı ile karşılanan bir diğer önemli yönü «devletin niteliği» dir.

Türkiye; Anayasa Tasarısına göre de bir «sosyal devlet»tir.. Ne var ki, Anayasa Tasarısı bu şekliyle benimsendiği takdirde, devletin bu hayatî niteliği kâğıt üzerinde kaimaya mahkûmdur.

Sosyal devlet kişilere yalnız klâsik özgürlükleri sağlamakla yetinmeyip onların insan gibi yaşamaları için zorunlu maddi ihtiyaçlarını karşılamalarını da kendine görev kabul eden devlettir. İktisaden zayıf olan kişiler, özellikle işleri bakımından başkalarına bağımlı olan işçiler, dar gelirli, Devlet tarafından korunacaktır. 1961 Anayasasının 41. maddesinde belirtildiği gibi, «**iktisadi ve sosyal hayat, adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi**

sağlanması amacına göre» düzenlenecektir. Gene 1961 Anayasasının 42 nci maddesinde açıklandığı gibi Devlet, « **çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal iktisadî ve malî tedbirlerle çalışanları koruyacaktır.**» Sosyal devletin bu ödevleri Anayasa Tasarısından atılmıştır. Tasarlanan yeni yapıda Devletin «**çalışanları koruyucu sosyal, iktisadî ve malî tedbirler alma ödevi**» yoktur. Devlet, Tasarının 51 nci maddesine göre, artık, «... **işçi-işveren ilişkilerinde menfaatler dengesini ve çalışma barışını koruyacak**» tır. Anayasa Tasarısının bu «**dengeyi korumak için**» (!) bulduğu çözüm ise, «**işçi hak ve özgürlüklerini kısıtlamak, bazı kesimler için ortadan kaldırmak**»tır.

Böyle bir devlet, sosyal devlet değildir.

Gerekçeye göre yarının sosyal devletinin işlevi, «**çalışan, çalıştığı halde elde ettiği ürün ile mutlu olabilmek için tasarladığı maddî ve manevî değerlere sahip olmayan kişilere yardımcı olmaktan**» ibarettir.

Tasarının 4 üncü maddesinde yer alan ve «**Devlet'e temel hak ve özgürlükleri sınırlandırabilecek ekonomik engelleri kaldırma ve hem maddî, hem de manevî varlığını geliştirme ödevi yükleyen**» hüküm yanıltıcı olmamalıdır. Zira, özellikle çalışma yaşamına ilişkin hükümlerde görüleceği üzere, devletin iktisaden güçsüzü koruma işlevi, yerini, «**çalışma barışını korumak ve üretimi arttırmak**» adına, «**dengeleyici**» devlete bırakmıştır.

Gerekçedeki deyişi ile «**işçi/işveren ilişkilerinin seyircisi değil, dengeleyicisi olan**» Devlet, çalışma barışının sağlanması ve üretimin artırılması adına, çağdaş Batı demokrasisi ile taban tabana zıt kısıtlamaları gerçekleştirecektir.

Böyle bir devlet sosyal devlet değildir.

**Çalışanlara
Haksızlık
Yapılması
Önlenmelidir**

«**Sosyal Devleti**» içine sindiremeyen Anayasa Tasarısında işçi/işveren ilişkile-

rinde çalışma barışını kurmak adına, barışa değil sosyal bunalımlara yol açabilecek bir düzenleme yapılmıştır.

Haksızlık, çoğulcu özgürlükçü demokrasinin temelini oluşturan «**eşitlik ilkesi**»nin çiğnenmesine yol açmıştır.

Haksızlığın ve eşitsizliğin kaynağı istisnasız bütün işveren isteklerinin geniş ölçüde madde madde Anayasada kurumlaştırılmış olmasıdır.

Konfederasyonumuzun 19 Temmuz 1982 günü yaptığı açıklamada, «**Anayasa Tasarısının özellikle ekonomik hak ve özgürlükler alanındaki yegâne kaynağı, son on yıldır Türk işverenlerinin raporlarıdır, bu raporlara geçen görüşleridir**» denilmiştir.

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Anayasa Tasarısını işveren istekleri doğrultusunda hazırlamıştır.

Bu, delillerle sabittir.

Bu iddianın kanıtlanabilmesi için Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'nin son on yıllık çalışma raporlarını özellikle, 12 Eylül 1980 sonrasında, Nisan 1982'de onödördüncü genel kurullarına sunulan raporu ve «**Türkiye Cumhuriyeti Yeni Anayasası Üzerine Görüşler, Düşünceler, Öneriler**» başlıklı Danışma Meclisi'ne sunulan TİSK Raporu'nu incelemek yeterlidir. Bu belgelerde yer alan görüşlerden bazıları, imkân bulunabildiği oranda, Anayasa'da kurumlaştırılmış, diğer bazıları ise, Milli Güvenlik Konseyi önündeki Sendikalar Yasası ve Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası değişikliği'ne aktarılmıştır. Bu yoldan, hak ve özgürlükleri kısıtlayabilmek için kendi içinde tutarlı bir düzenleme tasarlanmıştır.

Bu nedenledir ki, işçi hak ve özgürlükleri ile ilgili Anayasa maddeleri değerlendirilirken değişiklik tasarılarının da incelenmesi ve yarın için tasarlanan tablonun tüm boyutları ile dikkate alınması öğretici olacaktır.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'nin görüşleri, kendi deyişleriyle «hür teşebbüs görüşlerini» temsil etmektedir. TİSK önderliğinde Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları, Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, ve diğer bazı kurumların temsilcilerinden oluşan «hür teşebbüs»ün sözcüsü «Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu»dur.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu 12 Eylül 1980'den kısa bir süre sonra «sosyal güç dengesinin tahribi ile sonuçlanacak önerilerini ve görüşlerini» açıklamıştır.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na göre, «... sosyal sorunlara 12 Eylül 1980 tarihinden önceki bakış açısı ülkemizi kötü bir ortama sürüklemiştir; bu sebeple, demokratik rejimi bir daha sarsılmayacak biçimde sağlam temellere oturtma çabasında, sosyal sorunlar —bir başka açıdan— ele alınmalıdır.» «Bir başka açının» ne olduğu ise, TİSK'in Nisan 1982 tarihli çalışma raporunda şu sözlerle açıklığa kavuşturulmaktadır:

«...Geçmişte işveren/işçi ilişkilerine yaklaşımda daima işçilerin himayeye muhtaç olduğu görüşünün hakim olduğu bilinen bir gerçektir. Artık işçinin ezildiği, istismar edildiği iddialarının geçersizliği ortadadır. İşçilerin bugün ulaştığı seviye memurlara sağlanan imkânların çok çok üstündedir. Bunun yanında üç milyona yakın işsizin varlığı düşünülürse, ülkemizde çalışan işçilerin mutlu bir azınlık teşkil ettiği söylenebilir. Bu durumu geçmiş tecrübeler ışığında artık savunmak mümkün değildir. Bu sebeple, sosyal sorunlara yaklaşırken işçi lehine yorum kriteri terkedilmeli ve ülke yararı gözetilmelidir.»

Böylece 12 Eylül 1980 sonrasında, Türk işverenleri ve iş adamları Türk işçilerini «mutlu azınlık» ilân etmiş bulunmak-

tadır. Aynı çevrelere göre, yapılmak gereken iş, bu «mutlu azınlığın temel hak ve özgürlüklerini elinden almak»tır; üstelik bu yaklaşımla, «hem sosyal sorunlar çözülecek, hem de ülke yararı gözetilmiş olacak»tır. (I)

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu'bu görüşleri geniş ölçüde paylaşmıştır.

İşverenlerin
Sosyal
Bunalım
Programı

Devleti «çalışanları koruma yerine, işçi/işveren ilişkilerinde menfaatler dengesini kurmakla ödevli» hale getirenlerin neler yapması gerektiği ise, gene TİSK'in çalışma raporlarında yer almaktadır.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'na göre,

- Ücretin çalışma karşılığı olmasından hareketle, çalışma yapılmayan günler ve süreler için ücret ödenmesine imkân verilmemeli, bu itibarla halen çalışma yapılmadan ödenen hafta tatili ücreti ile bayram ve genel tatil günlerine ait ücretler çalışılan günler ücretlerine ilâve edilerek bundan sonra ayrıca çalışılmayan günler için herhangi bir ödeme yapılmamalıdır.
- İşyerlerinde her çeşit sendikal faaliyet yasaklanmalıdır.
- Sendikaların siyasi partileri desteklemeleri veya onlara karşı tutum içine girmeleri önlenmelidir.
- Sendikaların siyasi partilerin toplantı, miting ve yürüyüşlerine katılmalarına izin verilmemelidir.
- Üyelik aidatlarının işçi ücret bordrolarından kesilmesi ve sendika hesabına yatırılmasına anlamına gelen «check-off» sistemi kaldırılmalı ve toplu sözleşmelerle kabulü yasaklanmalıdır.
- Aynı anda birden fazla sendikaya üye olmak yasaklanmalıdır.
- Sendikaların idarî ve malî denetimi her yıl sağlanmalıdır.
- Lokavt Anayasa'da kurumlaştırılmalıdır.

- Grev ve lokavt yasakları genişletilmelidir.
- Grev ve lokavtın erteleme sebepleri genişletilmeli, ertelenen grevlerle ilgili toplu iş sözleşmeleri Yüksek Hakem Kurulu tarafından kesin olarak karara bağlanmalıdır.
- Hak ihtilaflarında grev yapma olanağı kaldırılmalıdır.
- Grev ve lokavt kararlarının belirli bir süre içinde uygulanması zorunlu olmalı, bu süre geçtikten sonra bu hak kullanılmamalıdır. Grevin başlama tarihi işverene önceden bildirilmelidir.
- Belli bir süreyi aşan grevlerin amacını aşan grevler, «meşru çizgiyi aşan grevler» olduğu kabul edilmeli, bu halde toplum yararlarının gerektirdiği bir sürenin sonunda devam eden grevin tarafsız organlarca sona erdirilerek karşılıklı hakların düzenlenmesi yoluna gidilmelidir.
- Uzlaştırma sistemi kaldırılmalı, bunun yerine arabuluculuk müessesesi geliştirilerek, ihtilafın sonuna kadar grev yapması sağlanmalıdır.
- Toplu sözleşme yükünü karşılayamayacak durumdaki küçük işletmelerde çalışanlar için toplu sözleşme yasağı getirilmelidir.
- Türkiye'de bölgeler arasında büyük sosyo-ekonomik gelişmişlik ve fiyat farklılıkları olmasına rağmen asgari ücretin ülke çapında tek ücret olarak tesbit edilmesi sosyal adaleti zedeleyici bir durum yaratmıştır; bu önlenmelidir.
- Bir «işveren/işçi ilişkileri yüksek kurulu ve ekonomik ve sosyal konsey» kurularak, bu organların, «asgari ücret tesbitine ilişkin kararları ile, memleket ekonomisinin zorunlu kıldığı hallerde ücret ve fiyatlara veya bunlardaki artışlara tavan konulması hususunda Hükümetçe yürürlüğe konulacak kararlarına ve nihayet, toplu iş sözleşmeleri için oybirliği ile kabul edeceği ortak normlara hukuki bağlayıcılık tanınması» kabul edilmelidir.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun son on yıldır ve özellikle Nisan 1982 tarihli çalışma raporunda, Danışma Meclisi'ne sunulan görüşlerinde açıkça ortaya konan bu isteklerin Anayasa Komisyonu tarafından Anayasa Tasarısına ne şekilde yansıtıldığına belirlenebilmesi için Tasarının çalışma yaşamına ilişkin hükümlerine göz atmak yeterli olacaktır.

- 1961 Anayasasının «dinlenme hakkı» başlıklı 44 üncü maddesinde «her çalışanın dinlenme hakkına sahip olduğünü» belirttikten sonra, «ücretli hafta ve bayram tatili ve ücretli yıllık izin hakkı kanunla düzenlenir» demektir. İşverenlerse «ücretli hafta ile bayram ve genel tatil günlerine» karşındır. Anayasa Tasarısının 54 üncü maddesinde «tatiller ve yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir» denilerek, ücretli hafta tatili, bayram ve genel tatil günlerinde ücret ödenmemesinin zemini yaratılmaktadır. Diğer bir deyişle, hedef, işveren istekleri çerçevesinde işçilerin hafta tatili ücretini, bayram ve genel tatil günlerine ait ücretleri bu günlerde çalışma yapmadığı gerekçesiyle kaldırmaktır.
- Tasarının «sendika kurma başlıklı» 55 inci maddesinde işveren istekleri doğrultusunda, «işçiler ve işverenler birden fazla sendikaya üye olamazlar» hükmü getirilmektedir.

Oysa Sendika tekeline yol açabilecek bu hüküm «sendika özgürlüğüne aykırı olması yanında savunulması gereken fikir de işçinin aynı anda birden fazla sendikaya üye olmasının» sağlanmasıdır.

- Tasarının «sendikal faaliyet» başlıklı 56 ncı maddesinde «sendikalar siyasi amaç güdemezler, siyasi faaliyette bulunamazlar, siyasi partilerden destek göremez ve onlara destek olamazlar, dernekler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla bu

amaçlarla ortak hareket edemezler» denilerek, işveren isteklerine uyulmaktadır.

- Gene «Sendikal Faaliyet» başlıklı 56 ncı maddede sendikaların «idari ve malî denetimi ile gelir ve giderlerinin kanunla düzenleneceği» hükmüne bağlanmakta, «... üye aidatını sendikaya doğrudan öder» denilmekle, üyelik aidatlarının işçi ücret bordrolarından kesilmesi usulü olan check-off kaldırılmaktadır.

Gerekçeye göre, «üyelerin sendikalarına aidatlarını doğrudan ödemeleri temelinde sendikacılığın üyelerine dayanması ilkesi»nin bir sonucudur. Bu yaklaşım bir saptırma çabasından ibarettir ve esas itibarıyla, sendikaların aidat toplamakta güçlüğüle karşılaşacakları, bu yoldan güçlerini yitirecekleri hesabına dayanmaktadır. Batı uygulamasında bankalar aracılığıyla çekle ödeme sistemi yaygın olduğu için sendikaların aidat toplama sorunu yoktur. Kaldı ki, başta Japonya gibi çoğu gelişmiş ülkede check-off sistemi geçerlidir. Nihayet yeni düzenlemedeki amaç göz ardı edilemez. Amaç, sendikaları malî çıkmaza sokup, sendika özgürlüğünü kullanılamaz hale getirmektir.

- Aynı maddede, «işyerlerinde her çeşit sendikal faaliyetin yasaklanmasına ilişkin istek», «sendikal faaliyette bulunma, işyerinde çalışmamayı haklı göstermez» hükmü ile yerine getirilmektedir.
- Bir diğer sınırlama, bir başka işveren isteğinin ileride yasalaştırılmasında kolaylık sağlamak üzere düşünülmüş ve grev ve lokavt fonlarının milli bankalarda muhafaza edilmesi zorunluluğu getirilmiştir (TÜRK-İŞ'e göre, sendikalar sadece grev fonlarını değil, tüm gelirlerini milli bankalarda muhafaza edebilir, ancak bu düzenlemedeki amaç, grev fonunun kontrol edilebilmesi ve ileride grev fonunun olanakları kadar grev yapılabilir kuralının gerçekleştirilmesidir.)

- İşverenlerce savunulan «tek sözleşme ilkesi», «Toplu İş Sözleşmesi Hakkı» başlıklı 57 nci maddede, «aynı işyerinde, aynı dönem için birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılmaz ve uygulanmaz» hükmü ile, «serbest pazarlığın kısıtlanması» yolundaki istekleri ise, Yasaların emredici hükümleri dışındaki alanlarda pazarlık yapma hakkı ortadan kaldırılarak yerine getirilmektedir. 57. maddede yer alan bu hüküm şöyledir: «Toplu iş sözleşmelerine, kanun hükümlerine aykırı, bunları değiştiren veya kaldıran hükümler konulamaz.»

- «Grev ve Lokavt Hakları» başlıklı 58 inci madde ile, «lokavt» Anayasa'da kurumlaştırılmaktadır.

- Gene 58 inci madde, «Toplu iş sözleşmesi yapılırken uyuşmazlık halinde taraflar grev ve lokavt hakkına sahiptir» demek suretiyle, işveren istekleri doğrultusunda «hak grevi yapma imkânı» ortadan kaldırmaktadır.

- Aynı maddede «grev ve lokavt yasaklamalarına ve ertelenmesine» değinilerek, bu hallerde uyuşmazlığın işveren deyimi ile bir «tarafsız organ tarafından çözülmesi» öngörülmekte, tarafsız organ olarak da Yüksek Hakem Kurulu tesbit edilmektedir.

- 59 uncu maddede Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun deyişi ile «küçük işletmeleri toplu sözleşme ve grev baskısından kurtarma» operasyonu gerçekleştirilmekte, 100 işletmeden 88'ini kapsayacak genişlikteki bir kısıtlama ile «en çok 10 işçi çalıştıran işyerleri için toplu sözleşme ve grev yasağı» getirilmektedir.

- 62 nci maddede, ücretin ve aylığın, ikramiye ve sosyal yardımların «çalışma sürelerine, iş verimine, iş değerine ve işin niteliğine uygun olması» gerektiği yolundaki işveren isteğine aynen uyulmakta, yurdumuzda ölçülmesi olanaksız kriterlerle serbest toplu pazarlığı kısıtlayıcı bir önlem geliştirilmektedir.

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU'NUN AÇIKLAMASI

DANIŞMA MECLİSİ ÜYELERİ TARİH ÖNÜNDE SORUMLUDUR

**ANAYASA TASARISI İLE İŞÇİLERDEN İSTENECEK VE ALINACAK HİÇBİR ŞEY
BIRAKILMAMIŞTIR**

**TASARI İLE SENDİKASIZ BİR DEMOKRASİ AMAÇLANMAKTADIR
ANAYASA TASARISI BU HALİYLE AYNEN GERÇEKLEŞİRSE, ÇALIŞMA HAYATINA BARIŞ,
GÜVENLİK, ÜRETİM DEĞİL, KARGAŞA, GÜVENSİZLİK VE YOKSULLUK GETİRİLMİŞ
OLACAKTIR**

ANAYASA TASARISINDA İŞÇİ HAKLARI YOKEDİLMEK İSTENMEKTEDİR

«Türk Ulusunun ve Devletin hayatını, geleceğini, huzurunu ve güvenini belirleyecek, düzenleyecek olan Anayasa ile ilgili çalışmaların tüm safhalarını dikkatle izlemek üzere sürekli toplanan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu kesin bir sorumluluk duygusuyla Türk Ulusuna ve çalışanlara karşı görevini yerine getirmenin gayreti içindedir.

Kaderde, kıvançta, tasada ortak bir ulus halinde, vatanımızın ve Devletimizin bölünmez bütünlüğü içinde, Atatürk ilkelerinin ve devrimlerinin ışığında, sağlıklı bir demokrasiyi yeniden kurarak sürekli kılmak gerekçesine dayalı bir Anayasa'nın gerçekleşmesinin vakur beklentisi içinde, her türlü sorumluluğu yüklenen ve göğüsleyen TÜRK-İŞ, ortaya çıkan Anayasa Tasarısı ile gerekçelerinden derin bir kaygı duymakta olduğunu açıklamıştı.

DÜZENLEME KALICI VE GERÇEKÇİ OLMAKTAN UZAKTIR

● Egemenlik gücünün kayıtsız şartsız kaynağı olan Türk Ulusuna güvensizlik duygularını yansıtan,

● Belirli olaylara dayandırılan güvensizlik duygularıyla, Devleti vatandaşa karşı korumak yolunu ancak temel hak ve hürriyetlere, iktisadi ve sosyal haklara demokratik kurallar dışında kısıtlamalar getirmek tercihine başvurarak sınırları belirgin olmayacak biçimde açık bırakan,

● Yasama, yürütme ve yargı güçleri arasında Ulus iradesine dayalı bir denge kuramayan,

Anayasa Tasarısı sağlıklı, kalıcı bir demokratik rejimin özlemi içinde olan Türk Ulusunun beklentilerinden ve gerçeklerinden uzak bir nitelikte düzenlenerek, gerekçelendirilmiştir.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Anayasa Tasarısında, özellikle çalışanlarla ilgili olarak yapılan düzenlemelerin (işveren kesiminin bir sosyal bunalım programı biçiminde yer almış olmasını) Türkiye'mizin sosyal hayatını ve Türk demokrasisini kesin bir çıkmaza sürükleyecek nitelikte gördüğünü üzüntü ile ve derin bir kaygı ile tekrar açıklamayı görev saymaktadır.

Memurların, işçilerin, esnafın, topraksız ve az topraklı köylülerin ve yüzbinlerce işsiz haklarını, çıkarlarını korumaktan, sorunlarına adaletli bir çözüm getirmekten kesinlikle uzak ve yetersiz bu düzenleme kalıcı ve gerçekçi olmaktan son derece yoksun bulunmaktadır.

DANIŞMA MECLİSİ ÜYELERİ TARİH ÖNÜNDE SORUMLUDUR

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Anayasa çalışmaları ile bir bakıma Türk Ulusunun egemenlik hakkını kullanmak görevini kendi şartları içinde yüklenen Danışma Meclisi üyelerinin kendilerini Ulusumuzun bütününden soyutlamaksızın bu hakkı kullanmak sorumluluğunu tarih önünde tescil etmek göreviyle yükümlü oldukları inancındadır.

TÜRK-İŞ, bugüne kadar ve özellikle 12 Eylül 1980 tarihinden günümüze kadar, toplumsal sorumluluğunu bir geçiş döneminin özelliklerini dikkate alarak akılcı, bilinçli, vakur, barışçı ve yurtsever bir tutumla yerine getirerek, uyarılarını yapmış olmaktan huzur duymaktadır.

TÜRK-İŞ'in bu tutumu ile uyarılarının yeterli bir şekilde değerlendirilememiş olmasını TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üzüntü ile tesbit etmiştir.

Ayrıca Anayasa Tasarısı müzakerelerini günü gününe izleyen TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, özellikle Anayasa Komisyonu sözcülerinin Anayasa Tasarısının tümü üzerindeki konuşmalarından Türk İşçi Hareketinin gösterdiği bu vakur tutumun, yeteri kadar değerlendirilmemiş olduğuna bir kez daha şahit olmuştur.

Bu nedenle, işveren kesiminin bir sosyal bunalım programını aynen Anayasa hükümleri haline getiren Anayasa Komisyonu ve sözcüsünün gerçekleri çarpıtarak bu Taslağı savunma üslûbu ve tavrı karşısında, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, çalışanlar açısından bazı gerçekleri Türk işçisine ve Danışma Meclisi üyelerine bu aşamada özetle açıklamak gereğini duymaktadır.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ İŞVEREN STRATEJİSİNİ UYGULUYOR

Sendikalar yüzbinlerce işçinin birleşerek meydana getirdiği teşkilatlar, sendika yöneticileri de işçilerin kendi aralarından seçerek görevlendirdiği işçilerdir.

Kesinlikle bilinmelidir ki, TÜRK-İŞ ve bağlı teşkilatların yöneticileri Türk çalışanlarının sesini temsil etmektedirler.

İşçi, sendika, sendika yöneticisi TÜRK-İŞ'te eksiksiz, bölünmez bir bütündür.

Danışma Meclisi'nin işveren müşaviri kökenli, yıllarca işveren haklarını savunmuş Komisyon sözcüsünün bu bölünmez bütünü tam bir işveren stratejisi ve ağız ile parçalamak amacıyla, işçiyi kurduğu sendikasına ve seçtiği sendika yöneticisine karşı gerçek dışı beyanlarla kışkırtma yolunu seçerek Anayasa Tasarısını savunması, işçilerin yok edilmek istenilen haklarını gözden kaçırmanın gerekçesi olarak tesbit edilmiştir.

Anayasa Komisyonu sözcüsü kesin bir demogoji ve tam bir fütursuzlukla «...bu Anayasa Tasarısı işçilerden hiçbir şey istemiyor, geri almıyor...» biçiminde defalarca tekrarladığı beyanları ile Danışma Meclisi üyelerine ve kamuoyuna seslenebilmiştir.

İŞÇİ HAKLARI YOK EDİLMEME ÇALIŞILIYOR

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun kesin tesbiti şudur :

Gerçekten bir işveren programı halinde maddeleştirilen Anayasa Tasarısı hükümleri, işçilerden istenecek ve alınacak hiçbir şey bırakmamıştır.

«İşçilerden hiçbir şey istenmediği» pervasızca ilân edilen bu Anayasa Tasarısının çalışma hayatı ile ilgili hükümleri aynen gerçekleşirse, Türk işçilerinin ve çalışanlarının kaybedecekleri temel hak ve hürriyetlerinden önemli bir kısmı şunlardır :

İşçiler ve çalışanlar,

- Hür teşkilâtlanma ve sendikalaşma haklarını kaybedeceklerdir.
- Toplu iş sözleşmesi yapmak hak ve hürriyetlerini kaybedeceklerdir.
- Toplu iş sözleşmeleri ile sağlanan sendikal ve sosyal hakları ile ücret haklarını kaybetmek tehlikesi ile karşıkarşıya kalacaklar ve bu haklarını koruyamayacak, geliştiremeyeceklerdir.
- Grev yapma haklarını kaybedeceklerdir.
- Sosyal ve iktisadi alandaki ilerleme ve menfaatlerini siyasal yönden savunma ve gerçekleştirme haklarını kaybedeceklerdir.
- Tüm ücretli izin haklarını kaybedeceklerdir.
- Hafta tatili ve bayram tatili hak ve ücretlerini kaybedeceklerdir.
- Yüzbinlerce işçi, işçilik niteliklerini kaybedeceklerdir.
- Asgari ücretlerini geliştirmek haklarını kaybedeceklerdir.
- İş ve istihdam güvencelerini kaybedeceklerdir.
- İşsizler iş bulma imkânlarını kaybedeceklerdir.
- Nihayet, bu alandaki tüm kazandıklarını kaybedeceklerdir.

İşte, işçiler ve çalışanlardan «hiçbirşey istenmediği» ileri sürülen Anayasa Tasarısı Danışma Meclisince aynen kabul edildiğinde gerçekleştirebilecek tablo budur.

SENDİKASIZ BİR DEMOKRASİ

Bu hakları bugüne kadar sağlayan işçilerin biraraya gelerek kurdukları sendikalar bu hakları koruyan ve geliştiren de yine işçilerin seçerek görevlendirdikleri sendika yöneticisi işçilerdir. Bu Tasarı ile amaçlanan ise, sendikasız işçiler ve sendikasız bir demokrasidir.

Bu gerçekler dikkate alındığında, kurulmak istenen rejime hürriyetçi demokratik rejim demeyeceği için, kaybeden sadece işçiler değil, Ulusumuz açısından demokratik rejim olacaktır.

TOPLUMSAL SORUMLULUK TAŞINAMAZ NOKTADADIR

Anayasa Komisyonu sözcüsünün Danışma Meclisi çatısı altındaki beyanları, Danışma Meclisi üyelerinin gözünden bu gerçekleri saklayabilir.

Fakat, yıllarca sürdürülen mücadeleler sonucu Türk işçisinin elde ettiği bu hakların ortadan kaldırılmasına yönelik Anayasa Tasarısının getirdiği hükümler Türk işçisinin gözünden kaçırılmaz.

Anayasa Tasarısı bu haliyle aynen gerçekleşirse, açıkça ve kesinlikle bilinmelidir ki, çalışma hayatına barış, güvenlik ve üretim değil; kargaşa, güvensizlik ve yoksulluk getirilmiş olacaktır.

Haklarını yasal yollardan demokratik kuralları çerçevesinde hür sendikacılık anlayışı ile korumaktan yoksun bırakılan işçiler, çeşitli zorlamalarla, yasa dışı yollara itilmiş olacaklardır.

Bu nedenledir ki; TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu işçiler adına yüklendiği toplumsal sorumluluğun taşınmaz ve paylaşılmaz bir noktaya doğru itildiğini kaygı ile tesbit etmektedir.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Ulus egemenliğine dayalı, sağlıklı ve kalıcı bir demokratik rejimin kurulması yolundaki uyarı ve çabalarının sağduyu sahibi tüm kişi ve çevrelere dikkate alınacağı umudunu korumaktadır.

- Gene aynı maddede, «Asgari ücretlerin tesbitinde, Ülkenin ekonomik gücü, işkolları ve bölgelerin sosyal ve ekonomik özellikleri dikkate alınır» denilerek, işverenlerin asgari ücret tesbitine ilişkin isteğine yer verilmekte, Türkiye düzeyinde tek asgari ücret uygulamasını sona erdirmenin zemini yaratılmaktadır.
- 148 inci maddede kurulması öngörülen «Ekonomik ve Sosyal Konsey de, amaçları ve hedefleri itibariyle, genelde işveren istekleri doğrultusundadır ve serbest toplu pazarlığı, diğer kısıtlamalar yanında Yüksek Hakem Kurulu gibi bir mecburi tahkim aracının yetki ve müdahale olanaklarıyla ortadan kaldırma, kısıtlama hedefini gülmektedir.
- 149 uncu maddede Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun tanımını çerçevesinde «meşru çizgiyi açan grevler» halledilmekte, «Yüksek Hakem Kurulu Anayasanın 58 inci maddesinde öngörülen hallerde (grevlerin yasaklanması ya da ertelenmesi halinde) doğrudan; grev veya lokavtın altmış gün devam etmesi halinde taraflardan birinin veya Çalışma Bakanının başvurusu üzerine, taraflar arasındaki uyuşmazlığı kesin olarak çözümler» denilmektedir. İşverenlerin sürekli «arabuluculuk» yapacak bir «tarafsız organ» kurulması yolundaki isteği de karşılıksız bırakılmamış, aynı maddede, «Taraflar da anlaşarak, grev veya lokavta başvurmadan ya da grev veya lokavt sırasında uyuşmazlığı çözümlemesi için Yüksek Hakem Kurulu'na götürebilir» denilmiştir.

TÜRK-İŞ, işte bu nedenledir ki, 19 Temmuz 1982 tarihinde, «Anayasa Tasarısının özellikle ekonomik hak ve özgürlükler alanındaki yegâne kaynağı, Türkiye'de iş çevrelerinin ve Türk işverenlerinin raporlarıdır, bu raporlara geçen görüşleridir» demiştir.

Gerçek açıkça ortadadır...

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu, Anayasa Tasarısını işveren istekleri doğrultusunda hazırlamıştır.

Tüm bu düzenlemeler kalkınmanın ağır yükünü omuzlarında taşıyan çalışanlara haksızlıktır.

Eşitsizlik temeli üzerinde âdil bir barış kurulamaz.

Hakları, özgürlükleri elinden alınmış olanlardan, başta üretimi arttırmak olmak üzere, toplumsal sorumluluk üstlenmeleri de beklenemez...

Böyle bir tabloda, ne demokrasinin, ne de işçi/işveren ilişkilerinin geleceğine güvenle bakılamaz.

Böyle bir tablonun, Türk Ulusunun siyasal rejim tercihini temsil ettiği de savunulamaz.

TÜRK-İŞ olarak ilân etmek istiyoruz ki, Anayasa Tasarısı ile özellikle işçi/işveren ilişkilerinde tasarlanan düzen, bir çıkmazdır; işveren propagandasının etkisi altında kalınmamalıdır.

Sendika
Özgürlüğünde
Keyfilik
Yoktur...
Uluslararası
İlkeler
Gözetilmelidir.

İşçi-işveren ilişkilerini düzenlerken herkesin keyfince hareket edebileceği; çoğulcu özgürlükçü demokrasi anlayışı çerçevesinde, esasları, kuralları belirli hak ve özgürlüklerde istenildiği şekilde oynanabileceği düşünülmemelidir. Kurucu iktidar sosyal çevreyi etkilediği kadar, kendisi de o çevreden gelen isteklerin, akımların, yönselemelerin etkisine açık bulunmalıdır. Konan kurallar toplum gerçeklerine uymadıkları takdirde tamamen etkisiz de kalabilirler. Sosyal gerçeklik alanında, her çeşit kayıt ve etkiden uzak, tamamen bağımsız ve üstün bir iktidar yoktur.

İşçi hak ve özgürlüklerinin temelini «sendika özgürlüğü» oluşturur. Çalışanların meslekî çıkarlarını korumak ve geliştirebilmek için sendika kurabilme, diledikleri sendikalara üye olabilmek hakkı temel insan

haklarındandır. Bu hakkın işlerliğinin önlenmesi, kısıtlanması işçileri başlıca koruma aracından yoksun bırakma amacı taşır, bu durumda, işçilerden de «toplumsal sorumluluk üstlenmeleri» beklenemez. İşçilerin ve işçi örgütlerinin toplumsal sorumluluk üstlenmeleri, toplumda işçi haklarına karşı saygı gösterilmesine bağlıdır.

Sendika özgürlüğü işçilerin yüzyıllar süren mücadelesinin ürünüdür. Bu mücadele, zaman içinde, özgürlükleri küçük bir azınlığın imtiyazı olmaktan çıkarmış, demokrasi anlayışına yeni boyutlar kazandırmıştır. Çoğu ülkenin ulaşma çabası içinde olduğu çoğulcu özgürlükçü demokrasi de, işte bu temel üzerinde yükselebilmektedir. Bu özgürlük, çağımızda, uluslararası hukukun konusudur, bu çerçevede değerlendirilmelidir.

İşçilerin ekonomik hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla sendika kurma hakkı vardır; bu haktan her çalışan yararlanacaktır. Sendikalar ana tüzük ve yönetmeliklerini serbestçe düzenleme, yöneticilerini tam bir özgürlük içinde seçme, başta toplu pazarlık ve grev olmak üzere, çalışmalarını ve iş programlarını özgürce belirleme haklarına sahiptir. Devlet bu hakların yasal bir biçimde kullanılmasını engelleyecek, hakları ve özgürlükleri kısıtlayacak müdahalelerden kaçınmak zorundadır. Bu ilkeler çoğulcu özgürlükçü demokrasinin en önde gelen dayanaklarıdır. Demokrasi bu ilkelerle güçlüdür.

Türkiye, tüm bu gerçekleri 21 yıl önce görmüş, yaşama geçirmiştir. İşverenler savunuyor diye aksi yapılamaz.

Türk işçilerine temel hak ve özgürlüklerinin ellerinden alındığı bir düzenleme lâ-yık görülmemelidir.

Danışma
Meclisinin
Tarihi
Ödevi

Oniki Eylül Demokrasiyi Koruma ve Kollama Harekâtı'nın önde gelen hedefi,

12 Eylül 1980 öncesinin derin acılara yol açan sarsıntısını geride bırakmak ve kaderde, kıvançta, tasada ortak bir ulus olarak bölünmez bir bütün halinde, Atatürk ilkelerinin ve devrimlerinin yol göstericiliği ile demokrasiyi yeniden kurmak ve sürekli kılmaktır.

Ulusumuz için hayatî önem taşıyan bu hedefin gerçekleştirilmesinde toplumun her kesiminden sorumluluklarını bilmesi, özellikle geçiş dönemine özgü önlemlere saygılı olması beklenilmiştir. Toplumdan bu davranış kurallarına uymalarını isteyenler, buna karşılık, geleneksel tutumlarına da uygun bir biçimde, topluma her alanda adaletli ve tarafsız bir yönetim sözü vermişlerdir. Yarı-nın devlet yapısında ve demokrasisinde Türk Toplumunun en büyük güvencesini bu söz teşkil etmektedir. Anayasa çalışmalarında bu söze ve Ulusça ulaşmak istenen çağdaş hedefe gölge düşürülmesine özen gösterilmesini yürekten dilemekteyiz.

Danışma Meclisinin tarihi sorumluluğu ve ödevi Türk Ulusunun siyasal rejim tercihi olan çoğulcu, özgürlükçü demokrasiyi, tüm koşulları ile gerçekleştirmektir.

Büyük çoğunluğu çalışanlardan oluşan Türk Ulusu Danışma Meclisinden ve Milli Güvenlik Konseyinden bunu beklemektedir.

**TÜRK-İŞ
Olarak
Yüce
Türk
Ulusuna
İlân
Etmek
İstiyoruz ki...**

Türk çalışanları adına yüce Türk Ulusuna 31 Temmuz 1982'de TÜRK-İŞ'in kuruluşunun 30. Yıldönümünde açıkladığımız üzere, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu olarak bir kez daha ilân etmek istiyoruz ki.

Türk Ulusu'nun üretken emeğinin ve alınterinin ayrılmaz bir parçası olan, Türk işçilerinin bağrından çıkan TÜRK-İŞ, büyük

Atatürk'ün ileri ve çağdaş bir hedefi gösteren ilkelerine bağlı kalarak, ülkenin tüm çalışanlarının İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne uygun bir çalışma ve yaşama düzeyine kavuşmaları için kurulduğu günden bu yana, tüm ulusun ve ülkenin esenliği, mutluluğu için çalışmıştır.

Bundan sonra da aynı amaç ve inançla çalışacaktır.

Tüzüğünde belirlenen insan haklarına, Atatürk ilkelerine ve Anayasa'ya dayanan milli, demokratik, lâik, sosyal hukuk devleti anlayışı içinde, komünizm, faşizm, gericilik, yoksulluk, cehalet ve sefaletle mücadele ile, demokratik düzenin korunmasını, sosyal adaletin gerçekleşmesini ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşılmasına çalışılmasını temel amaçları arasında sayan TÜRK-İŞ milletin özgür genel oy'una dayalı, çoğulcu parlamenter kurallara bağlı olarak, din, dil, ırk, cins, renk, mezhep, inanç ve siyasal parti farkı gözetmeksizin kendi değerini ve toplum yaşamındaki görevini bilen bir işçi topluluğu oluşturmak için, işçilerin demokratik yollardan özgür sendikalarda hızla örgütlenmesine çalışmıştır.

Bu çalışmalarla elde edilen sendikal haklarda, sosyal güvenlik uygulamalarında ve öteki toplumsal aşamaları içeren düzenlemelerde, temel hak ve özgürlüklere dayalı sosyal devlet ilkesini benimseyen anayasal düzenin getirilmesinde ve yerleşmesinde TÜRK-İŞ'in bilinçli ve sorumlu çalışmalarının tarihsel payı bulunmaktadır.

Elde edilen hakları özgürce ve sorumlulukla kullanma görevini başarı ile sürdüren TÜRK-İŞ topluluğunun ülke ekonomisine, ulusun refahına ve gelişmesine yaptığı katkılar, inkâr edilmez bir gerçek olarak Ulusça da benimsenmiştir.

Türk Ulusu, Türk çalışanı güvene lâyıktır.

Türk Ulusu, çoğulcu özgürlükçü demokrasiyi, tüm çağdaş koşullarıyla istemektedir.

Toplum gerçekleri dışında düzenleme yapılamaz, yapılırsa da uzun ömürlü olamaz.

Dünyanın ve bölgemizin içinde bulunduğu şartlardan soyutlanmasına imkan bulunmayan ülkemiz, tarihsel sürecin kaçınılmaz şartlarının da etkisi ile bugün bir kez daha bir bunalımı aşma durumuyla karşı karşıyadır.

Daima ileriye giden ve gidecek Türkiye'mizde TÜRK-İŞ. dün olduğu gibi bugün de ulusla bütünleşmenin verdiği kuvvetle bu güçlüklerin açılmasında, kendine önemli görevler ve sorumluluklar düştüğünün bilincindedir.

Tüm engellerin ulusça aşılabacağına inanmaktadır.

Bu anlayışla, ülkemizin içinde bulunduğu bu aşamada, TÜRK-İŞ CUMHURİYETİN VE DEMOKRASİNİN YILMAZ SAVUNUCUSUDUR.

TÜRK-İŞ, özgürlükçü, çoğulcu demokrasiye ve sosyal hukuk devleti ilkelerine dayalı bir anayasadan yanadır.

Türk Ulusuna yaraşır böyle bir anayasanın gerçekleştirilmesinin bilinçli, kararlı ve vakur beklentisi içindedir.

TÜRK-İŞ, Türk Ulusuna yaraşır, çağdaş, demokratik bir anayasal düzenin kurulması ve korunmasında hazır ve karardır.

Türk işçilerinin mutluluğunu, Türk Ulusunun tümünün mutluluğu ile eşdeğerde gören TÜRK-İŞ, Türk İşçilerinden ve Uluştan aldığı güçle temel hak ve özgürlüklerden, işçi haklarından, özgür sendikacılıktan asla fedakârlık etmeyecektir.

TÜRK-İŞ, tüzüğünde yeralan 24 ilkesinin doğrultusunda sahip çıkacağı anayasal düzenin, sosyal hukuk devleti ilkelerinin, temel hak ve özgürlüklerin tüm gerekleri ve kuralları ile yaşatılmasının takipçisi ve koruyucusu olacaktır.

TÜRK-İŞ'in bu tarihsel işlevini sürdürme çabasında başlıca desteği Türk Ulusudur, Türk çalışanlarıdır, Türk İşçileridir.

Egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletinde olduğunu ve öyle de kalacağını bilen TÜRK-İŞ bu güce güvenmektedir.

**TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU**

ANAYASA TASARISI İŞVEREN İSTEKLERİNE GÖRE HAZIRLANDI

İŞTE İSPATI!..

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) 19 Temmuz 1982 günü yaptığı açıklamada, «Anayasa Tasarısının özellikle ekonomik hak ve özgürlükler alanındaki yegâne kaynağı, son on yıldır Türk işverenlerinin raporlarıdır, bu raporlara geçen görüşleridir» demiştir.

TÜRK-İŞ bu iddiasını daha sonra çeşitli zamanlarda tekrarlamıştır.

TÜRK-İŞ'in bu iddiası delillerle sabittir...

İddianın kanıtlanabilmesi için, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'nin 12 Eylül 1980 sonrasında, Nisan 1982'de on-dördüncü genel kurullarına sunulan raporu ve «Türkiye Cumhuriyeti Yeni Anayasası Üzerine Görüşler, Düşünceler, Öneriler» başlıklı Danışma Meclisi'ne sunulan TİSK Raporu'nu incelemek yeterlidir. Bu belgelerde yer alan isteklerden bazılarının Anayasa Tasarısında yer almamış bulunmasına bakılarak Anayasa Komisyonu'nun işveren isteklerini bir «süzgeçten geçirdiği» sanılmamalıdır.. Değinilen çalışma raporlarında açığa vurulan isteklerden bazıları, imkân bulunabildiği oranda —ve Anayasal güvenceye kavuşturulmasını sağlamak düşüncesiyle— Anayasa'da kurumlaştırılmış, bazıları son iki yıldır kamuoyunda ve Hükümet nezdinde istekleri doğrultusunda tartışılır hale getirilmiş, diğer bazıları ise, Milli Güvenlik Konseyi'ne sunulmuş bulunan Sendikalar Yasası ve Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası değişikliklerine aktarılmıştır. Bu yoldan, hak ve özgürlükleri kısıtlayabilmek, özgür sendikacılık hareketini etkisiz hale getirebilmek ve serbest toplu pazarlık sisteminin işlerliğini önleyebilmek için bir düzenleme tasarlanmıştır.

Sosyal
Yapıyı
Tahrir
Planı

Bilindiği gibi, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'nin görüşleri, kendi değişleriyle, «hür teşebbüs görüşlerini temsil etmekte»dir.

TİSK RAPORU (SAYFA 19)

- Prim oranları artırılmıştır. Artış nispeti sigortalılar için % 2, işverenler için % 4'tür. Böylece işveren ve işçilerin ödedikleri prim oranı bazı işlerde % 41'e ulaşmıştır.
- Prima esas tavan ve taban ücretler yükseltilmiştir.
- Hastalık sigortası için bazı tedbirler getirilmiştir. Bunlar emeklilerden de % 2 oranında prim alınması, verilen ilaç bedellerinin % 20'sinin ödenmesi, muayene ücretlerinin artırılması şeklinde özetlenebilir.
- Süresi içinde ödenmeyen primler için ödenecek gecikme zammı artırılmıştır.
- Emekli olma şartları yeniden düzenlenmiştir.
- Kurumca bağlanan gelir ve aylık miktarları artırılmıştır.

Yukarıda başlıklar itibarıyla değindiğimiz bu değişikliklerden görüleceği üzere Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olanlar bakımından sosyal güvenlik çok pahalı bir seviyeye ulaşmış. Hatta prim oranı gelir vergisi oranını aşmıştır.

2.9. Devlet Denetleme Kurulu

3 Nisan 1981 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren «Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun» un ilk maddesi Kanunun amacını, «Yönetimin hukuka uygun, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması» olarak belirtmiştir.

Devlet Başkanlığına bağlı Kurul 9 üyeden oluşmakta olup, her düzeydeki işçi ve işveren maaşlık teşekküllerinde de her türlü inceleme, araştırma ve denetimeler yapabilecektir.

3. SOSYAL SORUNLARA YENİ BİR BAKIŞ AÇISI

Sosyal sorunlarımıza 12 Eylül 1980 tarihinden önceki bakış açısının ve buna göre davranışın ülkemizi nasıl bir ortama sürüklediğini milletçe yaşamış bulunmaktayız. Bu nedenle demokratik rejimimiz bir daha sarsılmayacak biçimde sağlam temellere oturtmaya çalıştığımız şu günlerde sosyal sorunları bir başka açıdan değerlendirecek çözüm yolları getirmek zaruri olmaktadır.

3.1. Yaklaşımında Temel Değişiklik İhtiyacı

Sosyal sorunlarımıza çözüm yolları aranırken olaylara yaklaşım biçiminin büyük önem taşıyacağı tartışma konusu değildir. Bu sorunların başta geleni hiç şüphesiz ki işveren - işçi ilişkileridir.

Geçmişte işveren - işçi ilişkilerinde yaklaşımda daima işçilerin himayeye muhtaç olduğu görüşünün hakim olduğu bilinen bir gerçektir. Artık işçinin ezildiği, istismar edildiği iddialarının geçersizliği ortadadır. İşçilerin bugün ulaştığı seviye memurlara sağlanan imkanların çok çok üstündedir. Bunun yanında 3 milyona yakın işsiz varlığı düşünüldüğünde ülkemizde çalışan işçilerin mutlu bir azınlık teşkil ettiği söylenebilir. Bu durumu geçmiş tecrübeler ışığında artık savunmak mümkün değildir. Bu sebeple sosyal sorunlara yaklaşırken işçi lehine yorum kriteri terkedilmeli ve ülke yararı gözetilmelidir.

Bu çevrelere göre, bugün geçiş döneminin kendine özgü şartlarını istismar etmek için bulunmaz bir fırsat vardır... Bu fırsat, işveren çıkarları istikametinde sonuna kadar kullanılmamalıdır!

TİSK bu anlayışı çerçevesinde ,yurdumuzda sosyal güç dengesinin tahribi ile sonuçlanacak önerilerini ve görüşlerini 12 Eylül 1980'den kısa bir süre sonra açıklamıştır.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na göre, « sosyal sorunlara 12 Eylül 1980 tarihinden önceki bakış açısı ülkemizi kötü bir ortama sürüklemiştir; bu sebeple, demokratik rejimi bir daha sarsılmayacak biçimde sağlam temellere oturtma çabasında, sosyal sorunlar —bir başka açıdan— ele alınmalıdır.» «Bir başka açının» ne olduğu ise, TİSK'in Nisan 1982 tarihli çalışma raporunda şu sözlerle açıklığa kavuşturulmaktadır:

« Geçmişte işveren-işçi ilişkilerine yaklaşımda daima işçilerin himayeye muhtaç olduğu görüşünün hakim olduğu bilinen bir gerçektir. Artık işçinin ezildiği, istismar edildiği iddialarının geçersizliği ortadadır. İşçilerin bugün ulaştığı seviye memurlara sağlanan imkânların çok çok üstündedir. Bunun yanında üç milyona yakın işsiz varlığı düşünüldüğünde, ülkemizde çalışan işçilerin mutlu bir azınlık teşkil ettiği söylenebilir. Bu durumu geçmiş tecrübeler ışığında artık savunmak mümkün değildir. Bu sebeple, sosyal sorunlara yaklaşırken işçi lehine yorum kriteri terkedilmeli ve ülke yararı gözetilmelidir.»

Böylece 12 Eylül 1980 sonrasında, Türk işverenleri ve iş adamları Türk işçilerini «mutlu azınlık» ilân etmiş bulunmaktadır. Aynı çevrelere göre, şimdi yapılmak gereken iş, bu «mutlu azınlığın temel hak ve özgürlüklerini elinden almak»tır; üstelik bu yaklaşımla, «hem sosyal sorunlar çözülecek, hem de ülke yararı gözetilmiş olacak»tır. (!)

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu «sosyal sorunlara bakış açısının değiştirilmesini» istemiştir... Bundan böyle «mutlu azınlık» kabul ettiği işçiler yararına düzenleme yapılmamalıdır (!) Anayasa Tasarısında bu istekten hareket edilmiştir..

«Hür Teşebbüsün sözcüsü» olduğu açıklanan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun hedefi, işçi-işveren ilişkilerinde ve sosyal politikamızda akılcı, dengeli, demokratik, özgürlükçü bir yapı kurmak değil, Türkiye'yi sosyal bunalımlara sürüklemek bahasına, bu yarıda işverenlerin ve iş adamlarının isteklerini egemen kılmaktır ..

Önce Bir
Teşhiste Birleşilmelidir

İşveren
İstekleri
ve
Anayasa
Tasarısı

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu'nun «bu yeni yaklaşımı» nasıl benimseyerek, Anayasa'da nasıl kurumlaştırdığına geçmeden önce bir teşhiste birleşmek ve hatalı genellemelerin yol açtığı yanlışları önlemek lâzımdır.

İşçi-işveren ilişkilerini Türkiye'nin yaşadığı çıkmazlardan, bunalımlardan soyutlayabilen olanaksızdır...

Sosyal politikacılarımızın belirttiği gibi, «... ülkemizin ekonomik ve siyasal koşullarının nisbeten elverişli olduğu dönemlerde işçi-işveren ilişkilerinde ciddi bir sorunla karşılaşılma-mış, ulusal üretim ve verimlilikte belirli artışlar sağlanmıştır. Buna karşılık, ekonominin dar boğazlara girdiği, işsizliğin arttığı, fiyat hareketlerinin pek az ülkede rastlanan bir hız kazandığı, Devlet otoritesinin hiçe sayıldığı, siyasal partilerin kısır bir çekişme içinde Parlamento-yu işlemez hale getirdiği dönemlerde işçi-işveren ilişkileri de bu durumdan etkilenmiştir»tir.

Tüm bu gerçekler ortada iken, söze, « sosyal sorunlara 12 Eylül 1980 tarihinden önceki bakış açısı ülkemizi kötü bir duruma düşürmüştür... Geçmişte işveren-işçi ilişkilerine yaklaşımda daima işçilerin himayeye muhtaç olduğu görüşünün hakim olduğu bir gerçektir» genellemesi ile başlayıp, çözüm olarak da «sosyal sorunlara yaklaşırken işçi lehine yorum kriteri terkedilmelidir» demek ve ancak bu yapılırsa «ülke yararının gözetilmiş olacağını» ileri sürmek, hem yanlıştır, hem de sorumsuzluktur.

Ne var ki, «yurt çıkarlarını kendi öz çıkarlarından ibaret sayan»; komik de olsa, Türk işçilerini «mutlu azınlık» olarak ilân etmekten çekinmeyen bu zihniyetin temsilcileri için sorumsuzluk artık, günlük yaşamın kuralı haline gelmiştir. Ve bu sorumsuz tutum, giderek Anayasa çalışmalarına sıçratılmıştır...

TÜRK-İŞ'in çeşitli zamanlarda açıkça belirttiği gibi, bu gidişin faturası «sosyal bunalım» olabilir... Ve kuşkusuz bunu ödeyecek olanlar da, işçiler değildir...

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'nin «sosyal bunalım programı», yukarıda da belirtildiği gibi, genel kurul çalışma raporlarında ve Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu'na sunulan resmi görüşlerinde açıklanmaktadır.

Programın hedefi, «özgür sendikacılığı, grevli serbest toplu pazarlık düzenini çökertmek, işçi örgütlerini her yönden etkisiz kuruluşlar haline getirmek, sosyo-ekonomik sorunlara çözüm arama işlevlerini baltalamak, sosyal devlet anlayışını tahrir etmek»tir.

Vahim olan, bu sosyal bunalım programının Anayasa Tasarısında aynen yer almış bulunmasıdır.

TİSK'in isteklerinin Anayasa'da nasıl kurumlaştırılmaya çalışıldığını önce «toplu pazarlık düzeni» bakımından görelim...

Toplu
Sözleşme
ve
Grev
Düzeni

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun çalışma raporunun 29 ve 30 uncu sayfalarında açıklanan «toplu sözleşme ve grev düzeni»ne ilişkin görüşleri şöyledir:

- Lokavt Anayasa'da kurumlaştırılmalıdır.
- Grev ve lokavt yasakları genişletilmelidir.
- Hak ihtilaflarında grev yapma olanağı kaldırılmalıdır.
- Grev ve lokavt kararlarının belirli bir süre içinde uygulanması zorunlu olmalı, bu süre geçtikten sonra bu hak kullanılmamalıdır. Grevin başlama tarihi işverene önceden bildirilmelidir.

TİSK RAPORU (SAYFA 29)

TASARI (MADDE 57, 58, 59 ve DEVAMI)

3.7.2. Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'na İlişkin Görüşlerimiz

Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununda yapılmasını gerekli gördüğümüz temel değişiklikler başlıkları itibarıyla şunlardır:

- İşçi sendikaları o işkolunda çalışan sigortalı işçi sayısının belirli bir oranını temsil etmedikçe toplu sözleşmeyi yapmaya ehil olamamalıdır.
- Bu ehliyetle sahip sendika çalışan işçilerin % 50 + 1'ini temsil ettiği işyerleri için toplu iş sözleşmesi çağrısında bulunabilmelidir
- Toplu İş sözleşmeleri yalnız işçi sendikaları ile işveren sendikaları arasında yapılan bir akid olmalıdır.
- Tek sözleşme prensibi kabul edilmeli ve tercihan grup sözleşmelerine gidilme si sağlanmalıdır
- Tek bilanço ile ve tek genel kurula çalışan banka ve sigorta şirketleri, tüm şubeleri ile birlikte tek işyeri sayılarak tek toplu iş sözleşmesine muhatap olmalıdır
- Toplu sözleşme çağrıları işverene noter kanalı ile yapılmalıdır
- Toplu sözleşme çağrısının yetkinlik kesinleştiği tarihten itibaren belli bir süre içinde yapılması, toplu sözleşme teklifini verebilme süresinin belirlenmesi ve toplu iş sözleşmelerinin makul bir süre içinde sonuçlandırılması prensibi kabul edilmelidir
- Yapılmış toplu iş sözleşmesinin işkolunun yarından fazlasını kapsaması halinde Bakanlar Kurulunca teşmil edilmesi ve Toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerlerinde çalışan sendikasız işçilerin (Kapsam dışı personel hariç) dayanışma aidatı ödeyerek yararlandırılması müesseselerine gerekli ıslahat yoluyla işlerlik kazandırılmalıdır
- Grev ve lokavt yasakları genişletilmelidir
- Grev ve Lokavtın ertelenme sebepleri genişletilmeli, kamu düzenine, kamu yararına ve genel ekonomik yararları aykırı noktaya geldiğinde Bakanlar Kurulu tarafından ertelenebilmelidir. Ertelene, grev başlamadan da yapılabilirdir
- Ertelenen grevlerle ilgili toplu iş sözleşmeleri, Yüksek Hakem Kurulu tarafından kesin olarak karara bağlanmalıdır. Yüksek Hakem Kurulu Maliye ve Sanayi Bakanlıkların temsilcilerinin de asil üye olarak katılacağı bir tertibe kavuşturulmalıdır
- Hak ihtilaflarında grev yapma imkanı olmamalıdır
- Menfaat grevleri mahkemelere ihtiyatlı tedbir yoluyla durdurulmalıdır
- Grev ve Lokavt kararlarının belirli bir süre içinde uygulanması zorunlu olmalı, bu süre geçtikten sonra bu hak kullanılamamalıdır. Grevin başlama tarihi işverene önceden bildirilmelidir

VI. Toplu İş Sözleşmesi, grev ve lokavt hakları

A. Toplu iş sözleşmesi hakkı

MADDE 57. — İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ücret ve çalışma şartlarını düzenlemek amacına ulaşmak için toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.

Toplu iş sözleşmesinin masd yapılacağı kanunla düzenlenir.

Toplu iş sözleşmelerine, kanun hükümlerine aykırı, bunları değiştiren veya kaldırın hükümler konamaz. Aynı iş yerinde, aynı dönem için, birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamaz ve uygulanamaz.

B. Grev ve lokavt hakları

MADDE 58. — Toplu iş sözleşmesi yapılırken uyumadık halinde taraflar grev ve lokavt hakkına sahiptirler. Bu hakları kullanmanın usul ve şartları kanunla düzenlenir.

Grev ve lokavt hakları, hıniyet kurallarına aykırı tarzda ve toplum zararına ve mülli serveti tahrip edecek şekilde kullanılamaz.

Grev esasında, grev uygulanan işyerinde, işçilerin ve sendikalarının yaptıkları zararlardan, sendika sorumludur.

Grev ve lokavtın yasaklanılabileceği ve ertelenebileceği haller, kanunla düzenlenir.

Grev ve lokavtın yasaklandığı veya ertelendiği durumlarda uyumadık, Yüksek Hakem Kurulu tarafından çözülür.

Siyasal amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavt, genel grev ve lokavt, işyeri işgali, verim düşürme ve direnişler yasaktır; müeyyideleri kanunla gösterilir.

Greve katılmayanların işyerinde çalışmaları, hiçbir şekilde engellenemez.

C. Küçük işyerlerinde grev ve lokavt yasağı

MADDE 59. — En çok on işçi çalıştırın küçük işyerlerinde, toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt yapılamaz. Bakanlar Kurulu bu işlere uygulanacak uygun çalışma şartlarını, toplu sözleşme dönemlerine göre açıklar.

VII. Ekonomik ve sosyal hayata düzen

A. Piyasaların denetimi

MADDE 60. — Devlet, özel teşebbüs faaliyetinin rekabet koşulları uyarınca yararlı yönde gelişmesine yardımcı olur ve piyasalarda fiili veya anleşma sonucu tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.

B. Tüketicilerin korunması

MADDE 61. — Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder.

C. Ücret, aylık ve sosyal yardımlar

MADDE 62. — Ücret ve aylık emeğin karşılığıdır.

Devlet, ücretin ve aylığın, ikramiye ve sosyal yardımların çalışma sürelerine, iş verimine, iş değerine ve işin niteliğine uygun olmasını gözetir.

Asgari ücretin tesbitinde, ülkenin ekonomik gücü, iş kolları ve bölgelerin sosyal ve ekonomik özellikleri dikkate alınır.

Devlet, çalışanların yaşam düzeyini korumak için, fiyat istikrarsızlıklarını önleyici tedbirler alır.

Devlet, bütün çalışanlar arasındaki ve özellikle kamu kurum ve kuruluşlarındaki memur ve işçi statüsündeki çalışanların aldıkları ücret, aylık ve sosyal yardımlardaki dengesizlikleri, hakkaniyete uygun biçimde gidermek amacıyla gerekli önlemleri alır.

Danışma Meclisi

(S. Sayısı : 166)

TİSK Çalışma Raporunda toplu sözleşme ve grev düzeninin değiştirilmesine ilişkin istekler «Yasa değişikliği» şeklinde ortaya atılmıştır... İsteklerin bazısı ilgili Yasaya, en önemlileri de Anayasa'ya aktarılmıştır.

TİSK'in isteklerini aynen kurumsallaştıran Anayasa Tasarısı benimsendiği takdirde serbest toplu pazarlık sistemi çökecek, grevdeki kısıtlamalarla toplu sözleşmeleri yapabilmek, yapılmış koruyabilmek olanağı kalmayacaktır.

- Belli bir süreyl aşan grevlerin amacını aşan grevler, «meşru çizgiyi aşan grevler» olduğu kabul edilmeli, bu halde toplum yararlarının gerektirdiği bir sürenin sonunda devam eden grevin tarafsız organlarca sona erdirilerek karşılıklı hakların düzenlenmesi yoluna gidilmelidir.
- Uzlaştırma sistemi kaldırılmalı, bunun yerine arabuluculuk müessesesi geliştirilerek, ihtilâfin sonuna kadar görev yapması sağlanmalıdır.
- Toplu sözleşme yükünü karşılayamayacak durumdaki küçük işletmelerde çalışanlar için toplu sözleşme yasağı getirilmelidir.

**Tek
Sözleşme
Esası**

Bu isteklerin Anayasa Tasarısı'nda nasıl kurumsallaştırıldığını tesbit edebilmek için de Tasarının 57, 58 ve 59 uncu maddeleri ile 149 uncu maddesine bakmak lâzımdır:

Tasarının 57 nci maddesi şöyledir:

MADDE 57. — İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ücret ve çalışma şartlarını düzenlemek amacı ile, toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.

Toplu iş sözleşmesinin nasıl yapılacağı kanunla düzenlenir.

Toplu iş sözleşmelerine, kanun hükümlerine aykırı, bunları değiştiren veya kaldıran hükümler konamaz.

Aynı iş yerinde, aynı dönem için, birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamaz ve uygulanamaz.

Görüleceği üzere, işverenlerce savunulan «tek sözleşme ilkesi». Toplu İş Sözleşme Hakkı» başlıklı 57 nci maddede, «aynı işyerinde, aynı dönem için birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılmaz ve uygulanamaz» hükmü ile, «serbest pazarlığın kısıtlanması» yolundaki istekleri ise, Yasaların emredici hükümleri dışındaki alanlarda pazarlık yapma hakkı ortadan kaldırılarak yerine getirilmektedir.

**İsteğe
Uygun
Şekilde
Lokavt**

Kurumlaştırılıyor

«Grev ve Lokavt Hakları» başlıklı 58 inci maddede, özellikle «lokavt»ın Anayasa'da kurumlaştırılması öngörülmektedir.

58 inci madde şöyledir:

B. Grev ve lokavt hakları

MADDE 58. — Toplu iş sözleşmesi yapılırken uyuşmazlık halinde taraflar grev ve lokavt hakkına sahiptirler. Bu hakları kullanmanın usul ve şartları kanunla düzenlenir.

Grev ve lokavt hakları, iyiniyet kurallarına aykırı tarzda ve toplum zararına ve milli serveti tahrip edecek şekilde kullanılamaz.

Grev esnasında, grev uygulanan işyerinde, işçilerin ve sendikaların yaptıkları zararlardan, sendika sorumludur.

Grev ve lokavtın yasaklanabileceği ve ertelenebileceği haller, kanunla düzenlenir

Grev ve lokavtın yasaklandığı veya ertelendiği durumlarda uyuşmazlık, Yüksek Hakem Kurulu tarafından çözülür.

Siyasal amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavtı, işyeri işgali, verim düşürme ve direnişler yasaktır; müeyyideleri kanunla gösterilir.

Greve katılmayanların işyerinde çalışmaları, hiçbir şekilde engellenemez.

GEREKÇE (MADDE 58)

MADDE — 58

Grev ve lokavt hakları

Grev ve lokavt hakları tanınmıştır.

Lokavtın anayasal hak olarak tanınması bir denge fikrinin sonucudur. Lokavtın yasaklanması yolunda belirlenen düşüncelerin uygulanması halinde, işverenin elinden tek mücadele ve mukabele ortamının alınması sonucu doğardı. Varlığı tartışılan lokavt hakkının anayasal güvenceye kavuşturulması bu nedenle gerekmştir. Sosyal alanda işçi ve işveren mücadelesi ederlerken efit araçlar kullanırlarsa, ancak o zaman, bu mücadele topluma zarar verici olmaktan çıkar. Aksi halde grevsiz lokavt ile lokavtsız grev aynı sonuçları verir.

Grev ve lokavt hakları sadece toplu sözleşme yapılırken uyuşmazlık çıkması halinde tanınmış; başka deyişle, hak grev yolu kullanılmıştır. Mahkemelere saygı ve çalışma barışı ilkeleri hak grevinin yasaklanmasına şamil olmuştur. Bir toplu iş sözleşmesi döneminde mutlak iş barışı esası kabul edilmştir.

Bu hakların her ikisi de iyiniyet kurallarına aykırı olarak, toplum zararına ve milli serveti tahrip etmek halinde kullanılamaz. Kanun koyucu bu çerçevede yasal düzenlemeler yapabilecektir.

Grev sırasında gerek sendikaların kararı ile, teşviki ile gerek grevci olmayanların, gerek grevci işçiler tarafından verilen zararlardan grevi yürüten sendika sorumludur. İşyerine verilen zararın, grev sonunda o işyerinde çalışan işçilere yansıtılacağı açıktır.

Kanunda grevin ertelenebileceği ve yasaklanabileceğinden söz edilmektedir.

Grev ve lokavtın yasaklandığı ve ertelendiği durumlar ile, bu anayasal kuruluşun özel maddesinde öngörülen hallerde uyuşmazlık Yüksek Hakem Kurulu tarafından çözümlenecektir.

Siyasal grevler ve lokavtlar ile, dayanışma amaçlı grev ve lokavtlar, genel grev ve lokavtlar, işyeri işgalleri, direnişler ve verim düşürmeler anayasada hukuka aykırı olarak nitelendirilmişlerdir.

Bunlar eskiden de yasak ve hukuka aykırı idiler. Bu açıktaki Anayasa'da yer alması, herkes için anlaşılır bir düzenleme ihtiyacının duyulmasıdır.

Greve katılmayanların işyerine giriş ve çıkışlarının engellenmesinin yasaklanması, sendika işyeri ilişkisinin bozulmasına amacı ile metne alınmış bir tedbirdir.

MADDE — 59

Küçük işyerinde grev ve lokavt yasası

En çok on işçi çalıştıran küçük işyerlerinde toplu iş sözleşmesi grev ve lokavt yapılamayacağı hükmü, pratik bir noktadan hareket etmekte. Küçük işyerlerindeki işçilerin tümünün himaye edilmesine amaçlanmaktadır.

Sayıları pek çok olan on işçi çalıştıran işyerlerinde toplu sözleşme yapılması esasen nadir rastlanan bir ihtimaldir.

Grev ve lokavt uygulaması ise, çalışanlar bakımından büyük sakıncaları beraberinde getirmektedir.

Sendika enflasyonunu da önleyici nitelikte olan bu tedbir, bu işyerlerinde çalışanlara global bir himayeyi de temin etmektedir.

Bakanlar Kurulu, iş kollarında akdedilen toplu iş sözleşmelerinin hükümlerinden, küçük işyerlerinde n ilikleri uygun olanlara da tatbik eder. Bu himaye herhalde çok yaygın bir işçi topluluğuna kapayacaktır.

Gerekçeye göre «lokavtın Anayasal hak olarak tanınması bir denge fikrinin sonucudur»... Grev hakkının özü ortadan kaldırılırken, işverenler bir saldırı silahı ile teçhiz edilmekte. Komisyonun denge anlayışı !şte budur (!)

**Hak
Grevi de
Kaldırılmakta**

«Lokavtı Anayasa'da kurumlaştıran» 58 inci maddede «toplu iş sözleşmesi yapılırken uyuşmazlık halinde taraflar grev ve lokavt hakkına sahiptir...» denilmek suretiyle, işveren istekleri doğrultusunda «hak grevi yapma imkânı ortadan kaldırılmakta»dır...

TASARI (MADDE 149)

Gerçekten Anayasa Tasarısının gerekçesi-ne göre, «grev ve lokavt hakları sadece toplu sözleşme yapılırken uyuşmazlık çıkması halinde» tanınmış, başka deyişle «hak grevi yolu tıkanmıştır.» Bu yolun seçilmesinin nedeni ise, gerekçedeki kılıfa göre, «... mahkemelere saygı ve çalışma barışı ilkeleri'dir. Bir toplu iş sözleşmesi döneminde mutlak iş barışı esası kabul edilmiştir...»

«Meşru Çizgiyi Aşan» Grevler

Aynı maddede «grev ve lokavt yasaklamalarına ve ertelemesine» değinilerek, «bu hallerde uyuşmazlığın işveren deyimi ile bir tarafsız organ tarafından çözülmesi» öngörülmekte, tarafsız organ olarak da, «Yüksek Hakem Kurulu» seçilmektedir.

58 inci madde ile bağlantılı olarak, işveren istekleri doğrultusunda «meşru çizgiyi aşan grevler sorunu» (!) da «Tasarının 149 uncu maddesi» ile çözülmektedir...

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun 12. Genel Kuruluna sunulan çalışma raporunun 36 ncı sayfasında «meşru çizgiyi aşan grevler» şöyle anlatılmaktadır:

«... belli süreyi aşan grevlerin amacını aşan grevler olduğu kabul edilmelidir. Makul sayılacak bir sürenin sonunda, eğer grev devam ediyorsa bu durum genellikle bir hakka değil, tarafların katı ve değişmez tutumlarına dayanır... Toplum yararlarının gerektirdiği bir sürenin sonunda devam eden grevin tarafsız organlarca sona erdirilerek karşılıklı hakların düzenlenmesi yoluna gidilmelidir...»

Grev Ertelemesi ve Mecburi Tahkim

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun 14. genel kuruluna sunulan çalışma raporunda «meşru çizgiyi aşan grevlerle yetinilmeyerek, ertelenen grevlerde de Yüksek Hakem Kurulu'nun devreye sokulması» istenmektedir.

Kesinhesap kanunu tasarısı, yeni yıl bütçe kanunu tasarısıyla birlikte Bütçe Komisyonu gündemine alınır. Bütçe komisyonu, bütçe kanunu tasarısıyla kesinhesap kanunu tasarısını genel kurula birlikte sunar. Genel Kurul, kesinhesap kanunu tasarısını, yeni yıl bütçe kanunu tasarısıyla beraber görüşerek karara bağlar.

Kesinhesap kanunu tasarısı ve genel uygunluk bildirimi'nin TBMM'ne verilmiş olması, ilgili yıla ait sayıyaoca sonuçlandırılmamış denetlin ve hesap yargılamaasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez.

D. Ekonomik ve Sosyal Konsey

MADDE 148. — Ekonomik ve Sosyal Konsey, milli ekonominin istikrar içinde gelişmesini sağlamak, ekonomik ve sosyal politika arasındaki dengeyi kurmak, çeşitli ekonomik sektörler arasındaki uyum ve işbirliğini gerçekleştirmek, çalışanların ücret, ayık, ikramiye ve sosyal yardımları arasındaki denge ve hakkaniyeti sağlamak amaçlarıyla, Bakanlar Kuruluna önerilerde bulunur. Konsey, ayrıca ekonomik ve sosyal konulara ilişkin kanun tasarısı ve teklifleri hakkında Bakanlar Kuruluna görüş bildirir veya yeni öneriler sunar.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, Maliye, Sanayi ve Teknoloji, Tarım ve Orman, Çalışma Bakanları; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı; en çok üyesi olan işçi ve işveren ist kurullarınca seçilecek üçer üye; Cumhurbaşkanınca iktibat, sosyal siyaset ve hukuk alanlarındaki uzmanlardan seçilecek üç üye olmak üzere, onbey üyeden oluşur.

Konseyin Kuruluş ve işleyiş şekli, seçilenlerin süresi ve özlük işleri, kanunla düzenlenir.

E. Yüksek Hakem Kurulu

MADDE 149. — Yüksek Hakem Kurulu, Anayasamızın 58 ncı maddesinde öngörülen hallerde doğrudan; grev veya lokavtin altmış gün devam etmesi halinde taraflardan birinin veya Çalışma Bakanının başvurusu üzerine, taraflar arasındaki uyuşmazlığı kesin olarak çözümler.

Taraflarda anlaşarak, grev veya lokavta başvurm. dan ya da grev veya lokavt sırasında uyuşmazlığı, çözümlemesi için, Yüksek Hakem Kuruluna götürebilirler.

Yüksek Hakem Kurulu kararlarını, Anayasamızın 62 ncı maddesindeki hükümlere uygun olarak verir.

Yüksek Hakem Kurulunun kuruluş ve çalışma usulleri, kanunla düzenlenir.

VI. İDARE

A. İdarenin esası

1. İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği

MADDE 150. — İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezen yönetim ve yerelden yönetim esaslarına dayanır.

Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulur.

2. Yönetmelikler

MADDE 151. — Bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların, ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Yönetmelikler, Resmi Gazete ile yayımlanır.

B. Devlet Denetleme Kurulu

MADDE 152. — Yönetimin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak, kurulan Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarıstiden fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek teşekküllerinde, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar; sonuçları rapor halinde Cumhurbaşkanına sunar.

Deneyme Meclisi

(S. Sayısı : 166)

Tasarı bu şekliyle benimsenirse Yüksek Hakem Kurulu vasıtasıyla «mecburi tahkim» kural haline gelecektir. İşverenler de bunu istemişlerdir... Bu, işçinin temel haklarının elinden alınması demektir...

İstek şöyledir:

«Ertelenen grevlerle ilgili toplu iş sözleşmeleri Yüksek Hakem Kurulu tarafından kesin olarak karara bağlanmalıdır.»

Anayasa Tasarısının 58 inci maddesinde bu isteğe şu düzenleme ile uyulmaktadır:

«... Grev veya lokavtin yasaklandığı veya ertelendiği durumlarda uyuşmazlık, Yüksek Hakem Kurulu tarafından çözülür...»

Tasarının 149 uncu maddesinde, «yasaklanan ve ertelenen grevler yanında meşru çizgiyi aşmış olan (!) grevlere» bulunan çözüm şöyledir.

«... Yüksek Hakem Kurulu, Anayasanın 58 inci maddesinde öngörülen hallerde doğrudan; grev veya lokavtın altmış gün devam etmesi halinde taraflardan birinin veya Çalışma Bakanının başvurusu üzerine, taraflar arasındaki uyuşmazlığı kesin olarak çözümler...»

Grev
Fonunu
Milli
Bankada
Tutmanın
Amacı

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun 12. genel kuruluna sunulan çalışma raporunun 33 üncü sayfasında, işçilere sahip çıkmada, hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmede işçinin sendikası ile yarışılarak (!) «... Konfederasyonumuza göre, çalışma barışı adalet esaslarına dayandırılmalıdır. Bu amaçla sendikaların grev kararı verdikleri ve uyguladıkları işyerlerinde greve katılan üyelerine net ücretlerinin yürürlükteki asgari ücretten az olmamak kaydıyla önemli bir bölümünü grev süresince ödemek mecburiyeti getirilmelidir... Ancak o zaman işçi sendikaları bir grevin hem maddi, hem manevi sonuçlarını omuzlamış olacaklardır ki, gerçek sorumluluk o anda ortaya çıkacak demektir...» denilmektedir.

Anayasa Tasarısında bu isteğe 56 ncı maddede « Sendikalar gelirlerini amaçları dışında kullanamazlar. Tüzüklerinde tesbit edilecek grev ve lokavt fonlarını milli bankalarda muhafaza ederler...» denilerek uyulurken, Tasarı gerekçesinde de amaç şöyle açıklanmaktadır:

«... Sendikalar tüzüklerinde grev ve lokavt fonlarının oranını göstereceklerdir. Bu fonlar milli bankalarda muhafaza edilecektir. Böylece özellikle işçi sendikaları, grev ve lokavt halinde, işçilerine bu fondan yardım yapacaklardır...»

TASARI (MADDE 59)

Grev ve lokavtın yasaklanup veya ertelendiği durumlarda uyuşmazlık, Yüksek Hakem Kurulu tarafından çözülür.

Siyasal amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavtı, genel grev ve lokavt, işyeri işgali, verim düşme ve direnişler yasaktır; müseyyideleri kanunla gösterilir.

Greve katılanların işyerinde çalışmaları, hiçbir şekilde engellenemez.

G. Küçük işyerlerinde grev ve lokavt yasağı

MADDE 59. — En çok on işçi çalıştıran küçük işyerlerinde, toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt yapılamaz. Bakanlar Kurulu bu işçilere uygulanacak uygun çalışma şartlarını, toplu sözleşme dönemlerine göre çıkarır.

VII. Ekonomik ve sosyal hayata düzeni

A. Piyasaların denetimi

MADDE 60. — Devlet, özel teşebbüs faaliyetinin rekabet koşulları uyarınca yararlı yönde gelişmesini duncu olur ve piyasalarda fiili veya anlaşılmama sonucu tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.

Türkiye'de 100 işletmeden 88'ini serbest pazarlık sistemi dışında bırakmak ça bir işveren isteği...
Amaç işçileri «himaye etmek»miş...

Küçük
İşletmelerde
Yasaklama

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na göre «küçük işletmeler toplu sözleşme ve grev baskısından kurtarılmalıdır».

Türk Hür Teşebbüs Konseyi'nin bu ortak görüşü, Anayasa Tasarısının 59 uncu maddesinde şu sözlerle gerçekleştirilmektedir:

«. Küçük İşyerlerinde Grev ve Lokavt Yasağı :

En çok on işçi çalıştıran küçük işyerlerinde toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt yapılamaz. Bakanlar Kurulu bu işçilere uygulanacak uygun çalışma şartlarını, toplu sözleşme dönemlerine göre açıklar...»

59 uncu madde ile ilgili olarak gerekçede hazırlanan «kılıf» ise tek kelimeyle şaheserdir(!)..

Gerekçeye göre, «en çok on işçi çalıştıran küçük işyerlerinde toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt yapılamayacağı hükmü pratik bir noktadan hareket etmekte, küçük işyerlerindeki işçilerin tümünün himaye edilmesini amaçlamaktadır. Sayıları pek çok olan on işçi çalıştıran işyerlerinde toplu sözleşme yapılması esasen nadir rastlanan bir ihtimildir...»

ANAYASA KOMİSYONUNA SUNULAN TİSK GÖRÜŞÜ (SAYFA 20)

TASARI (MADDE 148)

15- Yeni Kuruluş Önerileri :

Devletin ekonomik ve sosyal ödevleri ile ilgili olarak faaliyet göstermek ve icra organına yahut yasama organına yardımcı olmak üzere 2 kuruluş düşünülmektedir.

a- İşveren/işçi ilişkileri Yüksek Kurulu :

İşveren/işçi ilişkilerinde aşağıdaki yetkilerle donatılacak, devlet, işveren ve işçi temsilcilerinden oluşacak bir komitenin kurulması Anayasa'da öngörülmelidir.

Bu komitenin asgari ücret tebitine ilişkin kararları ile, memleket ekonomisinin zorunlu kaldığı hallerde ücret ve fiyatlara veya bunlardaki artışlara tavan konulması hususunda Hükümetçe yürürlüğe konulacak kararlarına ve nihayet, toplu iş sözleşmeleri için oybirliği ile kabul edeceği ortak normlara hukuki bağlayıcılık tanınması kabul edilmelidir.

b- Ekonomik ve Sosyal Konsey :

Yukarıda belirtilen komite üyelerinin tabii üye olması ve ekonomik alanın diğer sektörlerinin ve tüketimin temsilcilerinden oluşacak bir Ekonomik ve Sosyal Konsey kurulması da Anayasada öngörülmelidir.

Esas itibarıyla ekonomik ve sosyal konularda Hükümet tarafından talep edilecek mütalaaları vermek ve araştırmaları yapmakla görevlendirilecek Konseyin, çalışma alanına giren konularda istişari mütalâasının alınması zorunlu kılınmalıdır.

Konseyin ekonomik ve sosyal alanlarda Anayasada öngörülmüş bir Kanunun çıkarılması için Hükümete başvurma ve 6 ay içinde teklifin yasama organına sunulmaması halinde Cumhurbaşkanıya başvurma yetkisi bulunmalıdır.

Kesinhesap kanunu tasarısı, yeni yıl bütçe kanunu tasarısıyla birlikte Bütçe Komisyonu gündemine alınır. Bütçe komisyonu, bütçe kanunu tasarısıyla kesinhesap kanunu tasarısını genel kurula birlikte sunar. Genel Kurul, kesinhesap kanunu tasarısını, yeni yıl bütçe kanunu tasarısıyla beraber görüşerek karara bağlar. Kesinhesap kanunu tasarısı ve genel uygunluk bildiriminin TBMM'ne verilmiş olması, ilgili yıla ait sayıya sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamasını önlemeye ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez.

D. Ekonomik ve Sosyal Konsey

MADDE 148. — Ekonomik ve Sosyal Konsey, milli ekonominin istikrar içinde gelişmesini sağlamak, ekonomik ve sosyal politika arasındaki dengeyi kurmak, çeşitli ekonomik sektörler arasındaki uyum ve işbirliğini gerçekleştirmek, çalışanların ücret, aylık, ikramiye ve sosyal yardımları arasındaki denge ve hakkaniyeti sağlamak amaçlarıyla, Bakanlar Kuruluna önerilerde bulunur. Konsey, ayrıca ekonomik ve sosyal konulara ilişkin kanun tasarısı ve teklifleri hakkında Bakanlar Kuruluna görüş bildirir veya yeni öneriler sunar.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, Maliye, Sanayi ve Teknoloji, Tarım ve Orman, Çalışma Bakanları; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı; en çok üyesi olan işçi ve işveren üst kuruluşlarınca seçilecek üçer üye; Cumhurbaşkanınca iktisat, sosyal siyaset ve hukuk alanlarındaki uzmanlardan seçilecek üç üye olmak üzere, onbeş üyeden oluşur.

Konseyin Kuruluş ve işleyiş şekli, seçilenlerin süresi ve özlük işleri, kanunla düzenlenir.

E. Yüksek Hakem Kurulu

MADDE 149. — Yüksek Hakem Kurulu, Anayasanın 58 nci maddesinde öngörülen hallerde doğrudan; grev veya lokavutun altmış gün devam etmesi halinde taraflardan birinin veya Çalışma Bakanının başvurusu üzerine, taraflar arasındaki uyuşmazlığı kesin olarak çözümler.

Taraflarda anlaşarak, grev veya lokavut başvurusu dan ya da grev veya lokavut sırasında uyuşmazlığı, çözümlenmesi için, Yüksek Hakem Kuruluna götürülebilir.

Yüksek Hakem Kurulu kararlarını, Anayasanın 62 nci maddesindeki ilkelere uygun olarak verir.

Yüksek Hakem Kurulunun kuruluş ve çalışma usulleri, kanunla düzenlenir.

VI İDARE

A. İdarenin esasları

1. İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği

MADDE 150. — İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.

Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiyle dayanakla kurulur.

2. Yönetmelikler

MADDE 151. — Bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların, ve bunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.

Yönetmelikler, Resmi Gazete ile yayımlanır.

B. Devlet Denetleme Kurulu

MADDE 152. — Yönetimin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak, kurulacak Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sınırlarından fazlasına, bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek teşekküllerinde, kamuya yararlı derneklerde vakıflarda, her türlü inceleme, araştırma ve denetimleri yapar; sonuçları rapor halinde Cumhurbaşkanına sunar.

Danışma Meclisi (S. Sayısı : 165)

«Ekonomik ve Sosyal Konsey» Anayasa'ya aktarılmaya çalışılan bir başka işveren isteğidir... Bununla serbest toplu pazarlık, aşımamayacak bir cembere sokulmak isteniyor... Tabii hedef gene aynı : işçi haklarını kısıtlamak...

«Ekonomik ve Sosyal Konsey» de işçilerin ağızına bir parmak bal çalınmış... Onbeş kişiden kurulu Konsey'de «üç» temsilci işçi olacak... Oniki kişi de kararı verecek !

Ekonomik
ve
Sosyal
Konsey

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu'na sunduğu «Türkiye Cumhuriyeti Yeni Anayasası Üzerine Görüşler, Düşünceler, Öneriler» başlıklı raporun 20 nci sayfasında serbest toplu pazarlık sistemini temelinden çökartacak iki kurul kurulması önerilmiştir.

Kurullardan birisi Devlete «ekonomik ve sosyal ödevlerinde yol göstermek» (!) üzere düşünülen bir «işveren-işçi ilişkileri yüksek kurulu»dur... Diğeri ise, bir «ekonomik ve sosyal konsey»dir.

TİSKin iki kurula ilişkin önerisi şöyledir:

«15 — Yeni Kuruluş Önerileri :

Devletin ekonomik ve sosyal ödevleri ile ilgili olarak faaliyet göstermek ve icra organına yahut

yasama organına yardımcı olmak üzere 2 kuruluş düşünülmektedir.

a — İşveren-İşçi İlişkileri Yüksek Kurulu:

İşveren-İşçi ilişkilerinde aşağıdaki yetkilerle donatılacak, devlet, işveren ve işçi temsilcilerinden oluşacak bir komitenin kurulması Anayasa'da öngörülmelidir.

Bu komitenin asgari ücret tesbitine ilişkin kararları ile, memleket ekonomisinin zorunlu kıldığı hallerde ücret ve fiyatlara veya bunlardaki artışlara tavan konulması hususunda Hükümetçe yürürlüğe konulacak kararlarına ve nihayet, toplu iş sözleşmeleri için oybirliği ile kabul edeceği ortak normlara hukuki bağlayıcılık tanınması kabul edilmelidir.

b — Ekonomik ve Sosyal Konsey :

Yukarıda belirtilen komite üyelerinin tabii üye olacağı ve ekonomik alanın diğer sektörlerinin ve tüketicinin temsilcilerinden oluşacak bir Ekonomik ve Sosyal Konsey kurulması da Anayasada öngörülmelidir.

Esas itibarıyla ekonomik ve sosyal konularda Hükümet tarafından talep edilecek mütalâaları vermek ve araştırmaları yapmakla görevlendirilecek Konseyin, çalışma alanına giren konularda istişarî mütalâasının alınması zorunlu kılınmalıdır.

Konseyin ekonomik ve sosyal alanlarda Anayasada öngörülmüş bir Kanunun çıkarılması için Hükümete başvurma ve 6 ay içinde teklifin yasama organına sunulmaması halinde Cumhurbaşkanı'na başvurma yetkisi bulunmalıdır.»

Bu öneriler çok yerinde görülmüş olacak ki, Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu, iki kurulu birleştirerek bir «**ekonomik ve sosyal konsey**» yaratmıştır (!)

Anayasa Tasarısının 148 inci maddesi şöyledir:

«D. Ekonomik ve Sosyal Konsey

MADDE 148. — Ekonomik ve Sosyal Konsey, millî ekonominin istikrar içinde gelişmesini sağlamak, ekonomik ve sosyal politika arasındaki dengeyi kurmak, çeşitli ekonomik sektörler arasındaki uyum ve işbirliğini gerçekleştirmek, çalışanların ücret, aylık, ikramiye ve sosyal yardımları

arasındaki denge ve hakkaniyeti sağlamak amaçlarıyla, Bakanlar Kuruluna önerilerde bulunur. Konsey, ayrıca ekonomik ve sosyal konulara ilişkin kanun tasarı ve teklifleri hakkında Bakanlar Kuruluna görüş bildirir veya yeni öneriler sunar.

Ekonomik ve Sosyal Konsey, Maliye, Sanayi ve Teknoloji, Tarım ve Orman, Çalışma Bakanları; Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı; en çok üyesi olan işçi ve işveren üst kuruluşlarında seçilecek üçer üye; Cumhurbaşkanınca İktisat, sosyal ve hukuk alanlarındaki uzmanlardan seçilecek üç üye olmak üzere, onbeş üyeden oluşur.

Konseyin Kuruluş ve İşleyiş şekil, seçilenlerin süresi ve özlük işleri, kanunla düzenlenir.»

Bu çeşit kuruluşlarda «**işçi görüşünün ortaya konabilmesi için önce işçi hak ve özgürlüklerinin eksiksiz tanınmış, işlerliğinin engelsiz sağlanmış olması**» gereklidir.

Oysa yapılan bu değildir...

Göstermelik kuruluşlar haline sokulan, eli kolu bağlı işçi örgütleri; serbest toplu pazarlık hakkı elinden alınmış, grev yapabilme olanağı fiilen ortadan kaldırılmış, «mecburi tahkim»in insafına terkedilmiş işçiler adına, bu Konsey'de neyi savunacaktır !

Böylesine üst düzeyde işçiye ekonomik ve sosyal konularda sözde «kararlara katılma olanağı tanıyan» Anayasa Tasarısı, endüstriyel demokrasinin en ileri boyutlarda gerçekleştirildiği 1982 Dünyasında, Türk işçilerinin yönetime ve denetime katılma hakkından tek kelime ile olsun, söz etmek gereğini neden hissetmemiştir?

«Ekonomik ve Sosyal Konsey Batı'da şu ülkede de vardır, bu ülkede de...» diyenler, bu ülkelerdeki işçi hak ve özgürlüklerini 20 yıl sonra Türk işçilerinin elinden almaya çalıştıklarını gizleyemezler...

Bu sebeptendir ki, işçinin «ekonomik ve sosyal konseye güvenle bakması için tek neden yok»tur...

TİSK RAPORU (SAYFA 53)

GEREKÇE (MADDE 62)

İşçi çalışan yerlerde de dahil edilmesi ve işçi kesimi işyerlerinde ücretlerin genellikle düşük olduğu ücretlerin gerçek gelişmesi hakkında doğru ve sağlıklı bilgi edinilmesine mani olmaktadır. Bütün bu nedenlerle Sosyal Sigortalar Kurumu letistiklerinde yer alan ücretler önemli ölçüde eksiktir ve gerçeği yansıtmamaktadır. Bu rakamları ortadan kaldırmak amacıyla Konfederasyonumuz 429 işletme ve 270.000 binden fazla işçiyi kapsayan işgücü meliyeti araştırması sonuçlarını Sosyal Sigortalar Kurumu rakamları ile kıyaslamakta yarar vardır.

(TABLO 4)
KONFEDERASYON - SSK GÜNLÜK ÜCRET KİYASLAMASI (TL)

Yıllar	Konfederasyon	Artış %	S.S.K.	Artış %	Fark	%
1975	121.44		85.55		35.89	43
1976	178.62	47	115.30	34	63.32	54

SSK rakamlarındaki eksiklikler dolayısıyla Konfederasyon araştırmasında bulunan gerçek ücretler % 55 oranında daha yüksek olmaktadır.

Tabloda da görüldüğü üzere Konfederasyon araştırmasında 1976 yılı için ortalama ücret ve sosyal yardım tutarı günde 178.62 TL, ayda ise 5.258.60 TL gibi bir seviye arz etmektedir.

Ücret ve sosyal yardımların Konfederasyon araştırmasına göre 1975 yılına kıyasla 1976 yılında yüzde 50 oranında arttığı gözönünde tutulursa ve 1977 yılı toplu sözleşmelerinde en az bu artışın sağlandığı düşünülürse, 1977 yılında ortalama işçi ücret ve sosyal yardımı toplamını ayda 8.037.90 TL olduğu hesaplanmaktadır. Esasen OECD 6 aylık ekonomik raporuna göre Türkiye ücret artışlarında birinci sırayı almaktadır.

2.3.3. Asgari Ücretler

29 Kasım 1977 tarihinde toplanan Asgari Ücret Tespit Komisyonu 29 Aralık 1977 günü bütün ülkede uygulanmak üzere asgari ücretleri tespit etmiştir. Yeni asgari ücretler 1 Ocak 1978 den itibaren yürürlüğe girmiştir.

Bu tarihten 18 ay önce 60.- TL olan asgari ücretler işveren temsilcilerinin muhalefetine rağmen % 83.3 oranında artırılarak 110.- TL'ne ulaşmıştır.

Türkiye'de bölgeler arasında büyük sosyo ekonomik gelişmişlik ve fiyat farklılıklarına olmasına rağmen, asgari ücretin yine ülke çapında tek ücret olarak tespit edilmesi sosyal adaleti zedeleyici bir durum yaratmıştır.

Kanun ve Yönetmeliğin asgari ücretin bir işçi için tesbit edilmesini öngörmesine rağmen, yine işveren kesimi muhalefeti ile, 16 ayından büyük her işçinin mutlaka bir çocuğu bakmakla yükümlü olduğu forzedilerek bu faktörün hesaplamalara dahil edilmesi ülke gerçeklerine aykırı şekilde asgari ücreti yükseltmiştir.

1977 yılına aksonomik olan yeni asgari ücretler kademeleşme yaratmak suretiyle 1978 yılı ücretlerini suni bir şekilde yukarı itmektedir. Özellikle, ekonomik istikrar tedbirlerinin alındığı bir dönemde asgari ücretlerin bölgesine yüksek tesbiti ülke

Cumhuriyetin temel ilkeleri

Türkiye Cumhuriyetinin her şeyden önce Atatürk milliyetçiliğine bağlı, yani bütün fertlerinin kardeşçe, kıyançta ve hasada ortak, bölünmez bir bütün halinde, diğer bir deyişle, millî dayanışma ve adalat anlayışı içerisinde yaşayan bir toplum olduğu aşıklamıştır. Bu toplum, insan haklarına saygılı, başlangıçta belirlenen Atatürk ilkelerine dayanan siyasî rejimlerde insan haysiyetini en iyi koruyan, gerçekleştiren ve teminat altına alan demokratik rejim benimsenmiştir. Demokratik rejimin de, laiklik ve sosyal hukuk devleti ilkelerine dayandığı belirtilmiştir. Demokrasi, egemenliğin millete ait olduğu bir siyasî rejimdir. Hiçbir zaman dinsizlik anlamına gelmeyen laiklik ise, her ferdin istediği inançta, mezhebe sahip olabilmesi, ibadetini yapabilmesi ve dini inançlarından dolayı diğer vatandaşlardan farklı bir muameleye tabi kılınmaması anlamına gelir.

Sosyal hukuk devleti ise, bizzat devletin koyduğu hukuk kurallarına uyacağı ve çalışan, çalıştığı halde elde ettiği ürün ile mutlu olabilmek için, tasarrufladığı maddî ve manevî değerlere sahip olmayan kişilerle yarı dımsız olacağı ilkesini belirtmektedir.

MADDE - 62

Ücret, aylık ve sosyal yardımlar

Bu madde, bütün çalışanlara çalışmaları karşılığı olarak ödenecek olan ücret, aylık, ikramiyeler ve sosyal yardımların belli esasa dayandırılmasını öngörmektedir.

Bu esaslardan ilki, ücret, aylık, ikramiye ve sosyal yardımlar ancak «faiilen çalışma» karşılığı olarak ödenebilir, bunun için de süreleri, işin verimi, değeri ve niteliği dikkate alınmalıdır.

İkinci esas, kamu kesiminde çalışanlar ile özel kesimde çalışanlar arasında ister işçi ister memur olsunlar, ücret, aylık, ikramiye ve sosyal yardımlar bakımından hakaniyet ve denge sağlanmalıdır.

Amaçlanan faile çalışmadan çalışmada geçmeyen süreler için ödeme yapılmamasıdır. Bunu sağlayacak sistemin usul tesisi edileceği kanunda gösterilecektir.

Madde asgari ücretin tespiti için de üç ayrı kriter getirmektedir. Asgari ücret ülkenin ekonomik gücüne göre, iş bulardan ve bölgelerin sosyal ve ekonomik özelliklerine göre tespit edilecektir. Bütün ülke için ve bütün işkolları için asgari ücret tespiti, önlenemez haksızlıklara sebep olur. Asgari ücretin her bir işkolunun ve her bir ilin kaldırabileceği miktar esas alınarak tespit edilmesi genelde işçilerin aleyhine işleyecek bir çözümdür. Bunun tersi de düşünülebilir, en müreffeh bölgeye ve en çok ödeme kabiliyeti olan işkoluna göre tespit edilebilecek asgari ücretin, diğer bölgelere de uygulanabileceği söylenebilirse de, bu gerçekleştirilemez.

MADDE - 66

Ekonomik ve sosyal konsey

Dükkânlar Kurulunun bazı üyeleri ile TC Merkez Bankası Başkanı ve İş ve İşveren teşekkülleri temsilcilerinden oluşan onbey üyelik bir Danışma Kuruludur.

Millî ekonominin istikrar içinde gelişmesini sağlamak, ekonomik ve sosyal politika arasındaki dengeyi kurmak, ülkenin çeşitli ekonomik sektörleri arasındaki uyum ve işbirliğini gerçekleştirmek için, muhtelif sektörleri temsil eden kimselerden meydana gelen böyle bir konseyin kurulması çok yararlı olarak mütalaka edilmelidir.

Bu konsey aynı zamanda çalışanların ücret, aylık, ikramiye ve sosyal yardımları arasındaki denge ve haksızlığı sağlamak amacı ile de görüş ve öneriler bildirecektir. Ayrıca, Devlet sorumluları ile işçi ve işveren temsilcilerinin ülkenin ekonomik, sosyal siyasî ve hukuk alanlarındaki otoriteleri ile yan yana görüşerek onlara en yasal alanda çalışma yapma ve görüş tespitine imkan verecektir.

TİSK Çalışma Raporunun 53. sayfasında «asgari ücret yurt düzeyinde tek ücret olmasını» isteniyor...
Cevap: İsteğe derhal uyulsun...

Ve işte Anayasa Tasarısının 62. madde gerekçesi...
«Bütün ülke için tek asgari ücret tesbiti önlenemez haksızlıklara sebep olur...» Amaç sözde gene aynı: işçilerimize hizmet (!)

Asgari Ücretler

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun tüm raporlarında «asgari ücretler» de eleştiri konusudur.

İşverenlerin eleştiri başlıca iki konuya yöneliktir: (1) Belirlenen asgari ücretin yüksek olması ve (2) Türkiye düzeyinde tek asgari ücret uygulaması...

Bu durumda, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun 12. genel kuruluna sunu-

lan çalışma raporunun 53 üncü sayfasında belirtildiği üzere yapılmak gereken iş, «Türkiye'de bölgeler arasında sosyo-gelişmişlik ve fiyat farklılıklarını» dikkate almak ve «asgari ücreti ülke çapında tesbit etmemek suretiyle sosyal adaletin zedelenmesini önlemek»tir...

Anayasa Komisyonu bu isteğe de kayıtsız kalamamıştır.

Anayasa Tasarısı gerekçesine göre, «asgari ücretin tesbiti için de üç ayrı kriter getiril-

TİSK RAPORU (SAYFA 26)

**Hafta
Tatili
ve
Bayram
Ücretleri**

Genel önemli bir nokta, bu tavsiyede ekonomik ve teknik nedenlerle tazminatlı işçi çıkarmada bu hususların isbat mükellefiyetinin hiç bir şekilde işverene yüklenmiş olmadığıdır.

Diğer yünden 119 sayılı Tavsiye kapsamı ilgili görüşlere yer vermiştir. İşin niteliği, süresi ve işletmenin işçi sayısı gözönüne alınarak, bir kısım işçilerin ve işyerlerinin bu tavsiyenin kapsamı dışında kalacağı kabul edilmiştir.

3.8. Ferdi İş İlişkilerini Düzenleyen Yasalarda Yapılması Gereken Değişiklikler

Geçmiş acı tecrübelerin ışığında sosyal sorunlarımızı yeni bir bakış açısından yaklaşmak gereğine yukarıda işaret edilmiştir. Bu cümleden olarak ferdi iş ilişkilerini düzenleyen yasalarda da bu anlayış içerisinde değişiklikler yapılması gereği aşıktır.

3.8.1 İş Kanunu'nda Yapılması Gereken Değişiklikler

1475 Sayılı İş Kanununda değiştirilmesini gerekli gördüğümüz maddeselerle başlıklarını itibariyle aşağıda yer verilmiştir.

— Ücret Batılı anlayışa kavuşturulmalıdır. Bu amaçla:

* Ücretin çalışma karşılığı olmasından hareketle, çalışma yapılmayan günler ve süreler için ücret ödenmesine imkan verilmemelidir. Bu itibarla halen çalışma yapılmadan ödenen hafta tatili ücreti ile bayram ve genel tatil günlerine ait ücretler çalışılan günler ücretlerine ilave edilmeli ve bundan sonra da ayrıca çalışılmayan bugünler için herhangi bir ödeme yapılmamalıdır.

* Toplu sözleşmelerde yer alan ücret ekleri ile sosyal yardımların ya tamamı öderete dahil edilmeli ve bundan sonra da ücret dışında münzam ödemelere izin verilmemeli veya bunlar kanunla sınırlandırılarak ücretin belli bir yüzdesini aşmasına imkan tanınmamalıdır.

— Asgari Ücretin tesbiti yeni esaslara bağlanmalıdır. Mevcut sistemin barem cevvelini bozarak Devlet Bütçesine büyük yükler getirdiği gözönünde tutularak en düşük devlet memuru aylığının işçiler için de asgari ücret kabul edilmesi sağlanmalıdır.

— Kıdem tazminatı pazarlık konusu olmaktan çıkarılmalı ve Türk ekonomisinin taşıyabileceği boyutlarda yeniden düzenlenmelidir. Bu amaçla:

* Kıdem tazminatı, her hizmet yılı için 30 günlük ücret olarak ödenmeli, buna aykırı sözleşme hükümlerinin geçersiz olduğu ve yeni sözleşmelerle artırılamayacağı kabul edilmelidir.

* Kıdem tazminatının hesabında yalnız çıplak ücretin esas alınacağı yarı ödeme lerin hesaplamaya dahil edilemeyeceği hükmüne bağlanmalıdır.

* Kıdem tazminatının ödenmesinde tavan hükmü muhafaza edilmeli ve beher hizmet yılı için öngörülen tavan en yüksek devlet memuruna ödenen emeklilik maaşına kadar olmalıdır.

26

TİSK'e göre «ücret Batılı anlayışa kavuşturulmalı...» Yani ne yapılmalı? Hafta tatilinde, bayramlarda, Yıllık izinlerde ücret ödenmemeli ! Bu da Tasarının 54. maddesinde yer alıyor...

mehtedir. Asgari ücret ülkenin ekonomik gücüne göre, iş bulanların ve bölgelerin sosyal ve ekonomik özelliklerine göre tesbit edilecektir.....» Zira, asgari ücretlerin «... bütün ülke için ve bütün işkolları için tesbiti önlenemez haksızlıklara sebep olmaktadır...(!)

Anayasa Komisyonu'nun bu değerlendirmesi (!) ışığında, Tasarının 62. maddesinde de şöyle denilmektedir:

«Asgari ücretin tesbitinde, ülkenin ekonomik gücü, iş kolları ve bölgelerin sosyal ve ekonomik özellikleri dikkate alınır.»

Komisyonun hassasiyeti bununla da bitmemiştir...

Türkiye İşveren Sendikalar Konfederasyonu 14. genel kuruluna sunulan çalışma raporunda «**Ücretin Batılı anlayışa kavuşturulması**» gerektiğini savunmaktadır...

İşveren gözünde «**ücreti Batılı anlayışa kavuşturmanın yolu, ücretin çalışma karşılığı olmasından hareketle,**» işçilere «**çalışma yapılmayan günler ve süreler için ücret ödenmemesi**»dir. Bunun anlamı, «**hafta tatili ücreti bayram ve genel tatil ücreti, giderek yıllık izinlerde ücret verilmemesidir.**»

Anayasa Komisyonu bu isteğe uygun çözümlü Tasarının 54 üncü maddesinde getirmektedir...

Bilindiği gibi 1961 Anayasasının «dinlenme hakkı» başlıklı 44 üncü maddesinde «**her çalışanın dinlenme hakkına sahip olduğu**» belirtildikten sonra, «**ücretli hafta ve bayram tatili ve ücretli yıllık izin hakkı kanunla düzenlenir**» denmektedir.

Anayasa Tasarısının 54 üncü maddesi ise şöyledir:

C. Dinlenme hakkı

MADDE 54. — Dinlenmek çalışanların hakkıdır.

Tatiller ve yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir.

Görülebileceği gibi, Tasarının bunca kazanılmış hak için getirdiği düzenleme 1961 Anayasasının hakkı kabul eden hükmü yerine, «**tatiller ve yıllık izin hakları ve şartlarının kanunla düzenleneceği**» yolundaki hükümdür. Beklenen ise, ileride kanun koyucunun, ücreti, işveren istekleri doğrultusunda «**Batılı anlayışa**» (!) kavuşturulabilmesidir...

TİSK RAPORU (SAYFA 28)

TASARI (MADDE 55 56)

- Check-Off sistemi kaldırılmalı ve toplu sözleşmelerle kabulü yasaklanmalıdır
- Sendikaların idari ve mali dış denetimi her yıl sağlanmalı ve bu denetimin nasıl yapılacağı ve hangi hususları kapsayacağı bir tüzükle tesbit edilmelidir. İdari denetimlerde sendikaların yapacakları eğitim çalışmalarına ayrı önem verilerek mesleki eğitime yönelik olması sağlanmalıdır
- Sendikaların siyasi partilerle aşağıdaki şekilde ilgi kurmaları yasaklanmalı, böyle bir organik ilgi halinde kapatılmalıdır
- * Sendikalar Siyasi partilerden maddi yardım kabul edememeli ve onlara hiçbir şekilde maddi yardımda bulunamamalıdır
- * Sendikaların siyasi partileri desteklemeleri veya onlara karşı tutum içine girmeleri önlenmelidir
- * Sendikaların siyasi partilerin toplantı, miting veya yürüyüşlerine katılmalarına izin verilmemelidir
- * Siyasi parti adı altında sendika kurulamamalıdır
- * Sendikaların Başkanları ile Yönetim, Denetim ve Disiplin Kurulu Üyelerinin siyasi partilerin yönetim organlarında görev almaları yasaklanmalı, böyle bir üyelik halinde sendikalarındaki görevleri otomatikman sona ermelidir
- Sendikalarla derneklerin birbirlerine mali yardımda bulunmaları önlenmelidir
- Sendikaların siyasi ve ideolojik maksatlı toplantı, miting ve yürüyüş tertipleri veya bunlara katılmaları yasaklanmalıdır
- İşyerlerinde her çeşit sendikal faaliyet yasaklanmalıdır
- Sendikalar yasa dışı olayları önleyici tedbir almaya mecbur olmalı, bu tedbir almayan sendikalar kendi üyelerinin sebebiyet verdiği yasa dışı olaylardan dolayı kamuya ve zarara uğrayan işverenlere karşı mali ve hukuki bakımdan üyeleri ile birlikte müteselsil sorumlu kılınmalı, cezal sorumluluk taşınmalıdır
- Sendika temsilciliği müessesesi yeniden düzenlenmeli, sendikalar her işyerinde en çok iki temsilci tayin edebilmeli, sendika temsilcileri işyerinde asgari 3 yıllık kıdemli bulunan işçiler arasından seçilebilmeli, sendika temsilcilerine işçi haklarından fazla ve farklı hak tanınmamalı ve itibat görevi dışında başka görev verilmemelidir
- İşverenlerin işveren sendikalarına ödedikleri aidat masraf kabul edilmelidir
- Sendika genel kurullarının teşekkülü, çalışması ve organlarının seçimi konuların işveren ve işçi sendikalarının ayrı özellikleri dikkate alınarak düzenlenmelidir
- İşkolları sayısı azaltılmalı, gerçeklere ve ihtiyaca uygun şekilde düzenlenmelidir
- Sendikalar Kanunu'ndaki ceza hükümleri artırılmalıdır

IV. Çalışma ve sendikaların özgürlükleri

A. Çalışma, sözleşme ve meslek seçme özgürlüğü

MADDE 50. — Herkes, dilediği alanda çalışma, sözleşme ve meslek seçme özgürlüklerine sahiptir. Bu özgürlükler, ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlandırılabilir.

B. Özel teşebbüsler özgürlüğü

MADDE 51. — Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Kanun, ancak kamu yararı, millî ekonominin gerekleri ve sosyal amaçlarla özel teşebbüsler özgürlüğüne sınır getirebilir.

Devlet, özel teşebbüslerin güvenlik ve kararlılık içinde çalışmalarını sağlayacak önlemleri alır.

V. Çalışma ile ilgili haklar

1. Çalışma hakkı ve ödevi

MADDE 52. — Çalışmak, herkeşin hakkı ve ödevidir.

Devlet, işçi - işveren ilişkilerinde menfaatlere dengesini ve çalışma barışını korur.

Devlet, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratılmasına için gerekli önlemlere öncelik tanır.

B. Çalışma şartları

MADDE 53. — Kimse, yaşı, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.

Küçükler ve kadınlar, çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.

C. Dinlenme hakkı

MADDE 54. — Dinlenmek, çalışanların hakkıdır.

Tatiller ve yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir.

D. Sendika kurma hakkı

MADDE 55. — İşçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için, önceden izin alınmaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler.

Sendikalarla üye olmak ve üyelikten ayrılmak serbesttir.

Hiç kimse sendikaya üye olmaya, üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.

İşçiler ve işverenler birden fazla sendikaya üye olamazlar.

Sendikaların tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.

E. Sendikal faaliyet

MADDE 56. — Sendikalar, onikinci maddede sayılan genel sınırlama sebeplerinde aykırı hareket edemeycekleri gibi; siyasi amaç güdemezler, siyasi faaliyette bulunamazlar, siyasi partilerden destek görmez ve onlara destek olamazlar, dernekler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla bu amaçlarla ortak hareket edemezler.

Sendikaların idari ve mali denetimi ile gelir ve giderleri kanunla düzenlenir. Üye, aidatını sendikaya doğrudan öder.

Sendikal faaliyette bulunma, işyerinde çalışmamayı haklı göstermez.

Sendikalar, gelirlerini araçları dışında kullanamazlar. Tüzüklerinde tespit edilecek grev ve lokavt sonlarını millî bankalarda muhafaza ederler,

Danışma Meclisi

(S. Sayısı : 166)

TİSK Çalışma Raporunda sendikalarla ilgili olarak yapılması istenen değişikliklerin en önemlileri Anayasa Tasarısında yerini bulmuş durumda... Hedef sendikacılığı çökertmek...

Anayasa Tasarısında TİSK isteklerine yer verebilmek için «Sendikal Faaliyet» başlıklı bir madde üretilmiş, bu yoldan yasalarla düzenlenebilecek hususların Anayasada yer alması sağlanmaya çalışılmıştır...

Sendika Özgürlüğü ve Ötesi

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun «sendika özgürlüğü»ne ilişkin görüşleri çalışma raporunun 27 ve 28 inci maddelerinde yer almaktadır.

TİSK, çalışma raporuna göre,

- Birden fazla sendikaya üyelik yasaklanmalıdır.
- Sendika üyelik aidatlarının ücret bordrolarından kesilerek sendika hesabına yatırılması usulü (check-off) kaldırılmalı ve toplu iş sözleşmeleri ile kabulü de yasaklanmalıdır.

- Sendikaların siyasi partileri desteklemeleri veya onlara karşı tutum içine girmeleri önlenmelidir.
- Sendikaların siyasi partilerin toplantı, miting veya yürüyüşlerine katılmalarına izin verilmemelidir.
- Sendikalarla derneklerin birbirlerine mali yardımda bulunmaları önlenmelidir.
- İşyerlerinde her çeşit sendikal faaliyet yasaklanmalıdır.
- Sendikaların idari ve mali dış denetimi, her yıl sağlanmalıdır.

İşveren çalışma raporunda yer alan bu isteklerin Anayasa Tasarısına ne şekilde aktarıl-

TİSK RAPORU (SAYFA 27)

GEREKÇE (MADDE 56)

miyesinin bir yıla isabet eden miktarını aşmayacak şekilde yeniden tasbit edilmelidir.

- * Kıdem tazminatı sadece yaşlılık (emeklilik), malûliyet, ölüm ve toptan ödeme hallerinde ödenmelidir.
- * Kıdem tazminatları, yukarıdaki esasları benimzeyen kanunla kurulacak bir fondan karşılanmalıdır.
- İşçi-memur ayrımı kesin şekilde çözülmelidir.
- Sektör ve etki hükümlü çalıştırma, konunun amacına uygun bir şekilde ayrı bir mevzuat içinde düzenlenmeli, İş Kanunu'ndan doğan bir zorunluluk olmaktan çıkarılmalıdır.
- Kapsicıların ve hizmet sektöründe çalışma ve çalıştırma şartları özel bir kanunda düzenlenmeli veya bu konuda özel bir tüzüğün çıkarılması İş Kanunu'nda öngörülmelidir.
- Yasa dışı olay, verim düşürme, direniş gibi haller İş Kanunu'nda da müeyyidelenmelidir.
- Enerji ve özellikle elektrik kısıntılarının bir süre daha devam edeceği gözönünde tutularak, işyerlerinde mesai saatleri ve işgünleri ile tatil zamanlarını ve günlerini düzenleyebilme yetkisi yasal yoldan sağlanmalıdır.

3.6.2. Diğer Kanunlarda Yapılması Gereken Değişiklikler

Ferdî iş ilişkilerini düzenleyen Kanun sadece İş Kanunu değildir. Bunun yanında Deniz İş Kanunu ile Basın İş Kanunu da yer almaktadır. Bu nedenle bu Kanunlarda da İş Kanunu için önerdiğimiz istikamette değişikliklerin yapılması gerekli görülmektedir.

3.7. Kollektif İş İlişkilerini Düzenleyen Yasalarda Yapılması Gereken Değişikliklerde Kollektif İş İlişkilerini Düzenleyen Yasalarda yapılması gereken değişikliklere ilişkin görüşlerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.7.1. Sendikalar Kanunu'na İlişkin Görüşlerimiz

Sendikalar Kanunu'nda yapılmasını gerekli gördüğümüz ve ötedenberi savunduğumuz temel değişiklikler başlıkları itibarıyla şunlardır:

- Sendikalar üye olmak ve üyelikten istifâ etmek noter kanalı ile olmalı, bu işlem noter masrafı dışında herçeşit vergi, resim ve harçtan muaf tutulmalıdır. Ayrıca sendikaların bütün defterleri noterden tasdikli bulunmalıdır.
- Aynı anda birden fazla sendikaya üyelik yasaklanmalıdır.
- Sendikalar Türkiye çapında faaliyet göstermek amacıyla kurulmalı ve kuruluşuna ilişkin temel ilkelere ile Anayasalarında yer alacak hususlar kanunda gösterilmelidir.

TİSK Çalışma Raporu, temelde «güdümlü bir sendikacılık» peşindedir... İş çevreleri ve işverenler Devletin yakın desteğini sağlarken, işçiler göstermelik örgütlerde toplanacaktır... Ve bütün bunlar «çalışma barışı ve üretimi arttırma» adına yapılacaktır...

diğini belirleyebilmek için, Tasarının 55 ve 56 ncı maddelerine bakmak ve gerekçelerini incelemek gereklidir.

Tasarının 55 inci maddesi şöyledir:

D. Sendika kurma hakkı

MADDE 55. — İşçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için, önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler.

Sendikalar üye olmak ve üyelikten ayrılmak serbesttir.

Hiç kimse sendikaya üye olmaya, üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.

MADDE 56

Sendikal faaliyetler

Sendikal faaliyet. Anayasa'da, mesleki menfaatleri korumak ve geliştirmek üzere düzenlenmiş ve serbestliği korumaktır.

Başka herhangi bir özgürlük gibi, sendikal özgürlük de Anayasanın 121 nci maddesindeki sınırlamalara aykırı olarak kullanılmaz ve kötüye kullanılması halinde 13 üncü maddenin müeyyidesi ile karşılanır.

Her türlü özgürlük, bu arada sendikal özgürlük, önce Anayasal nizamın varlığında mevcut olabilir. Anayasaya rağmen, Devlete rağmen özgürlük olmayacağı için 56 ncı maddenin 1 inci fıkrası bu hususu hükme bağlamaktadır.

Sendikaların siyasi amaç gütmeleri, siyasi faaliyetlere bulunmaları, siyasi partilere destek sağlamaları onlardan destek görmeleri yasaklanmıştır. Anayasa, sendika üyelerinin siyasi bir hareket içinde birleşip toplum içinde kopukluğa sebep olmaları yolunu kapıyı amaçlamaktadır. Aksine düşünceler, esnafın, memurların ve başka grupların da başı başına siyasi birleşmelerine yol açabilir.

Sendikaların derneklerle, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile ve vakıflarla siyasi amaç taşıyarak hareketi de uygun görülmemiştir.

Sendikaların idari ve mali denetimi ve gelir giderleri kanunla düzenlenmektedir. Devlet, sendikaları diğer tüzelkişiler gibi, idari ve mali bakımdan denetlemelidir. Bu denetimin amacı, sendikaların faaliyetinin süratlanmasını anlamada değil kaynaklarının ifradının önlenmesi ve özellikle amaç dışı alanlara kullanılmalarını engellemek, faaliyetin amaç sınırlarının dışına taşınmamasını sağlamaktır.

Üyelerinin aidatlarını sendikalarına doğrudan ödemeleri, temelinde sendikacılığın üyelerine dayanması ilkesini bulur. Üyelerin sendikalarını tanıyabilmeleri sendikaların da üyelerine hizmeti öne alabilmeleri artıktan doğrudan sendikaya ödemesini gerekli kılar. Sendika içi demokrasi, sendikacılığın bilinci, sendika sentasyonunun gelişmesinde üyenin sendikasına olan aidat borcunu bizzat ödemesi ile mümkündür.

Sendikal faaliyetin bulunmasının yerinde çalışmamayı hakkı göstermemesi yolundaki 111 üncü fıkra tabiidir. Anayasa 62 ncı maddede ücreti «filen çalışmaya» bağlamıştır. İşyerinde çalışmayan, üremeyen, üretime katılmayan bir kişi ücret alamaz. Şu halde sendikacıların işyerinde çalışmamasını mümkün kılabacak düzenlemeye 111 üncü fıkra eneldir.

MADDE — 57

Toplu iş sözleşmesi hakkı

Toplu iş sözleşmesi hakkı işçilere ve işverenlere tanınır, getirilen yenilik, aynı işyerinde ve aynı dönemde için birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılması ve uygulanmasının yasaklanmasıdır.

Hangi seviyede olsun olsun, bir işyerinde bir toplu iş sözleşmesi yapılır veya uygulanmakta bulunursa, artık o işyeri için toplu sözleşme yapılması, yetki alınması veya bir başka toplu iş sözleşmesinin her ne sebeple olursa olsun uygulanması imkânsız kılınmıştır.

Bu kural, bir işyerinde normal iş hükümleri ihtiva eden bir düzenlemenin tek olmasının hareket etmektedir.

Bu kural iş barışının sağlanmasına ve bu yoldan üretimin artırılmasına yöneliktir.

TİSK İsteklerini Anayasa'da kurumlaştıranların yazdıkları gerekçe, daha doğru deyişle, haklarını ortadan kaldırılması için yarattıkları kılıf tek kelime ile şaheser (!) İşçiye hizmet adına haklarını elinden almak (!) Düzenlemenin esası bu...

İşçiler ve işverenler birden fazla sendikaya üye olamazlar.

Sendikaların tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.

Sendikal faaliyetlere ilişkin 56. madde ise şöyledir:

E. Sendikal faaliyet

MADDE 56 — Sendikalar, onikinci maddede sayılan genel sınırlama sebeplerine aykırı hareket edemeyeceklerdir; siyasi amaç güdemezler, siyasi faaliyette bulunamazlar, siyasi partilerden destek göremez ve onlara destek olamazlar, dernekler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla bu amaçlarla ortak hareket edemezler.

Sendikaların idarî ve malî denetimi ile gelir ve giderleri kanunla düzenlenir. Üye, aidatını sendikaya doğrudan öder.

Sendikal faaliyette bulunma, işyerinde çalışmamayı haklı göstermez.

Sendikalar, gelirlerini amaçları dışında kullanamazlar. Tüzüklerinde tespit edilecek grev ve lokavt fonlarını millî bankalarda muhafaza ederler.

Görüleceği gibi Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Tasarısının 55 inci maddesinde «tek sendika üyeliği»ne yer verirken, 56 ncı maddede işveren istekleri doğrultusunda düzenleme yapmıştır.

Buna göre, tek sendika üyeliği zorunlu yapılmakta, sosyal gerçekliklerle taban tabana zıt bir yaklaşımla sendikalara siyaset yasağı getirilmekte, sendikaların derneklerle, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla ilişkisi, her beraberliğin «siyaset yapıyor olma» ile suçlanabileceği bir anlayışla kesilmekte, sendikaların denetimi Anayasa'da kurumlaştırılmakta, «üye aidatını sendikaya doğrudan öder» denilerek «check-off sistemi» kaldırılmaktadır.

Gerekçe ve göre siyaset yasağının amacı, «sendika üyelerinin siyasî bir hareket içinde birleşip toplum içinde kopukluğa sebep olmaları yolunun kapatılması»dır... İş çevreleri «kopukluğa sebep olabilecek», işçilerin ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini koruma ve geliştirme çabası ise her an «siyaset yapıyor olma» ile suçlanabilmektedir...

BİR DURUM MUHAKEMESİ

Görüldüğü gibi, gerçek bütün çıplaklığıyla ortadadır...

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu, Anayasa Tasarısını işveren istekleri doğrultusunda hazırlamıştır.

Anayasa Tasarısı bu şekliyle benimsendiği takdirde, çalışma barışını ve işçi-işveren çıkar çelişkilerini akılcı dengelere kavuşturabilmeyenin başlıca aracı olan toplu pazarlık sistemi çökecektir.

Anayasa Tasarısı bu şekliyle benimsendiği takdirde, grev hakkındaki kısıtlamalarla toplu

iş sözleşmelerini ne yapabilme, ne de yapılmış koruyabilme olanağı kalmayacaktır.

Anayasa Tasarısı bu şekliyle kabul edildiği takdirde, Türkiye sosyal bunalımlara sürüklenme tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır...

Önce bazı gerçeklerde birleşebilmek lâzımdır.

İşçi
Hakları
Düzenlenirken
Keyfiliğe
Yer Yoktur...

Bir defa, işçi-işveren ilişkilerini düzenleyen herkesin keyfince hareket edebileceği; çoğulcu, özgürlükçü demokrasi anlayışı çerçevesinde esasları, kuralları belirli hak ve özgürlüklerde istenildiği şekilde oynanabileceği düşünülmemelidir.

Konan kurallar ihtiyaçlara ve toplum gerçeklerine uygun olmalıdır.

Sendika özgürlüğü işçilerin yüzyıllar süren mücadelesinin ürünüdür.

Bu mücadele ile, özgürlükler küçük bir azınlığın imtiyazı olmaktan çıkarılmış, demokrasi anlayışına yeni boyutlar kazandırılmıştır. Çoğu ülkenin ulaşma çabası içinde olduğu çoğulcu özgürlükçü demokrasi bu temel üzerinde yükselebilmektedir. Sendika özgürlüğü, tüm içeriği ile, çağımızda, uluslararası hukukun konusudur ve bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Sendika
Özgürlüğü
Bir
Bütündür

İşçilerin ekonomik hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla sendika kurma hakkı vardır; bu haktan her çalışan yararlanacaktır. Sendika özgürlüğü bir bütündür... Sendikalar ana tüzük ve yönetmeliklerini serbestçe düzenleme, yöneticilerini tam bir özgürlük içinde seçme, başta toplu pazarlık ve grev olmak üzere, çalışmalarını ve iş programlarını özgürce belirleme haklarına sahiptir. Çağımızın demokratik, özgürlükçü devleti bu hakların yasal bir biçimde kullanılmasını engelleyecek, hakları ve özgürlükleri kısıtlayacak müdahalelerden kaçınmak zorundadır. Çoğulcu özgürlükçü demokrasinin en önde gelen dayanakları bu ilkelere. Demokrasi bu ilkelerle güçlüdür.

**Grev Hakkının
Özü
Çiğneniyor**

Anayasa Tasarısı ile öngörülen düzende, memurlar gibi, işçiler içinde önemli bir kesimin de sendika kurma, toplu sözleşme yapma ve bunu sağlayabilmek için, koşullar gerektiriyorsa, greve başvurma olanakları ellerinden alınmaktadır.

Anayasa Tasarısı ile öngörülen düzende grev hakkının özü vahim bir şekilde zedelenirken, işverenlere lokavt yetkisi tanınarak Anayasa desteğinde bir saldırı silâhı verilmek istenmektedir.

**İşçiler
Yüksek Hakem Kuruluna
Saygı
Duymuyor**

Anayasa Tasarısı ile öngörülen düzende grevleri yapılamaz hale getirecek her önlem geliştirilmektedir. Grev yasakları, daha ileri derecede erteleme olanakları sağlanması yanında, Yüksek Hakem Kurulu vasıtasıyla «mecburî tahkim» kural haline getirilmektedir. Yüksek Hakem Kurulu, gerçekleştirilmeye çalışılan bu düzende, serbest toplu pazarlık hakkının kullanılmasına her zaman müdahale edebilecek, çalışma şartlarını resen düzenleyebilecektir. Herşeyden önce unutulmamalıdır ki, Türk işçilerine Yüksek Hakem Kurulu'nun çalışmalarının «geçiş dönemi ile sınırlı» olduğu güvencesi verilmiştir. Yasanın gerekçesi, resmî beyanlar ortadadır. Yüksek Hakem Kurulu'nun 2364 Sayılı Kanun çerçevesinde sürdürdüğü çalışmalarına hiçbir işçi saygı duymamakla beraber, «geçiş döneminin koşullarına ayak uydurma sorumluluğu ile» tahammül etmektedir. Gerçekte bugün bu kurulun «tarafsız hareket ettiği» ileri sürülemez. Kurul, Yönetimin tarafsızlık ilkesi ile taban tabana çelişen bir çalışma içindedir. Kurul bir baskı aracı olarak çalışmaktadır. İşverenlerin toplu pazarlık sırasında gerçekleştirmeye olanak bulamadıkları kısıtlayıcı düzenlemeler, bu Kurul tarafından toplu iş sözleşmelerine yerleştirilmekte, sözleşmelerin yapısı, karakteri değiştirilmektedir. Kaldı ki, Anayasa Tasarısı ile öngörülen düzende, ihtiyaçlara uygun işçi isteklerini gerçekleştirme olanağı dahi bulunamayabilecektir; zira, işveren istekleri doğrultusunda Yüksek Hakem Kurulu'nun da yetki

alanı, Anayasa Tasarısının 62 nci ve 148 inci maddelerine göre sınırlandırılmaktadır.

**Hak Grevi
Korunmalıdır**

Anayasa Tasarısı ile öngörülen düzende yapılmış bulunan toplu iş sözleşmelerinin hiçbir güvencesi kalmayacaktır. Zira, Tasarı, toplu iş sözleşmelerinin işverenlerce çiğnenmesi halinde greve imkân vermemektedir. İşçiler, ağır işlediği herkesçe bilinen, üstelik Yüksek Hakem Kurulu Başkanının sonuç olarak denetiminde bulunan iş yargısının insafına terkedilmiş olacaktırlar. Türkiye'de hak grevinin çok yapılmamış olmasına rağmen, iş çevrelerinin, işverenlerin neden hak grevlerinin kaldırılmasını istedikleri dikkatle değerlendirilmelidir. Amaçları, toplu iş sözleşmesini çiğnediklerinde, kısa sürede harekete geçirilebilecek bir yaptırım aracından kurtulabilmektir.

**Genel
Siyaset
Yasağı
Gerçekçi
Değildir**

Anayasa Tasarısının öngördüğü düzende sendikaların her çeşit çalışması «siyaset yapıyor olma tehdidi altında»dır. Bir defa bu konuda hatalı genellemelerden yola çıkılamaz...

Sendikalar hiçbir zaman siyasi partilerin işlevini üstlenmez ancak takdir edilmelidir ki, temel işlevi işçilerin ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek de olsa, sendikaların çalışmalarını siyasetten Anayasa Tasarısında yer alan kesin hatlarla soyutlayabilmek olanaksızdır. Sendikalar baskı grubudur. Baskı grupları ortak menfaatler etrafında birleşen ve bunları gerçekleştirmek için siyasal otoriteler üzerinde etki yapmaya çalışan örgütlenmiş gruplardır. Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Örgütü'nün yerleşmiş kararlarına göre, sendikalara böyle «genel nitelikte siyaset yasağı getirilmesi sendika özgürlüğü ile bağdaşmaz.» Esasen böyle bir yasaklama, eğer «baskı aracı» olarak düşünülmemekteyse, gerçekçi de değildir. Sendikaların siyasal çalışma içindeki yeri değerlendirilirken gözетilmek gereken husus, sendikaların siyasal partiler karşısında «bağımsızlığının» korunabilmesidir.

«Check-off»
Sendika
Özgürlüğü
Sorunu
Olmustur...

Anayasa Tasarısı ile öngörülen düzende, işçileri haklarını koruma ve geliştirme mücadelesinde malî kaynaktan yoksun hale getirmenin plânları yapılmıştır. Malî kaynakları kurutulacak sendikalar toplu sözleşme sisteminin etkili gücü olmaktan çıkarılacak, sendikacılık çökertilecektir. Daha ilk günlerden, 1970'li yıllardan beri işçi üyelik aidatlarının ücret bordrolarından kesilmesinin engellenmesi yönüneaki işveren isteğinin temelinde yatan bu düşüncedir.

İşveren iddialarının aksine, sendika üyelik aidatlarının ödeme sırasında «**ücret bordrolarından kesilerek sendika hesabına yatırılması usulü**» olan «**check-off'un Dünya da yaygın bir uygulaması var**»dır... Batı ülkelerinden tek örnek olarak Fransa'yı gösterenler, Fransız İş Hukuku'nun örneğin «**lokavt yetkisi**» karşısındaki tavrını, Fransız sendikalarının çalışmalarını sürdürdükleri engin özgürlük ortamını tartışmaya hazır olmalıdırlar. Bu, en azından bir dürüstlük gereğidir... İşveren niyetleri belli olduğuna göre, «**Devlet eliyle sendikaların güçlendirilmesini önlemek, sendikacılığı etkin bir çalışma içine girmesini engelleyen bir kurumdan kurtarmak..**» gibi kamuoyunu yanıltma girişimleri de dürüstlükle bağdaşmaz...

İşverenler niyetlerinin sendikacılığı malî bakımdan istikrarsızlığa sürüklemek, giderek sendika özgürlüğünü ortadan kaldırmak olduğunu ikrar etmelidirler.

Check-off ile ortaya çıkan sorun, bu aşamada, Türk Sendikacılık Hareketi için malî kaynaklarında bir istikrarsızlığa sürüklenmek sorunu olmaktan ötedir. Sorun, «**sendika özgürlüğünün bu yoldan da tahrip edilmeye çalışılması sorunu**»dur!

Sendikaların
Denetimine
Karşı
Olan mı
Var?

Anayasa Tasarısında, sanki yenilikmiş gibi, sendikaların hem malî, hem de idarî bakımdan denetime tâbi tutulmak istendiği öne sürülmektedir...

Hemen belirtilmelidir ki, Türk Sendikacılık Hareketi hiçbir zaman denetime karşı olmamıştır.

Sendikaları denetleme olanağı olmadığı yoldaki görüş ise tümüyle yanlıştır ve işverenlerin sistemli bir karalama kampanyasının eseridir.

Türkiye'de denetimin herçeşit yasal olanağı daima olmuştur...

Bunun için uzaklara gitmeye gerek de yoktur... Yürürlükteki Yasaların incelenmesi yeterlidir.

Yurdumuzda sendikalar hem iç hem de dış denetime tâbidirler...

İç denetim, denetim organlarını sendika yapısında «**zorunlu organ**» olarak kabul etmekle başlamaktadır. Her düzeyde zorunlu organ olan denetim cihazı, sendikaların gelir kaynaklarının belirlenmesi, defter tutmak yükümlülüğü, yöneticilerin mal beyarında bulunma gereği ile teçhiz edilmiştir. Hesap raporlarının ve çalışmaların rapor halinde üyelere (ve/veya delegelere) sunulması zorunludur.

Dış denetim, idarî ve malî alanlar yanında, genel güvenlik konusunda da olabilmektedir.

Sendikalar Kanununun 28'nci maddesine göre tutulacak defterler bellidir; aynı Yasanın 29'ncü maddesine göre, bilanço ve hesaplar ile çalışma raporları, ait olduğu dönemi izleyen üç ay içinde Çalışma Bakanlığına gönderilecektir. Gönderilecek bilanço ve hesaplar arasında, sendikanın o dönem içindeki (1) gelirleri ve gelir kaynakları, (2) giderleri ve sarf yerleri, (3) başkana ve idarecilere verilen ücretlerle memur ve müstahdemlere ödenen meblâğ, (4) para mevcudu, (5) Demirbaş mevcudu, (6) gayrimenkûl mevcudu, (7) üyelerin mevcudu, yer almalıdır. Ayrıca, Çalışma Bakanlığı sendikanın malî durumu ile ilgili başkaca bilgi isterse, bu dahi verilecektir. Sendikalar Kanununun 29'ncü maddesinin 16'0 Sayılı Dernekler Kanununun 40'nci maddesindeki «genel denetimin yerini tutan özel bir hüküm olmadığı» sonucuna varılırsa, bu takdirde, sendikalar anılan 40'nci madde hükmüne de tâbidirler. 1630 Sayılı Kanunun 40'nci maddesine göre, «**Derneklerin işlemleri, defterleri, hesapları ve faaliyet-**

leri İçişleri Bakanlığınca veya dernek merkezi veya şubesinin bulunduğu yerin en büyük mülkiye amiri tarafından bizzat veya bakanlıklar tarafından da denetlenebilir. Denetleme sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü defter, belge ve işlemler yazıların, dernek yetkileri tarafından gösterilmesi ve verilmesi zorunludur.»

Sendikalar Kanununun 29 ncu maddesinin «Özel» hüküm olmakla uygulanacağı ve 40'nci maddenin uygulanamayacağı sonucuna varılrsa da, bu durum, 1630 Sayılı Kanunun malî denetim ilişkin 41'nci maddesinin sendikalar hakkında uygulanmasına engel teşkil etmemektedir. Zira, 1963 Yılında 29'ncü madde düzenlenirken, Millet Meclisi tutanaklarında da yer aldığı üzere «Maliye Bakanlığının kanunlardan doğan teftiş ve murakebe yetkileri pek tabii saklıdır» denilmiştir. Bu durumda, Sendikalar malî yönünden, yukarıda değinilen hükümler yanında, 1630 Sayılı Dernekler Kanununun 41'inci maddesine de tâbidir. Bu maddeye göre, «Dernek hesapları ve hesaplarla ilgili belge ve defterler, en az üç yılda bir Maliye müfettişleri veya mahallî mülkiye amiri tarafından görevlendirilecek memurlar tarafından denetlenir.»

Nihayet, genel güvenlik denetimi çerçevesinde, Dernekler Kanununun 42'nci maddesinin sendikalara da uygulanacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu maddeye göre, «kolluk kuvvetleri derneklerin merkez ve şubelerinin yönetim yerleri, müesseseleri ve her çeşit eklentilerine mahallî mülkiye amirinin yazılı emri ile her zaman girebilirler.» Buna, 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun değişik 3. Maddesinden kaynaklanan yetkiler de eklenmelidir. «Sıkıyönetim bölgesinde genel güvenlik ve kamu düzenini korumak ve sağlamakla görevli «Sıkıyönetim Komutanı,» konutları ve her türlü dernek, siyasi parti, sendika, kulüp gibi teşekküllere ait binaları... mektup, telgraf vs. mersuleleri ve kişilerin üzerlerini herhangi bir müracaat, talep ve karara lüzum olmaksızın aramak ve bunlardan sübut vasıtaları olan yahut zor alıma tâbi bulunan eşyaya zaptetmek» yetkisine sahiptir.

Sendikalar yönünden bir diğer dış denetim aracı bağılı bulundukları Konfederasyonlardır.

Sendikalar Yasasına göre, Konfederasyonlar üyesi örgütleri daima denetleyebilir.

Nihayet, sendikaları Devlet Denetleme Kurulu da denetleyecektir...

Tüm bu düzenlemelerin en eskisi 19, en yenisi ise 11 yılıktır...

Bu gerçeklere rağmen, Türkiye'de «sendikaları denetleme olanağı olmadığı» ileri sürülerek, hayalî bir soruna çözüm aramış gibi görünmek ve ona ancak «Anayasa» ile çözüm bulunabilmiş gibi ortaya çıkmak, sistemli karalama kampanyasına «taraf» olarak katılmak demektir.

Denetim
Amacı
Asıl
«Baskı Aracı»
Olmamalıdır

Bununla birlikte belirtilmelidir ki, sendika özgürlüğünün en önemli yönü, sendikaların devlet karşısındaki sahip oldukları hukuki statüdür. Sendika özgürlüğünü düzenleyen uluslararası sözleşme ve kurallara göre, sendikalar kuruluş, çalışma, yönetim, denetim, tasfiye ve üst örgütler kurma ve bu örgütlere katılma alanında tam bir özgürlüğe sahip olmalıdır. Bu özgürlüklerin anlam taşıyabilmesi için sendika ile devlet ilişkisinde sendikaları bağımlı hale getirebilecek düzenlemelerden kaçınılması gereklidir. İdarî denetim sendikaları bağımlı hale getirmede son derece tehlikeli bir araçtır. Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Örgütü'nün belirttiği gibi, «sendikaların iç işleyişlerinde kendi karar ve yönetimlerine bağlı olmaları sendika özgürlüğünün bir gereğidir; iç işleyiş ilişkisi kurallar ve yönetim biçimini sendika üyeleri belirler» Belirtmelidir ki, uluslararası kurallar sendikaların dışarıdan denetlenebilmesi yolunu kapatmaz. Ancak «böyle bir denetim uygun yargı mercilerince yapılmalıdır; idareye sendikaların iç işleyişini denetleme yetkisi tanıyan düzenlemeler uluslararası kurallara uygun değildir» Malî denetim ise bir «malî kontrol ve soruşturma» biçimine dönüştürülmelidir. Ancak «istisnai olarak ve koşullar gerektirdiğinde başvurulacak, tarafsızlığı bilinen uygun mercilerce yapılacak bir çalışmada olmalıdır.»

Kamu
Özgürlükleri
Sendika
Özgürlüğünün
Ayrılmaz
Unsurudur...

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Anayasa Tasarısı ile ilgili olarak yaptığı tüm açıklamalarda «kamu özgürlüklerinin korunmasını» istemiştir. Kamu özgürlüklerinin korunması, herşeyden önce, çoğulcu özgürlükçü demokrasinin temel şartıdır. Koruyucu haklar ve özgürlükler, isteme hakları, katılma hakları ve özgürlükleri olarak sınıflandırılabilen olan kamu özgürlüklerinde, «özgürlüğün kural, sınırlandırmanın ise istisna olması» gereklidir. Özgürlük ancak, «toplum yaşamının bozulmamasını sağlamak ve kendisinden herkesin yararlanabilmesini mümkün kılmak amacıyla» sınırlandırılabilir. Bu yapılırken, «hak yada özgürlüğün özüne dokunulmayacaktır» Bir hak ve özgürlüğün amacına uygun kullanılmasını son derece zorlaştıran yada onu kullanılamaz duruma düşüren kayıtlara bağlanması halinde; o hak yada özgürlüğün özüne dokunulmuş olur.

Öte yandan kamu özgürlükleri ile sendikal haklar arasında çok yakın bir bağ vardır. Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO)'nın «İnsan Hakları»na ilişkin 1968 tarihli Raporu'nda belirtildiği gibi, «İnsan hak ve özgürlüklerinin kısıtlandığı yerlerde sendikal hak ve özgürlükler de kısıtlanmaktadır»dır.

Sendika özgürlüğü ile kamu özgürlükleri arasındaki yakın ilişki, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1970 tarihli bir kararında da açıkça belirtilmiştir. Kararda, «sendika özgürlüğünün, bir anlam taşıması için, işçi /ve işveren örgütlerinin, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde ve Birleşmiş Milletler Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ifadesini bulan hak ve özgürlüklerden yararlanması gerektiği» belirtilmiştir. Karara göre, «sendikal hak ve özgürlüklerin «normal» bir biçimde kullanılabilmesi için, işçi örgütlerine kişi dokunulmazlığı ve kişi güvenliğine, haberleşme özgürlüğüne, söz ve düşünce özgürlüğüne, toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma özgürlüğüne, bağımsız ve tarafsız yargı önünde yargılanma hakkına, mal varlığının korunmasına» ilişkin kamu özgürlükleri tanınmalı ve eksiksiz uygulanmalıdır. Zira, «...gerçek

anlamda özgür ve bağımsız bir sendikacılık hareketi ancak temel insan haklarının güvence altında olduğu bir rejimde gelişebilir...»

Anayasa Tasarısı tüm bu gerçekleri de gözardı etmektedir.

Son Birkaç Söz

Oniki Eylül Demokrasiyi Koruma ve Kollama Harekâtı'nın önde gelen hedefi. 12 Eylül 1980 öncesinin derin acılara yol açan sarsıntısını geride bırakmak ve kaderde, kıvançta, tasada ortak bir ulus olarak bölünmez bir bütün halinde, Atatürk ilkelerinin ve devrimlerinin yol göstericiliği ile demokrasiyi yeniden kurmak ve sürekli kılmaktır.

Ulusumuz için hayati önem taşıyan bu hedefin gerçekleştirilmesinde toplumun her kesiminden sorumluluklarını bilmesi, özellikle geçiş dönemine özgü önlemlere saygılı olması beklenilmiştir. Toplumdan bu davranış kurallarına uymalarını isteyenler, buna karşılık, geleneksel tutumlarına da uygun bir biçimde, topluma her alanda adaletli ve tarafsız bir yönetim sözü vermişlerdir. Yarının devlet yapısında ve demokrasisinde Türk Toplumunun en büyük güvencesini bu söz teşkil etmektedir. Anayasa çalışmalarında bu söze ve Ulusça ulaşılacak istenen çağdaş hedefe gölge düşürülmemesine özen gösterilmelidir.

Türkiye'nin sosyal gelişmesinde birinci derecede sorumlu ve etkili olan bir Kuruluş olarak belirtmek istiyoruz ki, Anayasa'da kurumlaştırılmaya çalışılan işveren istekleri; bu program Türkiye'yi bir çıkmaza sürükleyebilir. Hak ve menfaatlerini koruma ve geliştirme olanakları kısıtlanmış, hatta ellerinden alınmış işçilerden, böyle bir yaklaşımla, toplumsal sorumluluk üstlenmelerinin beklenemeyeceği takdir edilmelidir.

Türk Ulusu, Türk çalışanı çoğulcu özgürlükçü demokrasiyi, tüm çağdaş koşulları ile istemektedir

Bu isteğe uygun hareket edilmelidir...

Türk Ulusu, güven beklemektedir; Ulusa güvenilmelidir.

Anayasada bir menfaat grubunun sosyal bunalım programına değil, Türk Ulusunun çağdaş, özgürlükçü isteğine uyulmalıdır.

TÜRKİYE SAKATLARI KORUMA VAKFI KURULDU

• **ŞİDE : « Vakıf kalıcı hizmetlerden biridir. »**

Türkiye Sakatları Koruma Vakfı, 11 Ağustos günü törenle kuruldu.

Ankara'da düzenlenen törende Vakfın kuruluş senedi Sosyal Güvenlik Bakanı **Sadık Şide** ve kurucu üyeler tarafından imzalandı.

Vakfın kuruluşu nedeniyle bir konuşma yapan Türkiye Sakatları Koruma Vakfı onursal başkanı ve Sosyal Güvenlik Bakanı **Sadık Şide**, «20 Aydan bu yana sürdürdüğümüz çalışmaların sonunda Türkiye Sakatları Koruma Vakfı'nı kurmuş bulunuyoruz. Vakıf, kalıcı hizmetlerimizden birisidir» dedi.

Türkiye'de sakatlarla ilgili faaliyet gösteren dernek, vakıf ve sair kuruluşların bulunduğunu, ancak; bunların birbirinden kopuk, koordinesiz çalışmaları nedeniyle etkisiz kaldıklarını belirten **Sadık Şide**, 20 aylık çalışma süresinde işe yerleştirilen sakat sayısında artış kaydedildiğini, sakatlık derecelerinin tesbiti yolundaki çalışmaların hızlandırıldığını sözlerine ekledi.

Türkiye Sakatları Koruma Vakfı Başkanı **Prof. Dr. Rıdvan Ege**, törende yaptığı konuşmada, «Devletimizin yakın zamana kadar sakatlar ve bunların sosyal sorunları ile yakından ilgilendiği söylenemez. Halbuki; 10 kişinin biri sakat olduğuna göre, Devlet, Hükümet, toplum ve kişi olarak onda birimizin sosyal, ekonomik ve ruhsal sıkıntılarına sahip çıkmamız gerekir» dedi.

Vakıf kuruluş senedi 21. Nöter önünde kurucuların imzasına açıldı.

Türkiye Sakatları Koruma Vakfı Kuruluşunda M. Sadık Şide açış konuşmasını yaparken

Türkiye Sakatları Koruma Vakfı Başkanı Profesör Rıdvan Ege Türkiye'deki Sakatların son durumu hakkında geniş açıklamalarda bulundu.

TÜRK-İŞ'in

30.YIL BEYANNAMESİ

Bursa'da toplanan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Konfederasyonun 30. kuruluş yıldönümü nedeniyle bir beyanname yayınladı.

TÜRK-İŞ Yönetim ve İcra Kurulu üyelerinin oybirliğiyle yayınladığı «30. YIL BEYANNAMESİ» aşağıdadır :

«Bugün 31 Temmuz 1982, TÜRK-İŞ'in kuruluşunun 30. yıldönümünde, TÜRK-İŞ'e güç veren çalışan, fedakar, yurtsever Türk işçilerine ve Yüce Türk Ulusuna seslenmenin mutluluğunu duyuyoruz.

Türk Ulusu'nun üretken emeğin ve alın terinin ayrılmaz bir parçası olan Türk İşçilerinin bağrından çıkan TÜRK-İŞ, Büyük Atatürk'ün ileri ve çağdaş bir hedefi gösteren ilkelerine bağlı kalarak, ülkenin tüm çalışanlarının İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne uygun bir çalışma ve yaşama düzeyine kavuşmaları için 30 yıl boyunca çaba harcamış, tüm ulusun ve ülkenin esenliği, mutluluğu için çalışmıştır. Bundan sonra da aynı amaç ve inançla çalışacaktır.

Elverişsiz şartlarda ve imkansızlıklar içinde, 30 yıl önce Türk İşçilerinin umudu olarak doğan TÜRK-İŞ, tüzüğünde belirlenen insan haklarına, Atatürk ilkelelerine ve Anayasa'ya dayanan milli, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti anlayışı içinde, komünizm, faşizm, gericilik, yoksulluk, cehalet ve sefaletle mücadele ile, demokratik düzenin korunmasını, sosyal adaletin gerçekleşmesini ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşılmasına çalışılmasını temel amaçları arasında saymıştır.

TÜRK-İŞ, milletin özgür genel oyuna dayalı, çoğulcu parlamenter kurallara bağlı olarak, din, dil, ırk, cins, renk, mezhep, inanç, ve siyasal parti farkı gözetmeksizin kendi değerini ve toplum yaşamındaki görevini bilen bir işçi topluluğu oluşturmak için, işçilerin demokratik yollardan özgür sendikalarla hızla örgütlenmesine çalışmıştır.

Bu çalışmalarla elde edilen sendikal hakları, sosyal güvenlik uygulamalarını ve öteki toplumsal aşamaları içeren, düzenlemelerde, temel hak ve özgürlüklere dayalı, sosyal devlet ilkesini benimseyen anayasal düzenin getirilmesinde ve yerleşmesinde TÜRK-İŞ'in bilinçli ve sorumlu çalışmalarının tarihsel payı bulunmaktadır.

Elde edilen hakları özgürce ve sorumlulukla kullanma görevini başarı ile sürdüren TÜRK-İŞ topluluğunun 30 yıl boyunca ülke ekonomisine, ulusun refahına ve gelişmesine yaptığı katkılar, bir gerçek olarak ulusça benimsenmiştir.

Dünyanın ve bölgemizin içinde bulunduğu şartlardan soyutlanmasına imkan bulunmayan ülkemiz, tarihsel sürecin, kaçınılmaz şartlarının da etkisi ile bugün bir kez daha bir bunalımı aşma durumuyla karşı karşıyadır.

Daima ileriye giden ve gidecek Türkiye'mizde TÜRK-İŞ, dün olduğu gibi bugün de ulusla bütünleşmenin verdiği kuvvetle bu güçlüklerin aşılmasında, kendine önemli görevler ve sorumluluklar düşüğünün bilincindedir.

Tüm engellerin ulusça aşılacağına inanmaktadır.

Bu anlayışla 30. yılında ve ülkemizin içinde bulunduğu bu aşamada, TÜRK-İŞ, CUMHURİYETİN VE DEMOKRASİNİN SAVUNUCUSUDUR.

TÜRK-İŞ, özgürlükçü, çoğulcu demokrasiye ve sosyal hukuk devleti ilkelerine dayalı bir anayasadan yanadır. Türk Ulusuna yaraşır böyle bir anayasanın gerçekleştirilmesinin bilinçli kararlı ve vakur beklentisi içindedir. TÜRK-İŞ, Türk Ulusuna yaraşır, çağdaş, demokratik, bir anayasal düzenin kurulması ve korunmasında hazır ve karardır.

Türk İşçilerinin mutluluğunu Türk Ulusunun tümünün mutluluğu ile eşdeğerde gören TÜRK-İŞ, Türk İşçilerinden ve Ulustan aldığı güçle temel hak ve özgürlüklerden, işçi haklarından, özgür sendikacılıktan, basın özgürlüğünden asla fedakârlık etmeyecektir.

TÜRK-İŞ, tüzüğünde yer alan 24 ilkesinin doğrultusunda sahip çıkacağı anayasal düzenin, sosyal hukuk devleti ilkelerinin, temel hak ve özgürlüklerin tüm gerekleri ve kuralları ile yaşatılmasının takipçisi ve koruyucusu olacaktır.

Türk Ulusunun bağrından çıkan, bu yüce Ulusunun çağdaş düzeyde gelişmesi, huzura ve mutluluğa erişmesi için, yurt içinde ve yurtdışında geleceğe inançla ve umutla bakmaktadır.

Çünkü Türk Ulusu, Türk İşçileri ve TÜRK-İŞ, kendi gücüne güvenmektedir.

Bu güven ve güçle, dün olduğu gibi bugün de sıkıntıları güçlükleri, engelleri aşacağımız nice 30 yıllara, mutluluk içinde erişeceğimiz inancını tüm Türk İşçileri ile Ulusça paylaşıyoruz.»

«Türk-İş,özgürlükçü, çoğulcu demokrasiye ve sosyal hukuk devleti ilkelerine dayalı bir anayasa'dan yanadır.

Türk-İş, Türk Uluğu'na yaraşır, çağdaş, demokratik bir anayasal düzenin kurulması ve korunmasında hazır ve kararlıdır.»

TÜRK-İŞ

30. Yıl Beyannamesinden